

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

dla gminy Święciechowa

na lata 2022-2025

z perspektywą do roku 2029

Załącznik do Uchwały Nr X.../.../2022
Rady Gminy Świąciechowa
z dnia 2022 r.

GMINA ŚWĄCIECHOWA

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŚWĄCIECHOWA

NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2029

Autorka opracowania:
Maria Dobroń

Leszno, 2022 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
1. Przedmiot, oraz cel i zakres opracowania	3
2. Struktura dokumentu.....	4
3. Podstawowe źródła informacji	4
4. Znaczenie skrótów używanych w dokumencie	5
II. STRESZCZENIE	7
III. CHARAKTERYSTYKA GMINY	9
1. Charakterystyka społeczno - gospodarcza	9
1.1. Ludność	9
1.2. Mieszkalnictwo	10
1.3. Infrastruktura	10
1.4. Użytkowanie gruntów	11
1.5. Rolnictwo	12
1.6. Działalność gospodarcza.....	12
1.7. Gospodarka finansowa gminy	13
2. Stan i funkcjonowanie środowiska	14
2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	14
2.2. Zagrożenie hałasem	18
2.3. Pola elektromagnetyczne	21
2.4. Gospodarowanie wodami	22
2.5. Gospodarka wodno – ściekowa	28
2.6. Zasoby geologiczne.....	30
2.7. Gleby	31
2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	33
2.9. Zasoby przyrodnicze	35
2.10. Zagrożenie poważnymi awariami	40
2.11. Główne problemy ochrony środowiska.....	40
3. Ocena dotychczasowych efektów realizacji POŚ	44
IV. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	49
1. Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych	49
1.1. Krajowe dokumenty strategiczne i programowe	49
1.2. Wojewódzkie dokumenty strategiczne i programowe	53
1.3. Program ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego	55
1.4. Powiązania programu z dokumentami gminnymi.....	62
2. Cele programu ochrony środowiska w gminie	65
3. Harmonogram rzeczowo - finansowy	70
4. Koszty i źródła finansowania programu	76
V. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	77
1. Zasady i organizacja zarządzania	77
2. Monitoring realizacji programu.....	78
VI. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	81
1. Podstawowe przepisy prawne	81
2. Wykorzystane materiały	82
3. Spis tabel	84
4. Spis rycin.....	84

I. WSTĘP

Obowiązek sporządzania gminnych programów ochrony środowiska wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2021, poz. 1973 ze zm.). Programy te są sporządzane przez organy wykonawcze gmin, a następnie uchwalane przez rady gmin. Projekty gminnych programów ochrony środowiska są opiniowane przez organy wykonawcze powiatów. Obowiązkiem organu wykonawczego gminy jest sporządzanie co dwa lata i przedstawianie radzie gminy raportów z wykonania programu.

1. Przedmiot, oraz cel i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świąciechowa na lata 2022 – 2025 z perspektywą do roku 2029. Poprzedni Program dla gminy Świąciechowa obejmował lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024.

Celem niniejszego dokumentu jest stworzenie na szczeblu lokalnym polityki ochrony środowiska spójnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych szczebla krajowego i wojewódzkiego, polityki umożliwiającej podejmowanie działań służących poprawie stanu środowiska.

Zakres opracowania spełnia wymagania określone w przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska. W opracowaniu wykorzystano jako materiał pomocniczy „Wytczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” (MŚ 2015). Niniejszy Program obejmuje krótko i średniookresowe działania gminy na lata 2022–2025 oraz w perspektywie do 2029 r. Jego treść jest spójna/ z obowiązującymi przepisami prawa, programami rządowymi oraz odpowiednimi dokumentami programowymi rangi regionalnej i lokalnej.

Opracowanie określa cele i kierunki działań na rzecz ochrony, poprawy oraz racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska określone w oparciu o:

- ocenę stanu środowiska gminy i identyfikację zagrożeń i problemów środowiskowych,
- ocenę realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska,
- możliwości finansowe gminy.

Charakterystyki stanu środowiska w gminie oraz sformułowanie celów i kierunków działań na rzecz jego poprawy dokonano dla poszczególnych „obszarów interwencji” obejmujących:

- ochronę klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarkę wodno-ściekową,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarkę odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenia poważnymi awariami.

2. Struktura dokumentu

Struktura dokumentu odpowiada schematowi zalecanego w ww. Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. W poszczególnych częściach opracowania przedstawione zostały niżej wymienione zagadnienia.

- Wymogi formalno-prawne związane ze sporządzeniem programu, a więc cel i jego zakres, podstawy prawne oraz główne źródła informacji wykorzystane przy jego sporządzaniu.
- Streszczenie programu.
- Ogólna charakterystyka gminy oraz charakterystyka aktualnego stanu środowiska, analiza SWOT, identyfikacja problemów i zagrożeń środowiska oraz ocena efektów realizacji dotychczasowego programu POŚ.
- Powiązania programu z dokumentami strategicznymi i programowymi szczebla krajowego, wojewódzkiego i lokalnego.
- Główne cele i kierunki działań przewidywane do podjęcia w poszczególnych obszarach interwencji programu.
- Harmonogram realizacyjny programu wraz z listą przedsięwzięć inwestycyjnych zawierającą przewidywane koszty.
- Zarządzanie programem ochrony środowiska obejmujące kompetencje jednostek odpowiedzialnych za jego realizację, system monitoringu zawierający sposób oraz stopień realizacji celów i zadań zdefiniowanych w programie, z uwzględnieniem ich jakości i ilości (lista wskaźników).

Niektóre zagadnienia przedstawiono w formie graficznej - mapy tematyczne i mapa „kompleksowa” programu ilustrująca planowane działania w aspekcie uwarunkowań środowiskowych (obszary i obiekty prawnie chronione i wymagające ochrony, zagrożenia środowiska). Mapa „kompleksowa” programu w skali 1:25000 stanowi załącznik w formie pliku graficznego: *mapa główna.jpg* znajdująca się na płycie CD łącznie z zapisem elektronicznym programu w formacie *pdf*.

Zgodnie z ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2022, poz. 1029) do projektu POŚ sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko, której zakres i stopień szczegółowości został uzgodniony przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismo z dnia 4.04.2022 r., nr WOO-III.411.95.2022.MM.1);
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarny w Poznaniu (pismo nr DN-NS.9011.355.2022 z dnia 16.03.2022 r.).

3. Podstawowe źródła informacji

Program ochrony środowiska obok obowiązujących dokumentów „nadrzędnych”, tj. Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego i Programu ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego, sporządzono w oparciu o:

- materiały sprawozdawczo-informacyjne gminy i Starostwa Powiatowego w Lesznie (uchwały budżetowe i wieloletnie prognozy finansowe, studia, plany i programy);

- sprawozdania z realizacji KPOŚK, decyzje administracyjne, strony internetowe gminy i powiatu, itd.);
- materiały informacyjne innych podmiotów, m.in.: Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Lesznie, Zakładu Usług Wodnych we Wschowie, Komunalnego Związku Gmin Regionu Leszczyńskiego;
- dane z państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) zawarte w raportach i opracowaniach WIOŚ w Poznaniu oraz GIOŚ;
- dane z Bazy Azbestowej (<http://www.bazaazbestowa.gov.pl>);
- obowiązujące przepisy prawne.

Szczegółowy wykaz materiałów źródłowych oraz obowiązujących przepisów prawnych znajduje się w rozdziale „Materiały źródłowe”.

Program opiera się w większości na danych według stanu na 31.12.2020 r.; tylko niektóre dane/informacje dotyczą 2021 roku. Jeśli nie były dostępne dla ww. okresów, pochodzą z lat wcześniejszych.

4. Znaczenie skrótów używanych w dokumencie

Urzędy i instytucje:

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
 GDOŚ - Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
 GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
 GUS (BDL) – Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Lokalnych)
 IMGW–PIB – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy
 IUNiG – Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa
 KZGRL – Komunalny Związek Gmin Regionu Leszczyńskiego
 LP – Lasy Państwowe
 MZO – Miejski Zakład Oczyszczania w Lesznie
 NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 PGWWP – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
 PIG–PIB - Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
 PIS – Państwowa Inspekcja Sanitarna
 PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
 PSP – Państwowa Straż Pożarna
 RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
 RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
 UE – Unia Europejska
 URE – Urząd Regulacji Energetyki
 WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
 WKP – Wojewódzki Konserwator Przyrody
 WODR – Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
 ZDP – Zarząd Dróg Powiatowych

Inne:

B(a)P- bezo-alfa-piren
 EMAS – wspólnotowy system zarządzania środowiskowego
 GPR – generalny pomiar ruchu
 GZWP – główne zbiorniki wód podziemnych
 JCWP – jednolite części wód powierzchniowych

JCWPD – jednolite części wód podziemnych
KPOŚK – krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych
NGO – organizacje pozarządowe
OChK – obszar chronionego krajobrazu
OZE – Odnawialne źródła energii
PEM – promieniowanie elektromagnetyczne
PM_{2,5} – pył zawieszony o średnicy 2,5 mikrometra
PM₁₀ – pył zawieszony o średnicy 10 mikrometrów
PMŚ – państwowy monitoring środowiska
POLiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POŚ – program ochrony środowiska
PPK – Przemęcki Park Krajobrazowy
ŚDR – średni dobowy ruch
WPGO – plan gospodarki odpadami dla woj. wielkopolskiego
WRPO – Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny
ZDR – zakłady dużego ryzyka
ZZO – zakład zagospodarowania odpadów
ZZR – zakłady zwiększonego ryzyka

II. STRESZCZENIE

Program ochrony środowiska dla Gminy Święciechowa na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029 sporządzono w celu realizacji polityki ochrony środowiska zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony Środowiska (tj. Dz.U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.). Program opracowano w oparciu o „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowane przez Ministerstwo Środowiska (Warszawa 2015).

Dokument zawiera charakterystykę społeczno – gospodarczą gminy oraz ocenę stanu i funkcjonowania środowiska. Oceniono również dotychczasowe efekty realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Święciechowa na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024.

Analiza stanu środowiska oraz podstawowych źródeł zagrożeń gminy pozwoliła na wyodrębnienie czynników wewnętrznych i zewnętrznych (analiza SWOT) determinujących identyfikację istotnych problemów środowiskowych, a tym samym określenie celów i kierunków działań umożliwiających ich rozwiązywanie w horyzoncie czasowym objętym programem. Jego treść jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, programami krajowymi oraz odpowiednimi dokumentami programowymi rangi krajowej, regionalnej i lokalnej.

Niniejszy Program obejmuje krótko i średniookresowe działania gminy na lata 2022–2025 oraz w perspektywie do 2029 r. Cele i kierunki interwencji Programu oraz działania zmierzające do poprawy stanu środowiska zostały wskazane w ramach wyodrębnionych obszarów interwencji obejmujących:

- Ochronę klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarkę wodno-ściekową,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarkę odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Realizacja programu ochrony środowiska, określonych w nim celów i kierunków działań wymaga wykonania konkretnych przedsięwzięć. Harmonogram rzeczowo-finansowy programu obejmuje wykaz przedsięwzięć inwestycyjnych, głównie dla zadań własnych gminy z uwzględnieniem jej możliwości finansowych, a także zadań monitorowanych realizowanych na jej terenie. Zadania podporządkowane zostały głównym celom środowiskowym i przypisanym im kierunkom działań.

Realizacja planowanych przedsięwzięć objętych programem pochłonie kwotę ponad 41mln zł, z czego ponad 98% stanowią zadania własne.

Zadania realizowane przez gminę finansowane będą głównie z jej budżetu, wspomagane dotacjami ze środków pomocowych (krajowych, dotacji samorządu wojewódzkiego, pożyczek z WFOŚiGW podlegających częściowemu umorzeniu, kredytów). Ponad 76% kosztów w ramach zadań własnych pochłonie finansowanie projektów związanych z realizacją zadań związanych z gospodarką wodno – ściekową. Wiele zadań realizowanych będzie w ramach inicjatywy lokalnej, gdzie część kosztów ponoszą mieszkańcy w formie pracy społecznej, wkładu rzeczowego lub finansowego.

Program zawiera system zarządzania jego realizacją, w tym proces monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje programu. Ocena programu dokonywana będzie przez Radę Gminy Świąciechowa co dwa lata na podstawie przedłożonego przez Wójta raportu.

Przedsięwzięcia podejmowane w ramach programu nie będą znacząco oddziaływać na środowisko zarówno na etapie ich realizacji jak i eksploatacji. Ich realizacja służyć będzie poprawie stanu środowiska na terenie gminy. Realizacja planowanych przedsięwzięć nie będzie naruszać spójności sieci obszarów Natura 2000 jak również innych obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Świąciechowa położona jest w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie leszczyńskim. Sąsiadujące z nią gminy to: od północno-zachodu (NW) - Włoszakowice, północno-wschodu (NE) - Lipno, wschodu (E) - m. Leszno, południowo-wschodu (SE) - Rydzyna, od południa (S) - Góra – woj. dolnośląskie, oraz od zachodu (W), Wschowa – woj. lubuskie.

Według podziału geomorfologicznego Niziny Wielkopolskiej (B. Krygowski, 1961) gmina Świąciechowa leży w granicach regionu - Wysoczyzna Leszczyńska. Przez Wysoczyznę Leszczyńską przebiega linia fazy leszczyńskiej zlodowacenia północnego, czego skutkiem jest zróżnicowana rzeźba terenu. Część północną cechuje rzeźba młodoglacjalna, natomiast część południowa, to zdenudowana powierzchnia moreny dennej o niezbyt dużych deniwelacjach terenu.

1. Charakterystyka społeczno - gospodarcza

Gmina Świąciechowa zajmuje obszar 134,9 km², co stanowi około 16,8% obszaru powiatu i 0,45 % województwa. Sieć osadniczą tworzy 14 miejscowości wiejskich (podstawowych) położonych w 12 sołectwach. Wieś Świąciechowa jest lokalnym ośrodkiem obsługi rolnictwa, gdzie skoncentrowane są usługi, handel i drobna wytwórczość. Miejscowość pełni funkcję ośrodka administracyjnego, kulturalnego, oświatowego oraz podstawowej opieki zdrowotnej. Podstawowy układ komunikacyjny tworzą: droga ekspresowa S5, droga krajowa nr 12, droga wojewódzka nr 323, sieć dróg powiatowych i gminnych oraz linie kolejowe: nr 14 relacji Głogów - Leszno – Krotoszyn – Ostrów Wlkp. i nr 359 relacji Leszno – Zbąszyń.

1.1. Ludność

Obecnie gminę zamieszkuje około 8,3 tys. osób, w tym miejscowość Świąciechowa około 3 tys. osób. Stanowi to 14,2% ludności ogółem powiatu i blisko 0,24 % ludności ogółem województwa. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 62 osób na km².

Liczba ludności gminy w ciągu ostatnich dziesięciu lat podlegała stałemu wzrostowi, w stosunku do 2011 r. odnotowano ponad 10,7% przyrost. Wpływ na wzrost liczby ludności w ostatnich latach miał rosnący przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji (średnio 7,2 ‰). Struktura wieku ludności w ostatnich kilkunastu latach zmieniała się na korzyść grupy ludności w wieku produkcyjnym, szczególnie do 2011 r. potem odsetek ludności tej grupy zaczął systematycznie spadać - do 64,4% w 2021 r. Równocześnie wzrastał też systematycznie udział grupy ludności w wieku poprodukcyjnym – do 17,7%. Charakterystycznym staje się proces starzenia ludności. Tego rodzaju tendencje będą kształtowały w najbliższych latach zarówno liczbę ludności jak i strukturę ekonomiczną grup wieku ludności. Szacunkowa prognoza demograficzna dla gminy (2016 r.) sporządzona na podstawie prognozy demograficznej GUS dla powiatów zakładała w okresie 30-letnim (do 2045 r.) ponad 11% przyrost liczby ludności w stosunku do roku wyjściowego. Według danych Narodowego Spisu

Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 w gminie Świąciechowa było 1845 gospodarstw domowych. Przeciętne gospodarstwo domowe stanowiły statystycznie 3,7 osoby. Głównym źródłem utrzymania pozostawała praca poza rolnictwem oraz źródła niezarobkowe. Obecnie szacuje się, że liczba gospodarstw domowych wynosi około 2,2 tys., a gospodarstwo domowe liczy przeciętnie 3,6 osoby.

1.2. Mieszkalnictwo

Dominującą formą zabudowy w gminie jest zabudowa jednorodzinna, w tym zagrodowa. Zabudowę wielorodzinną obok Świąciechowy posiada 8 wsi. Ogółem w gminie w zasobach wielorodzinnych mieszka około 13% ludności (spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe). Na terenach wiejskich są to budynki należące dawniej do gospodarstw rolnych: państwowych i spółdzielczych.

Według danych GUS z 2020 r. w gminie znajdowało się 2638 mieszkań w 2053 budynkach mieszkalnych. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat warunki mieszkaniowe (wskaźniki powierzchniowe) w gminie uległy istotnej poprawie, podniósł się również standard wyposażenia mieszkań. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu w 2020 r. wynosiła 4,72; na jedno mieszkanie przypadało statystycznie średnio 3,11 osoby, natomiast jedna osoba miała do dyspozycji przeciętnie 35,4 m² powierzchni użytkowej mieszkania. W 2011 roku wskaźniki te kształtowały się odpowiednio: 4,7; 3,74; 28,4 m².

1.3. Infrastruktura

Wszystkie miejscowości na terenie gminy mają dostęp do sieci wodociągowej, natomiast stopień kanalizacji gminy jest niższy do jej zwodociągowania. Z sieci wodociągowej korzystało ponad 97,7%, a z sieci kanalizacyjnej 65% ogółu mieszkańców.

Z gazu sieciowego w gminie korzystało około 24,3% ogółu mieszkańców. Spośród gospodarstw domowych – odbiorców gazu ponad 97,5% (627 gospodarstw) używało gazu do celów grzewczych (GUS 2020). Szacuje się, że odsetek gospodarstw domowych korzystających z gazu do celów grzewczych stanowi około 28% ogółu gospodarstw domowych w gminie.

Przez teren gminy przebiega gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia DN 350 zaopatrzący w gaz KGHM (Żukowice - Polkowice), dla którego została przyjęta strefa kontrolowana o szerokości 8 m, po 4,0 m na stronę od osi gazociągu. Gazociąg ten nie jest powiązany z systemem dystrybucyjnym w gminie.

Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną odbywa się poprzez sieci elektroenergetyczne średniego napięcia (15 kV) z głównego punktu zasilania GPZ Leszno-Gronowo. Przez gminę przebiegają linie napowietrzne wysokiego napięcia: 110 kV relacji GPZ Leszno-Gronowo – GPZ Wschowa z odgałęzieniem do GPZ Włoszakowice należące do ENEA Operator oraz linia 220 kV relacji SE Plewiska – Polkowice zarządzana przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne.

1.4. Użytkowanie gruntów

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo, a funkcjami uzupełniającymi – drobna działalność gospodarcza związana z handlem i usługami, budownictwem oraz przetwórstwem przemysłowym. Blisko 59 % ogólnej powierzchni gminy stanowią grunty rolne, grunty leśne i zadrzewione 33,75 %; ponad 7% pozostałe grunty - w tym tereny pod wodami i tereny zurbanizowane.

Użytki rolne na terenie gminy zajmują 7897 ha. Z tego na grunty orne przypada nieco ponad 79%, na użytki zielone blisko 17 %. Spośród terenów zabudowanych i zurbanizowanych około 68 % stanowią tereny komunikacyjne (tab. 1)

Tab. 1. Struktura użytkowania gruntów (powierzchnia geodezyjna)

Lp.	Rodzaj użytku	Razem	
		ha	%
1.	Grunty rolne	7938	58,82
1.1.	użytki rolne	7897	99,48
1.1.1.	grunty orne	6240	79,02
1.1.2.	łąki trwałe	1244	15,75
1.1.3.	pastwiska trwałe	84	1,06
1.1.4.	sady	56	0,71
1.1.5.	grunty rolne zabudowane	149	1,89
1.1.6.	grunty zadrzewione i zakrzewione na UR	22	0,28
1.1.7.	grunty pod stawami	5	0,06
1.1.8.	grunty pod rowami	97	1,23
1.2.	nieużytki	41	0,52
2.	Grunty leśne oraz zadrzewione	4555	33,75
2.1.	lasy	4542	99,71
2.2.	grunty zadrzewione i zakrzewione	13	0,29
2.3.	grunty pod rowami	0	0,00
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	892	6,61
3.1.	tereny mieszkaniowe	151	16,93
3.2.	tereny przemysłowe	62	6,95
3.3.	inne tereny zabudowane	34	3,81
3.4.	zurbanizowane tereny niezabudowane	9	1,01
3.5.	tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	19	2,13
3.6.	użytki kopalne	6	0,67
3.7.	tereny komunikacyjne	611	68,50
3.7.1.	drogi	509	83,31
3.7.2.	tereny kolejowe	37	6,06
3.7.3.	inne tereny komunikacyjne	65	10,64
3.7.4.	grunty przezn. pod bud. dróg publicznych lub linii kolejowych	0	0,00
4.	Grunty pod wodami	94	0,70
4.1.	morskimi wewnętrznymi	0	0,00
4.2.	powierzchniowymi płynącymi	82	87,23
4.3.	powierzchniowymi stojącymi	12	12,77
5.	Tereny różne	16	0,12
	Powierzchnia ogólna gruntów	13495	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Lesznie według stanu na dzień: 1.01.2022 r.

1.5. Rolnictwo

Gmina posiada przeciętne warunki do rozwoju rolnictwa. Wśród gruntów ornych na terenie gminy Świąciechowa, 19,03 % stanowią gleby klas II, i III; 33,4 % to gleby klasy IV z przewagą klasy IVa. Gleby klasy V stanowią 31,9 %, a VI 15,7 %. Gleby klasy I nie występują. Jeśli chodzi o użytki zielone to 65,5 % stanowią gleby klasy IV, 23,2 % gleby klasy V. Reszta to gleby klasy III (6,4 %), klasy VI - 5,2 %.

W gminie funkcjonowało 288 gospodarstw rolnych (PSR 2020), z czego ponad 98,6% to gospodarstwa indywidualne. W większości są to gospodarstwa o niewielkim areale gruntów – około 43,8% gospodarstw miało powierzchnię poniżej 5 ha, a około 30% znajdowało się w przedziale od 5 do 15 ha. Gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha stanowiły blisko 26,4%. Analizując dane z ostatnich dwóch spisów rolnych (PSR 2010 i 2020) obserwuje się wyraźne zmiany strukturalne. W stosunku do spisu z 2010 r. poprawiła się struktura wielkości gospodarstw – ilość małych gospodarstw do 5 ha zmniejszyła się z 56,4 do 43,8%. Liczba gospodarstw ogółem zmniejszyła się o około 22%, a największy spadek odnotowano w grupie gospodarstw do 5 ha - o około 40%. Odnotowano blisko 25% wzrost liczby gospodarstw dużych – pow. 15 ha. Gospodarstwa tej grupy obszarowej obejmowały ponad 83% areалу wszystkich gospodarstw rolnych. Udział ich powierzchni w stosunku do poprzedniego spisu wzrósł o ponad 8%.

W produkcji roślinnej (PSR 2020) niezmiennie dominowała uprawa zbóż i kukurydzy – ponad 67% powierzchni zasiewów. Ponad 11,5% powierzchni zasiewów przeznaczano pod uprawy przemysłowe (buraki cukrowe, rzepak i rzepik).

W produkcji zwierzęcej przeważał chów trzody chlewnej (obsada ponad 142 sztuki na 100 ha UR) oraz bydła (prawie 85 szt. na 100 ha UR ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych).

1.6. Działalność gospodarcza

W końcu 2021 r. w systemie REGON (dane BDL GUS) w gminie Świąciechowa zarejestrowanych było 1106 podmiotów gospodarki narodowej. Około 40% podmiotów ogółu podmiotów zarejestrowanych było w miejscowości gminnej.

Aktywność gospodarcza mieszkańców wyrażona liczbą podmiotów na tysiąc mieszkańców wynosiła 133, a w grupie zakładów osób fizycznych wynosiła 103 podmioty. Dla porównania wskaźniki te dla powiatu leszczyńskiego i województwa wielkopolskiego wynosiły odpowiednio: 124 i 137 podmiotów na tysiąc mieszkańców, a w grupie zakładów osób fizycznych, odpowiednio: 101 i 100 podmiotów. Najwięcej podmiotów wg danych z 2021 r. prowadziło działalność związaną z handlem detalicznym i hurtowym (24,5%), budownictwem (19,1%) oraz przetwórstwem przemysłowym (10,5%).

Do znaczących podmiotów zaliczają się: Zakład Mięsno-Wędliniarski „Kaminiaz” w Świąciechowie, Ubojnia Zwierząt Sieletyccy w Świąciechowie, Spółdzielnia „Agra” w Świąciechowie, Zakłady Chemiczne P. Paprocki w Świąciechowie, Przedsiębiorstwo Rolne

Sp. z o.o. w Długich Starych, Zakład Stolarski M. i K. Bartkowiak w Przybyszewie, „Woźniak” Sp. z o.o. Fermy Drobiu oraz Best Oil Sp. z o.o. w Lasocicach.

Sektor publiczny (około 2% podmiotów) reprezentowany jest przede wszystkim przez jednostki sfery budżetowej (administracja publiczna, szkolnictwo i bezpieczeństwo publiczne). Spośród wszystkich podmiotów zarejestrowanych w gminie blisko 98% należy do sektora prywatnego, natomiast w tym sektorze dominującą rolę odgrywają zakłady osób fizycznych (78,8% sektora prywatnego), zakłady zatrudniające do 9 pracowników - przeważnie jednoosobowe.

1.7. Gospodarka finansowa gminy

Kondycja finansów gminy decyduje o jej możliwości inwestowania w sfery związane z podnoszeniem jakości życia mieszkańców. W strukturze wydatków gminy istotna jest wielkość wydatków majątkowych (inwestycyjnych).

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 listopada 2003 r. (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 2267) określa źródła dochodów gminy, którymi m.in. są: wpływy z podatków i opłat lokalnych, udział w podatkach budżetu państwa (39,34% podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy, 6,71% podatku dochodowego od osób prawnych), dochody z majątku gminy, subwencje z budżetu państwa (ogólna, w tym oświatowa), dotacje z budżetów innych oraz inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów. O kondycji finansów gminy decydują przede wszystkim dochody własne.

Dochody budżetowe ogółem (GUS 2020 r.) w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 5468,3 zł i były niższe od średniej (6106 zł) dla gmin w powiecie oraz niższe (5799 zł) od średniej dla gmin w województwie (gminy bez miast na prawach powiatu). Dochody własne wynosiły: dla gminy 2623,5 zł, zaś średnio w powiecie i w województwie: 2533 i 2629 zł.

Wydatki ogółem w grupie gmin bez miast na prawach powiatu per capita kształtowały się odpowiednio: 5489 oraz 5415 i 5631 zł.

W 2020 roku wykonanie budżetu gminy po stronie dochodów zamknęło się kwotą około 44,7 mln zł, z czego dochody własne gminy stanowiły 48%. Subwencja ogólna stanowiła około 16,3% a dotacje celowe oraz pozostałe dochody stanowiły około 35,7% dochodów gminy.

Wśród dochodów własnych udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa wynosił 38,1%; dochody z podatków i opłat lokalnych wynosiły 41,8%, a pozostałe dochody, w tym dochody z majątku wyniosły około 20%. Struktura dochodów własnych gminy w ostatnich latach kształtowała się na podobnym poziomie.

Zakres wydatków gminy związany jest bezpośrednio z realizacją zadań określonych w art. 6 i 7 ustawy o samorządzie gminnym, do których należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów oraz zadania własne zaspokajające zbiorowe potrzeby gminy jako wspólnoty. Wydatki gminy w 2020 roku

wyniosły około 44,8 mln zł, z czego ponad 19,6% stanowiły wydatki majątkowe (w całości wydatki inwestycyjne).

Wśród wydatków inwestycyjnych w latach 2016-2020 dominowały wydatki na transport (drogi i ulice) średnio rocznie na poziomie około 33%, na rolnictwo (sanitacja wsi) – średnio rocznie około 14,2% oraz na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska – średnio ponad 7,4%.

W strukturze wydatków budżetowych ogółem w 2020 r. zdecydowanie dominowały wydatki na sferę społeczną (ponad 60%), przede wszystkim na: oświatę i wychowanie (25,7%), pomoc społeczną, w tym na rodzinę (34,4%). Wydatki na transport (drogi) wyniosły około 16,5%, na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska stanowiły 7,9% ogółu, a na funkcjonowanie administracji publicznej gmina przeznaczyła prawie 8,8% swoich wydatków. Generalnie struktura wydatków budżetowych gminy w ostatnich dziesięciu latach pozostawała na podobnym poziomie.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 1634 ze zm.) stanowi, że łączna kwota przypadających w danym roku budżetowym spłat rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi w danym roku odsetkami od tych kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych, a także potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń oraz gwarancji nie może przekroczyć średniej arytmetycznej z obliczonych dla ostatnich sześciu/siedmiu lat relacji jej dochodów bieżących pomniejszonych o wydatki bieżące - do dochodów bieżących budżetu.

Według wieloletniej prognozy finansowej (WPF) gminy na lata 2022-2029, zadłużenie gminy spełnia wymogi art. 243 i 244 ustawy o finansach publicznych (według średniej siedmioletniej), co oznacza, że wskaźnik obsługi zadłużenia będzie zawsze niższy od wskaźnika średniej nadwyżki operacyjnej za poprzednie lata. Średnioroczny poziom wydatków majątkowych w latach objętych prognozą wyniesie 5,8 mln zł). Suma wydatków inwestycyjnych gminy w perspektywie objętej WPF, tj. do 2029 r. wynosi około 46,1 mln. zł.

2. Stan i funkcjonowanie środowiska

W rozdziale tym zawarto ocenę stanu środowiska z uwzględnieniem obszarów przyszłej interwencji.

2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

2.1.1. Warunki klimatyczne

Według regionalizacji klimatycznej W. Okołowicza gmina Świąciechowa leży w obrębie regionu śląsko-wielkopolskiego, reprezentującego obszar przewagi wpływów oceanicznych. Amplitudy temperatur są mniejsze niż w Polsce, wiosna wczesna i ciepła, długie lato, zima łagodna i krótka z nietrwałą pokrywą śnieżną (ok. 58 dni). Długość okresu wegetacyjnego

wynosi 220 dni. Średnia miesięczna temperatura powietrza wynosi od 8,0 do 8,2°C, średnia najcieplejszego miesiąca (lipca) od 17°C do 18,1°C, a średnia temperatura stycznia od (-3) do (-2,8) C°. Wilgotność względna powietrza kształtuje się podobnie jak na obszarze całego kraju; wartości najwyższe notuje się w okresie od października do stycznia (84-88%), minimum przypada na czerwiec i lipiec (72-74%). Jeśli chodzi o zachmurzenie, to najwyższe wartości notuje się również w okresie jesienno – zimowym, a najniższe we wrześniu i czerwcu. Opady kształtują się nieco poniżej średniej krajowej. Maksimum przypada w maju i sierpniu, a najniższe sumy przypadają na miesiące zimowe (styczeń). Roczna suma opadów wynosi około 550 mm. Rok 2020 w przypadku opadów na terenie kraju został sklasyfikowany jako normalny. Od października 2019 r. do kwietnia 2020 r. pokrywa śnieżna zalegała zdecydowanie krócej niż średnio wieloletniemu 1981 – 2020. Wg IMGW był to najmniej śnieżny okres zimy w historii pomiarów instrumentalnych w Polsce. Na terenie gminy Świąciechowa podobnie jak na terenie kraju przeważają wiatry zachodnie. Udział wiatru z sektora zachodniego (NW-SW) wynosi około 50%. Najrzadziej występują wiatry północne i północno – wschodnie (poniżej 15%). Prędkości wiatrów są zróżnicowane, największe charakteryzują wiatry zachodnie, najmniejsze wiatry południowo – wschodnie i wschodnie.

Na charakter klimatu lokalnego wpływa między innymi rzeźba terenu, sposób jego użytkowania, obecność wód, charakter szaty roślinnej. Obszary wyniesione charakteryzują się wyrównanymi warunkami termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, małą wilgotnością i korzystną wymianą powietrza. Ciągi dolinne są miejscami gromadzenia i przemieszczania się mas chłodnego powietrza, charakteryzują się większą wilgotnością powietrza, niższymi temperaturami minimalnymi, skłonnością do mgieł i inwersji temperatur. Tereny zalesione charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi o zmniejszonych dobowych wahaniach, nieco gorszymi warunkami solarnymi z uwagi na zacienienie. Są to jednak tereny o powietrzu wzbogaconym w tlen, ozon, olejki eteryczne podnoszące komfort bioklimatyczny.

Na terenie całego kraju obserwuje się dość wyraźne zmiany klimatyczne. Dotyczy to również gminy Świąciechowa. Od końca XIX wieku klimat wykazuje systematyczną tendencję do wzrostu temperatury powietrza ze znaczącym wzrostem od roku 1989. Opady atmosferyczne nie wykazywały jednoznacznych tendencji w wieloletniemu, odnotowywano zarówno lata suche jak i mokre; zmieniła się natomiast ich struktura, głównie w cieplej porze roku - opady były bardziej gwałtowne, krótkotrwałe, niszczycielskie powodujące coraz częściej podtopienia a nawet powodzie. W ciągu ostatnich 60 lat obserwuje się rosnącą częstotliwość zjawiska suszy, w latach 1951–1981 na terenie Polski susze wystąpiły 6 razy, a w latach od 1982 do 2011 – 18 razy. Od początku XXI wieku tj. w latach 2001–2011, susze wystąpiły 9 razy w różnych okresach roku. Bezpośrednie przyczyny występowania suszy w Polsce to utrzymujące się okresy bezopadowe z niską temperaturą powietrza w zimie – przy braku

opadów i pokrywy śnieżnej, utrzymywanie się w okresie wiosenno-letnim wysokiej temperatury z dużym nasłonecznieniem, brakiem opadów.

Skutkiem ocieplania się klimatu jest wzrost występowania groźnych zjawisk pogodowych (susze, wiatry huraganowe i trąby powietrzne oraz grad). Zmiany klimatyczne stanowią realne zagrożenie dla rozwoju społeczno – gospodarczego i wymagają przystosowania się do obecnych i przyszłych zmian. Na terenie Wielkopolski wśród zagrożeń wymienia się postępujący proces osuszania, niską retencję, niski poziom wód gruntowych, co może w znacznym stopniu wpłynąć na stan rolnictwa. Podstawowe działania powinny być ukierunkowane na sposób gospodarowania wodami opadowymi zmierzający do poprawy warunków retencji.

1.1.2. Jakość powietrza

Zanieczyszczeniem powietrza jest wprowadzenie do atmosfery substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, glebę, wodę lub spowodować inne szkody w środowisku. O stanie powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł. Zanieczyszczenia powietrza mogą wpływać na stan zdrowia ludzi, faunę, florę, środowisko gruntowo – wodne. Można je podzielić na następujące grupy:

- zanieczyszczenia podstawowe (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i pył) powstają głównie podczas spalania paliw w kotłowniach lokalnych, paleniskach domowych, charakteryzujące się wyraźną zmiennością w ciągu roku – w sezonie zimowym (grzewczym) następuje wzrost ilości emitowanych zanieczyszczeń na skutek wzrostu ilości spalanych paliw, głównie węgla kamiennego;
- zanieczyszczenia specyficzne powstające w wyniku procesów technologicznych;
- zanieczyszczenia emitowane ze źródeł mobilnych pochodzące ze spalania paliw silnikowych: tlenek węgla (CO), dwutlenek węgla (CO₂), tlenki azotu i węglowodory oraz zanieczyszczenia pyłowe pochodzące ze ścierania opon, hamulców, nawierzchni drogowych zawierające m.in. ołów, kadm, nikiel i miedź;
- zanieczyszczenia wtórne powstające w wyniku reakcji i przemian emitowanych substancji w atmosferze.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonał rocznej oceny jakości powietrza w województwie wielkopolskim dotyczącej roku 2021. Ocenę wykonano w oparciu o podział województwa wielkopolskiego na dwie strefy: aglomerację poznańską i strefę wielkopolską₂. Strefa wielkopolska₂ powstała w wyniku połączenia strefy wielkopolskiej oraz strefy miasto Kalisz. Strefą w omawianym przypadku jest zatem obszar województwa z wyłączeniem aglomeracji poznańskiej. Zgodnie z art. 87 ust. 2a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.) strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, oraz ich nazwy, kody i obszary określa załącznik do ustawy.

W ocenie rocznej za 2021 rok w strefie wielkopolskiej_2, w klasyfikacji podstawowej wykonanej pod kątem ochrony zdrowia stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 (faza II) i przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu B(a)P w pyłe zawieszonym PM10. W odniesieniu do pozostałych klasyfikowanych substancji i parametrów strefie przypisano klasę A. Ocena wykonana pod kątem ochrony roślin w strefie wielkopolskiej_2, nie wykazała przekroczeń w zakresie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz ozonu, w związku z powyższym strefie wielkopolskiej_2 przypisano klasę A.

Znaczący wpływ na jakość powietrza w gminie Świąciechowa ma emisja niska z rozproszonymi emitorami, w większości niewyposażonymi w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń. W bilansie energetycznym do celów grzewczych istotny jest udział paliw niskoemisyjnych, w tym między innymi gazu ziemnego. Gmina Świąciechowa posiada ubogą sieć rozdzielczą gazu (ok. 37,8 km). Z sieci gazowej w 2020 r. korzystało 24,3% ogółu mieszkańców gminy, tj. mieszkańcy następujących miejscowości: Świąciechowa, Strzyżewice i Henrykowo. Z gazu sieciowego (Gz-41,5) do celów grzewczych korzystało w 2020 r. 627 gospodarstw domowych na 643 gospodarstw – odbiorców gazu.

Według „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Świąciechowa” z 2019 r.” struktura zużycia paliw w przeliczeniu na GJ przedstawia się następująco:

Tab. 2. Struktura zużycia paliw

wyszczególnienie	GJ	%
węgiel	150 025	33,80
gaz	137 476	30,98
energia elektryczna	124 629	28,08
drewno	14 690	3,31
gaz płynny	12 880	2,90
olej	4 120	0,93

Dane na dzień 31.12.2018

Jak z powyższego zestawienia wynika węgiel stanowił 33,80 %, niemal tyle samo paliwa gazowe - 33,88 %, w tym gaz płynny – 2,9 %, energia elektryczna ponad 28 %, drewno – 3,31% oraz olej opałowy 0,93%.

Największy udział węgla w strukturze zużycia paliw dotyczył gospodarstw domowych i wynosił 67,57%. W grupie podmiotów gospodarczych największy udział stanowił gaz ziemny i energia elektryczna – łącznie 96,60 %, Jak wynika z powyższych danych, o stanie jakości powietrza atmosferycznego w gminie decydują głównie źródła tzw. niskiej emisji sektora komunalno - bytowego: kotłownie lokalne i indywidualne oraz paleniska domowe opalane paliwami stałymi, a zwłaszcza węglem kamiennym. Wraz z rozwojem sieci gazowej przewiduje się stopniowe zmniejszanie udziału węgla kamiennego w ogólnym bilansie zużycia energii.

Jeśli chodzi o odnawialne źródła energii, to obecnie w gminie Świąciechowa nie ma dużych instalacji wykorzystujących te źródła. Na podstawie analizy ortofotomapy z 2021 r. stwierdzono istnienie 214 mikroinstalacji, zlokalizowanych głównie na dachach budynków. Gmina posiada potencjalne możliwości rozwoju OZE, szczególnie wykorzystania biomasy w celach energetycznych, produkcji biogazu rolniczego, wykorzystania energii słonecznej do produkcji energii elektrycznej jak i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Gmina stworzyła warunki do lokalizacji OZE wyznaczając w nowym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obszar, na którym mogą być rozmieszczone instalacje OZE powyżej 100 kW, z wyłączeniem elektrowni wiatrowych.

Zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł mobilnych dotyczą przede wszystkim otoczenia drogi krajowej nr 12 oraz drogi powiatowej nr 4760P i mogą być uciążliwe lokalnie, szczególnie na terenach zwartej zabudowy zlokalizowanej po obydwu stronach drogi, w określonych sytuacjach meteorologicznych (gorsze warunki aerosanitarne).

Na terenie gminy nie występują znaczące, punktowe źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

2.2. Zagrożenie hałasem

Wymagane standardy dotyczące klimatu akustycznego określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Rozporządzenie podaje dopuszczalny poziom hałasu dla poszczególnych rodzajów źródeł (dróg i linii kolejowych, linii elektroenergetycznych, startów, przelotów i lądowań statków powietrznych oraz pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu) w stosunku do klas terenu wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje.

Dopuszczalne poziomy hałasu wyrażone w decybelach (dB) zawierają następujące kategorie wskaźników: L_{AeqD} i L_{AeqN} – równoważne poziomy dźwięku wg charakterystyki A odniesione do jednej doby (odpowiednio do 16 godzin w ciągu dnia i 8 godz. w ciągu nocy), mające zastosowanie do ustalenia i kontroli warunków korzystania ze środowiska; oraz L_{DWN} i L_N - długookresowe średnie poziomy dźwięku A wyznaczone w ciągu wszystkich dób w roku (dla L_{DWN} z uwzględnieniem pory dnia, wieczoru i nocy, dla L_N z uwzględnieniem pory nocy), mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.

Klimat akustyczny na terenie gminy kształtuje głównie hałas komunikacyjny – drogowy, przede wszystkim w otoczeniu drogi krajowej nr 12, drogi ekspresowej S5 (oddana do eksploatacji w IV kw. 2018) oraz drogi powiatowej nr 4760P. Linia kolejowa w kierunku Głogowa, zważywszy na niewielki ruch pociągów (kilka par w ciągu doby) nie jest źródłem ponadnormatywnego hałasu dla terenów wymagających ochrony akustycznej.

W 2010 roku przeprowadzono okresowe pomiary hałasu w otoczeniu drogi krajowej nr 12 (przez zarządcę drogi) w miejscowości Lasocice, gm. Świąciechowa. Pomiary wykazały znaczące przekroczenia obowiązujących w tym czasie dopuszczalnych norm (60/50 dB).

W porze dziennej poziom hałasu wyniósł od 64,9 do 74,1 dB(A), a w porze nocnej od 61,6 do 65 dB(A) – odpowiednio 20 i 10 m od drogi. Natężenie ruchu pojazdów wynosiło: 605 poj./h przy 24,2% udziale pojazdów ciężkich w porze dziennej, a w porze nocnej 160 poj./h i 33,2% udziale pojazdów ciężkich.

Dla odcinka drogi krajowej nr 12 przebiegającego przez gminę zarządca drogi (GDDKiA) sporządził mapy akustyczne na podstawie natężenia ruchu pojazdów z GPR 2010 (generalny pomiar ruchu) dla długookresowych wskaźników L_{DWN} i L_N (mapy emisji i imisji, mapy wrażliwości hałasowej obszarów oraz mapy terenów zagrożonych hałasem). Na terenie gminy Świąciechowa, wzdłuż ww. drogi krajowej dominującym typem zabudowy jest zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa zagrodowa (dotyczy wsi: Strzyżewice, Lasocice, Długie Stare i Długie Nowe).

Analiza map akustycznych wykazała, że liczba eksponowanych mieszkańców na ponadnormatywny hałas określony wskaźnikami L_{DWN} i L_N na terenie gminy wynosiła odpowiednio 703 i 630 według norm wówczas obowiązujących. Dla norm obecnie obowiązujących liczby te wynoszą odpowiednio: 128 i 340. Na ponadnormatywny hałas narażonych jest 5 obiektów związanych ze stałym pobytom dzieci i młodzieży (Lasocice, Długie Stare).

Wyniki GPR 2015 wykazały niewielki spadek (o około 8%) natężenia ruchu w stosunku do GPR 2010. Udział pojazdów ciężkich w potoku ruchu pozostał na poziomie około 19%. W ramach tzw. III-ej edycji map wykonywanej przez GDDKiA odcinek DK 12 Wschowa – gr. m Leszna nie został nią objęty (roczny ruch poniżej 3 mln. pojazdów wg GPR 2015). Na odcinku pozamiejskim (Wschowa – gr. M. Leszna) wg GPR 2015 po tej drodze poruszało się 8091 pojazdów na dobę przy ok. 19,5% udziale pojazdów ciężkich.

Najnowsze pomiary GPR 2020/2021 dla tego odcinka drogi krajowej są miarodajne jedynie do węzła Leszno-Zachód (skrzyżowanie DK12 i S5), wykazują ponad 24% wzrost ruchu pojazdów ogółem – 10,07 tys. pojazdów na dobę, a w grupie pojazdów ciężarowych z przyczepami odnotowano wzrost o prawie 43%. Udział pojazdów ciężkich w potoku ruchu wyniósł 20%. Na dalszym odcinku tej drogi w kierunku zachodniej granicy M. Leszna w czasie trwania pomiarów GPR część tej drogi (odcinek miejski – ul. Szybowników w Lesznie wyłączony był z ruchu ze względu na jego przebudowę.

GDDKiA w publikacji wyników GPR 2020/2021 dla dróg krajowych dla odcinka DK nr 12 (od węzła S5 Leszno Zachód do granic m. Leszna) zamieściła następującą uwagę: „*W trakcie trwania GPR 2020 trwała przebudowa fragmentu drogi co mogło mieć wpływ na rejestrowane liczby pojazdów*”. Sytuacja ta miała taki skutek, że w stosunku do wyników pomiarów z 2015 roku. SDR pojazdów silnikowych ogółem stanowił 66,8%, zaś w kategorii pojazdów ciężarowych tylko 18,1%. SDR na tym odcinku wyniósł 5,4 tys. pojazdów ogółem.

W związku z powyższym należy sądzić, że w miejscach udokumentowanych pomiarami przekroczeń poziomów hałasu z 2010 roku jak również opracowanych później map akustycznych sytuacja w tym zakresie uległa pogorszeniu.

Droga ekspresowa S5 na terenie gminy Świąciechowa przebiega przez tereny nie wymagające ochrony akustycznej, jednak na styku z nimi (osiedle w Świąciechowie i w Henrykowie) w czasie budowy drogi zainstalowano ekrany akustyczne o wysokości 4 m. Ponadto nałożono obowiązek zachowania rezerwy terenu pod ewentualne zabezpieczenia akustyczne, których konieczność zainstalowania może wynikać z analizy porealizacyjnej oraz wyników okresowych pomiarów poziomu hałasu wymaganych prawem.

Na podstawie GPR 2020/21 SDR pojazdów na odcinkach pomiarowych drogi S5 przebiegających przez gminę wynosi od około 21,4 tys. do 23,3 tys. ogółem przy udziale pojazdów ciężkich od 18 do blisko 21%. Między innymi, dla tych odcinków drogi (pow. 3 mln pojazdów rocznie) jej zarządca (GDDKiA) sporządził mapy akustyczne (edycja 2022). Kryterium to na terenie gminy spełniał jeszcze odcinek drogi krajowej nr 12 (od granicy gminy do węzła Leszno-Zachód z drogą S5). Z analizy udostępnionych przez GDDKiA map wynika, że przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych wyrażonych wskaźnikami długookresowymi dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w przypadku drogi S5 występuje jedynie na osiedlu Henrykowo i dotyczy jego jednego skrajnego fragmentu. Przekroczenie to mieści się w przedziale od 1 do 5 dB a jego zasięg wynosi dla L_{DWN} – do 108 m, a dla L_N – do 67 m od skrajni drogi. Teren, na którym występują przekroczenia nie jest chroniony ekranem akustycznym.

W przypadku drogi krajowej nr 12 przekroczenia dopuszczalnych standardów akustycznych występują na terenach zabudowy mieszkaniowej położonej bezpośrednio przy pasie drogowym. Zasięg opracowanej mapy akustycznej kończy się na 155,8 kilometrze tej drogi i na terenie gminy obejmuje jedynie miejscowość Długie Nowe. Nie obejmuje natomiast miejscowości Długie Stare i Lasocice, mimo że położone są na tym samym odcinku pomiarowym DK 12 (wg GPR 2020/21 – SDR ponad 10 tys. poj. na dobę).

W miejscowości Długie Nowe przekroczenia dopuszczalnych standardów akustycznych dotyczą terenów zabudowy położonej w północno-zachodniej części wsi a ich poziom dochodzi do 10 dB zarówno w odniesieniu do wskaźników wyrażonych w L_{DWN} i L_N (zasięg odpowiednio 16 i 10 m). Należy sądzić, że zasięg przekroczeń o tym samym poziomie występuje także w miejscowościach Długie Stare i Lasocice (analogia do fragmentu mapy akustycznej obejmującej miejscowość Dębowa Łęka w pow. wschowskim położoną przy tym samym odcinku pomiarowym drogi).

Skala uciążliwości hałasu komunikacyjnego na terenie całej gminy nie jest jednak rozpoznana. Jak do tej pory w ramach monitoringu środowiska (WIOŚ) nie prowadzono pomiarów hałasu. Prowadzone wcześniej analizy, wykonywane na potrzeby raportów oddziaływania na środowisko - w związku z przebudową drogi powiatowej nr 4760P (Leszno -

Święciechowa - Włoszakowice) oraz budową I-go etapu obwodnicy miejscowości Święciechowa wykazały, że hałas generowany przez ruch pojazdów (prognoza) może powodować przekroczenie wartości dopuszczalnych na granicy terenów zabudowy mieszkaniowej, usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi w miejscowościach, przez które przebiega (od 61 do 65 dB w porze dziennej i 51 do 55 dB w porze nocnej, przy natężeniu ruchu około 4,8 tys. poj./db).

W przypadku uciążliwości ze strony zakładów produkcyjnych czy usługowych zachowanie standardów akustycznych należy przede wszystkim do użytkowników urządzeń, instalacji będących źródłami hałasu. Źródła te nie mogą powodować przekraczania standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny. Ponadnormatywny hałas przemysłowy jest skutecznie eliminowany w wyniku działalności inspekcyjnej WIOŚ, w wyniku której podmioty gospodarcze podejmują stosowne działania ograniczające hałas (najczęściej są to: wymiana, modernizacja hałaśliwych urządzeń, obudowa tych urządzeń materiałami dźwiękochłonnymi, budowa ekranów akustycznych, itp.). Na terenie gminy nie odnotowano takiego przypadku.

2.3. Pola elektromagnetyczne

Głównymi rodzajami źródeł sztucznych pól elektromagnetycznych występujących w naszym otoczeniu są:

- instalacje wytwarzające pola elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50Hz (linie i stacje elektroenergetyczne);
- instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 1 kHz do 300 GHz (obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowych, stacje radiolokacyjne, urządzenia radionawigacyjne).

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. (Dz. U. 2019, poz. 2448).

Przez obszar opracowania przebiegają linie napowietrzne wysokiego napięcia: 2x220 i 110 kV, stanowiące źródło promieniowania elektromagnetycznego. Natężenie pola elektrycznego w otoczeniu linii elektroenergetycznych zależy od napięcia, wysokości zawieszenia przewodów, wzajemnej odległości pomiędzy zawieszonymi przewodami i ich przekrojów oraz rozpiętości pręseł. Składowa magnetyczna pola elektromagnetycznego linii elektroenergetycznej jest wprost proporcjonalna do natężenia prądu i odwrotnie proporcjonalna do odległości przewodów linii. Jej wartość przy powierzchni ziemi jest niewielka i z tego względu wpływ jej jest pomijalny. Składowa elektryczna natomiast może wywierać szkodliwy wpływ na rośliny, zwierzęta i ludzi.

Orientacyjna wielkość maksymalnego natężenia pola elektrycznego pod linią elektroenergetyczną przy napięciu 110 kV wynosi 2,0 – 3,5 kV/m, a pod linią 220 kV wynosi 4,3 – 6,5 kV/m. Wartość dopuszczalna dla miejsc dostępnych dla ludności wynosi 10 kV/m,

natomiast dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową 1 kV/m. Promieniowanie elektromagnetyczne od linii średnich napięć (w gminie 65 km - 15 kV nie stanowi zagrożenia.

Na terenie gminy znajduje się 10 instalacji stanowiących stacje bazowe telefonii komórkowej. Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych o wartościach wyższych od dopuszczalnych w otoczeniu anten stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzonej do tych anten i charakterystyk promieniowania tych anten. Dotychczas przeprowadzone badania PEM przez WIOŚ w Poznaniu w wielu miejscach w woj. wielkopolskim - w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych nie wykazywały przekroczeń dopuszczalnych norm (były wielokrotnie niższe).

2.4. Gospodarowanie wodami

2.4.1. Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzna gminy Świąciechowa należy do systemu wodnego Odry. Przez gminę przebiega dział wodny oddzielający zlewnie: Krzyckiego Rowu, Baryczy i Warty.

- Północno – zachodnia część gminy leżąca w zlewni Krzyckiego Rowu jest odwadniana przez dopływ spod Zbarzewa oraz liczne rowy melioracyjne.
- Część południowo – wschodnia odwadniana jest do Baryczy poprzez Polski Rów, Kopanicę i jej dopływy: Dopływ spod Długiego Starego, Dopływ spod Lasocic, Świąciechowski Rów, Strzyżewicki Rów, Dopływ w Henrykowie.
- Drobną fragment północno – wschodni gminy jest odwadniany poprzez Samicę Leszczyńską, lewobrzeżny dopływ Kościańskiego Kanału Obry.

Podstawowym elementem w gospodarowaniu wodami jest jednolita część wód powierzchniowych (JCWP). Jednolite części wód powierzchniowych definiuje się jako oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, między innymi taki jak: struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części. Jednolite części wód dzielimy na naturalne oraz silnie zmienione, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka lub sztuczne, powstałe w wyniku działalności człowieka. Ww. podział znajduje swoje odzwierciedlenie w klasyfikacji jakości wód – dla naturalnych jednolitych części wód określa się ich stan ekologiczny, podczas, gdy dla silnie zmienionych i sztucznych – potencjał ekologiczny.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się przez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości wód: I – bardzo dobry, II – dobry, III – umiarkowany, IV – słaby, V – zły.

Potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się przez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości wód: I – maksymalny, II – dobry, III – umiarkowany, IV – słaby, V – zły.

Stan jednolitych części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji potencjału/stanu ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona

jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej potencjał/stan ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w stanie złym.

Gmina Świąciechowa leży w granicach ośmiu JCWP, które scharakteryzowano na podstawie „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Dz.U. z dnia 6 grudnia 2016 r., poz. 1967).

Tab. 3. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych

Nr*	Charakterystyka JCWP
1	<p>Krzycki Rów do Dopływu ze Wschowy z jeziorem Krzyckim Wielkim (RW600017154332)</p> <ul style="list-style-type: none"> • silnie zmieniona, • stan zły, • cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny, • zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. <p>Uzasadnienie odstępstwa</p> <p>W zlewni JCWP występuje presja komunalna. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować tę presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny, aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2021.</p> <p>Jeziro Krzyckie Wielkie (LW10001)</p> <ul style="list-style-type: none"> • silnie zmieniona, • stan zły, • cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny, • zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.
2	<p>Samica (RW600017156429)</p> <ul style="list-style-type: none"> • silnie zmieniona, • stan zły, • cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny, • zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. <p>Uzasadnienie odstępstwa</p> <p>W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dla dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny, aby wdrożone działania przyniosły efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.</p>
3	<p>Rów Świąciechowski (RW60001714886)</p> <ul style="list-style-type: none"> • naturalna, • stan zły, • cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny, • niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.
4	<p>Rów Strzyżewicki (RW600017148849)</p> <ul style="list-style-type: none"> • naturalna, • stan zły, • cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny, • niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.
5	<p>Dopływ spod Długiego Starego (RW600017148892)</p> <ul style="list-style-type: none"> • naturalna, • stan dobry, • cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny, • niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

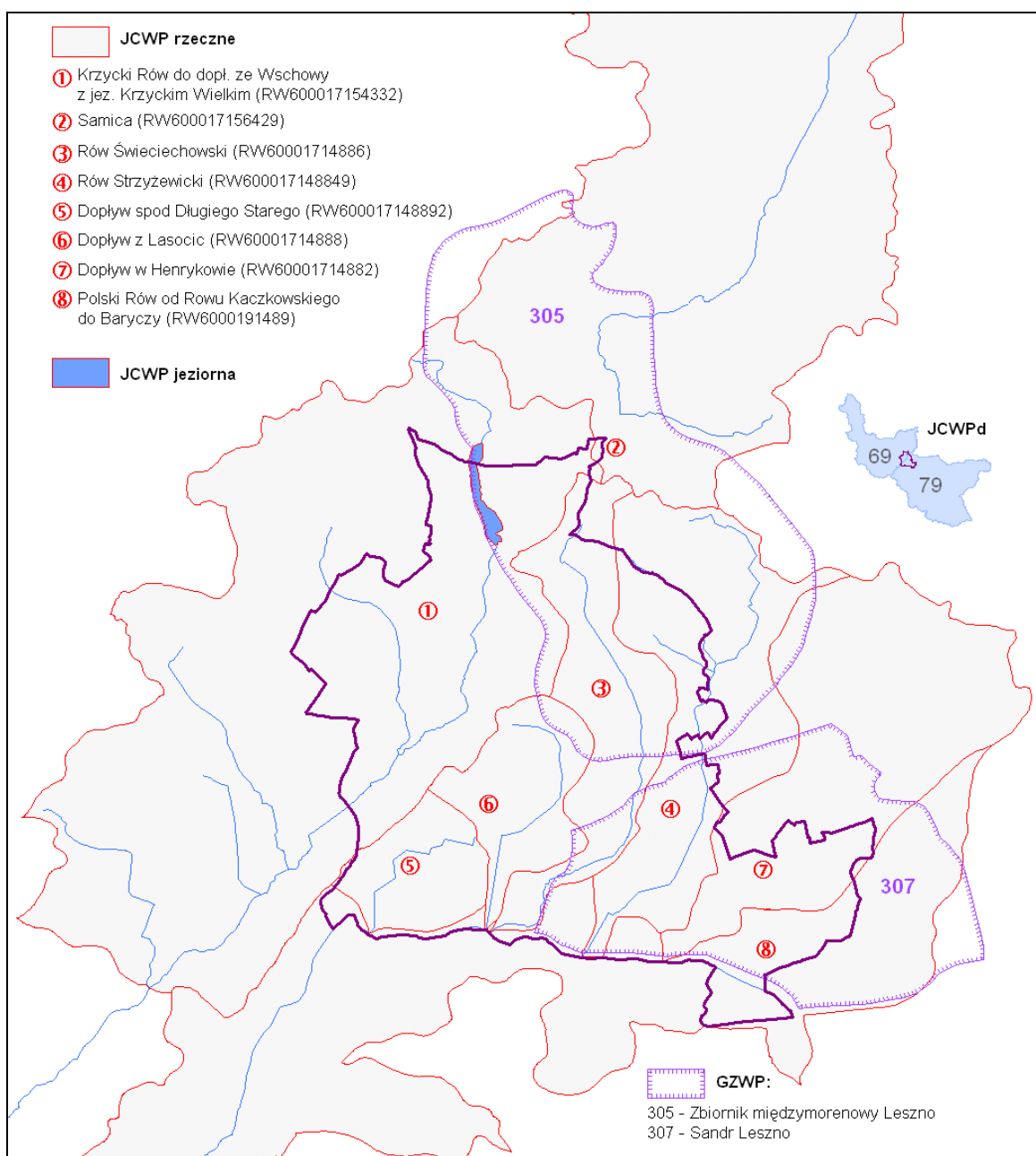
6	<p>Dopływ z Lasocic (RW60001714888)</p> <ul style="list-style-type: none"> • naturalna, • stan zły, • cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny, • niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.
7	<p>Dopływ w Henrykowie (RW60001714882)</p> <ul style="list-style-type: none"> • naturalna • stan dobry • cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny • zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych
8	<p>Polski Rów od Rowu Kaczkowskiego do Baryczy (RW6000191489)</p> <ul style="list-style-type: none"> • silnie zmieniona • stan zły • cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny • zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. <p>Uzasadnienie odstępstwa</p> <p>W zlewni JCWP występuje presja rolnicza i niska emisja. W celu ograniczenia presji niskiej emisji w programie działań zaplanowano działania: weryfikacja programu ochrony środowiska dla gminy, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dla dobrego stanu. W programie działań zaplanowano także wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie presji rolniczej tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dla dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia tych działań, następnie konkretnych działań naprawczych, a także okres niezbędny, aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.</p>
* numery odpowiadają numerom na załączniku graficznym	

Jak wynika z powyższego zestawienia, tylko dwie JCWP – „Dopływ w Henrykowie i Dopływ spod Długiego Starego osiągnęły dobry stan. Pozostałe charakteryzują się złym stanem. JCWP „Krzycki Rów do Dopływu ze Wschowy z jeziorem Krzyckim Wielkim”, „Samica”, „Polski Rów od Kaczkowskiego Rowu do Baryczy” i Dopływ w Henrykowie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, którymi są: ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód tak, aby osiągnąć dobry stan ekologiczny i chemiczny, a tym samym - dobry stan tych wód. Dla tych JCWP przewidziano odstępstwo czasowe; dla JCWP „Krzyckiego Rowu do Dopływu ze Wschowy z jeziorem Krzyckim Wielkim” do 2021 r., natomiast dla dwóch pozostałych do 2027 r.

Na podstawie danych z lat 2016 – 2021 dokonano oceny JCWP (GIOŚ 2022 r.). Badaniami były objęte następujące JCWP:

- Krzycki Rów do Dopływu ze Wschowy – potencjał ekologiczny umiarkowany, stanu chemicznego nie badano, stan wód zły;
- Jezioro Krzyckie - stan wód zły;
- Samica - potencjał ekologiczny słaby, stan chemiczny poniżej stanu dobrego, stan wód zły.
- Rów Polski od Rowu Kaczkowskiego do Baryczy - potencjał ekologiczny zły, stan chemiczny poniżej stanu dobrego, stan wód zły.

Powiązania hydrograficzne i hydrogeologiczne /1/

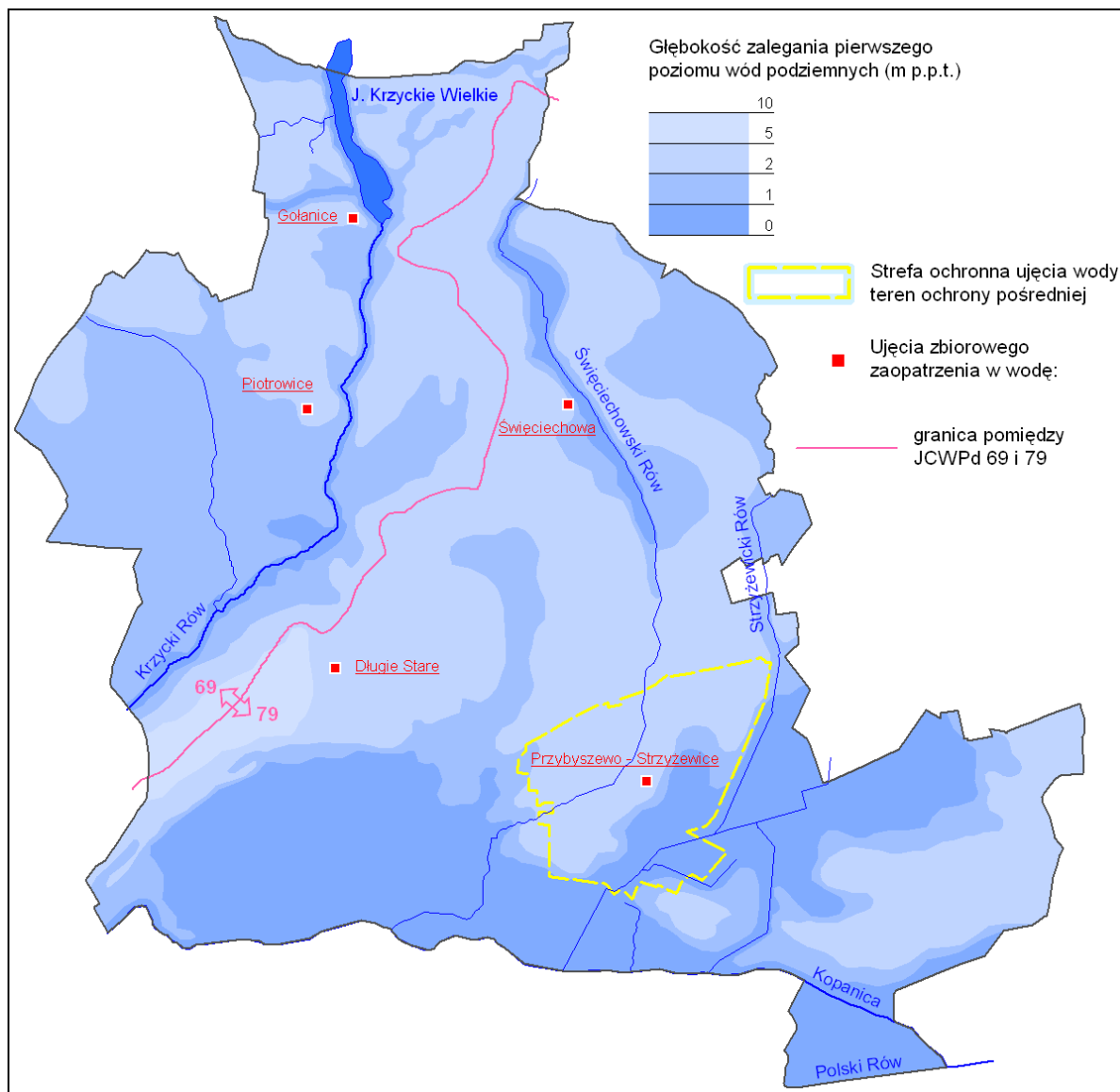

2.4.2. Wody podziemne

Głębokość zalegania pierwszego poziomu wód podziemnych nawiązuje do morfologii terenu. Płytke zaleganie wód (0 - 1 m p.p.t) charakteryzuje obszary dolinne. Głębokość zalegania wód zwiększa się w miarę oddalania się od den dolin. Na obszarze wysoczyznowym zalegają one na głębokości ponad 2, a lokalnie ponad 5 m p.p.t.

W granicach gminy Święciechowa znajdują się fragmenty głównych zbiorników wód podziemnych. Są to: Zbiornik międzymorenowy Leszno (GZWP 305) i Sandr Leszno (GZWP 307).

Wody podziemne /2/

Sandr Leszno, na przeważającym terenie jest bardzo podatny na antropopresję, lokalnie podatny. Dla Sandru Leszno (60,3 km²) został zaproponowany obszar ochronny o powierzchni 69,4 km², obejmujący cały zbiornik. Zgodnie z ustawą Prawo wodne obszar ochronny ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego wojewoda, na wniosek Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Obszaru ochronnego do tej pory nie ustanowiono.

Zbiornik międzymorenowy Leszno (GZWP 305) o powierzchni 95,9 m², na przeważającym obszarze jest bardzo mało oraz średnio i mało podatny na antropopresję, lokalnie podatny. Dla struktury tej nie przewiduje się obszaru ochronnego.¹

Monitoring wód podziemnych jest prowadzony dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Gmina leży w granicach dwóch JCWPd - GW600069 i GW600079. Wg „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Dz.U. z dnia 6 grudnia 2016 r., poz. 1967) JCWPd GW600069 i GW600079 zostały ocenione jako niezagrożone nieosiągnięciem

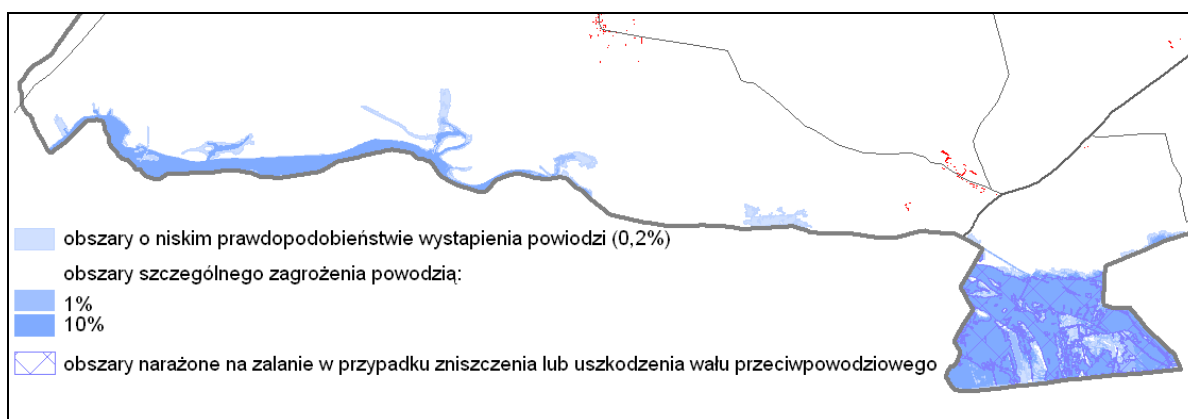
celów środowiskowych. Zarówno stan ilościowy jak i chemiczny został oceniony jako dobry. Dobry stan chemiczny i ilościowy JCWPd, oznacza dobry stan wód podziemnych. Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu takich wód, celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu. Można to osiągnąć między innymi poprzez zapobieganie lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do wód oraz zapewnienie równowagi pomiędzy poborem, a zasilaniem wód podziemnych. Wg oceny za rok 2019 stan chemiczny i ilościowy JCWPd 79 oceniono jako słaby, tym samym stan wód JCWPd również jako słaby. Jeśli chodzi o stan chemiczny w żadnym punkcie pomiarowym nie stwierdzono trendów wzrostowych. Stan JCWPd 69 oceniono jako dobry. W 2021 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego wybranych jednolitych części wód podziemnych. W granicach JCWPd 79 wyznaczono 28 punktów pomiarowych. Najbliżej położony punkt pomiarowy znajduje się w Lesznie. Badano wody czwartorzędowe w warstwie wodonośnej o swobodnym zwierciadle wody. Wody odpowiadały III klasie. Oznacza to, że są to wody zadowalającej jakości.

2.4.3. Zagrożenie powodzią

W granicach gminy znajdują się obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Są one związane z rozległą płaską doliną Rowu Polskiego i Kopanicy. Są to:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,2%);
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią:
 - obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (1%);
 - obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (10%);
- obszary narażonego na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Zagrożenie powodzią /3/

¹ Informator PSH. Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce. PIG PIB. Warszawa 2017.

2.5. Gospodarka wodno – ściekowa

2.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie miejscowości na terenie gminy Świąciechowa mają dostęp do sieci wodociągowej. Zaopatrzenie w wodę odbywa się z czterech ujęć.

Ujęcie Przybyszewo - Strzyżewice jest eksploatowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lesznie. Dla ujęcia zostało udzielone pozwolenie wodnoprawne na pobór wód w ilości:

- z utworów mioceńskich neogenu w ilości 3840,0 m³/d;
- z utworów plejstocenijskich czwartorzędowy poziom podglinowy w ilości 480,0 m³/d;
- z utworów plejstocenijskich czwartorzędowy poziom gruntowy w ilości 7920,0 m³/d.²

Z ujęcia na terenie gminy Świąciechowa zaopatrywane są w wodę miejscowości: Strzyżewice, Henrykowo. Dla ujęcia Przybyszewo – Strzyżewice została ustanowiona strefa ochronna ujęcia, którą stanowią tereny ochrony bezpośredniej dla poszczególnych studni oraz teren ochrony pośredniej dla studni ujmujących czwartorzędowy poziom gruntowy, o powierzchni 8,4 km². Strefa ochronna została ustanowiona w drodze Rozporządzenia (bez numeru) Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 15 czerwca 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. 2005, Nr 104, poz. 2867) z późniejszymi zmianami zawartymi w rozporządzeniach Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu:

- nr 6/2006 z dnia 24 kwietnia 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. 2007, Nr 80, poz. 2029);
- nr 3/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. 2008, Nr 154, poz. 2678).

Ujęcie Świąciechowa eksploatowane są przez Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich we Wschowie. Ujęcie składa się z dwóch studni, dla których wyznaczono strefy ochronne – tereny ochrony bezpośredniej po 4000 m² dla każdej studni. Dla ujęcia zostało udzielone pozwolenie wodnoprawne na pobór wód z utworów plejstocenijskich czwartorzędowy w ilości: 1200,0 m³/d (OS.II.6341.54.2012, zm. WR.ZUZ.2.421.214.2018.EO). Z ujęcia zaopatrywane są w wodę miejscowości: Świąciechowa, Ogrody, Lasocice, Przybyszewo.

Ujęcie Piotrowice eksploatowane są przez Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich we Wschowie. Ujęcie składa się z dwóch studni, dla których wyznaczono strefę ochronną – teren ochrony bezpośredniej zawarty w granicach istniejącego ogrodzenia. Dla ujęcia zostało udzielone pozwolenie wodnoprawne na pobór wód z utworów plejstocenijskich czwartorzędowy w ilości: 385,0 m³/d (OS.II.6223-25/10). Z ujęcia zaopatrywane są w wodę miejscowości: Trzebiny, Długie Stare, Długie Nowe, Niechłód.

Ujęcie Gołanice eksploatowane są przez Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich we Wschowie. Ujęcie składa się z dwóch studni, dla których wyznaczono strefę ochronną – teren ochrony bezpośredniej zawarty w granicach istniejącego ogrodzenia

² OS.II.6241.36.2015, OS.II.6341.62.2016, WR.ZUZ.2.4210.129.2021.MM.

o powierzchni 1075 m². Dla ujęcia zostało udzielone pozwolenie wodnoprawne na pobór wód z utworów plejstoceńskich czwartorzędu w ilości 132,0 m³/d (OS.II.6341.53.2012). Z ujęcia zaopatrywane są w wodę miejscowości: Gołanice, Krzycko Małe.

2.5.2. Retencja

Racjonalne gospodarowanie wodami polega między innymi na zwiększeniu retencji wodnej. Jednym ze sposobów jest retencja korytowa, polegająca między innymi na budowie jazów i zastawek. Są to budowle hydrotechniczne wznoszone w poprzek koryta. Pozwalają one na piętrzenie wody, którą można użyć do celów gospodarczych. Piętrzenie pozwala podnieść także poziom wód gruntowych na przyległych obszarach. W przypadku jazów, jako większej budowli o możliwości uzyskania retencji powodziowej można doprowadzić do spłaszczenia fali i chronić tereny przyległe do koryta rzeki poniżej jazu. Na terenie gminy Święciechowa znajduje się siedem budowli hydrotechnicznych.

Tab. 4. Wykaz obiektów hydrotechnicznych

Lp.	Nazwa cieku	Lokalizacja obiektu	Budowla	Kilometr cieku	Wysokość piętrzenia (m)
1	Kopanica	Henrykowo	jaz	20+372	1,64
2	Rów Krzycki	Długie Nowe	przepust z zastawką	58+900	0,80
3	Rów Krzycki	Długie Nowe	zastawka	59+144	0,80
4	Rów Krzycki	Gołanice	zastawka	67+425	0,65
5	Rów nr 1	Henrykowo	zastawka	0+660	0,95
6	Rów nr 1	Henrykowo	zastawka	1+432	0,60
7	Rów Święciechowski	Przybyszewo	przepust z piętrzeniem	0+520	0,90

Źródło: POS dla Powiatu leszczyńskiego na lata 2019 – 2022 z perspektywą do roku 2026.

2.5.3. Kanalizacja

Na terenie gminy Święciechowa są skanalizowane następujące miejscowości: Święciechowa, Krzycko Małe, Gołanice, Długie Stare, Przybyszewo, Lasocice, Ogrody, Strzyżewice, Henrykowo. Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni komunalnej dla miasta Leszno zlokalizowanej w Henrykowie.

Starosta Leszczyński decyzją nr OS.II.6341.46.2015 z dnia 18.12.2015 r. udzielił MPWiK Leszno pozwolenia wodno-prawnego na odprowadzanie oczyszczonych ścieków z komunalnej oczyszczalni ścieków w aglomeracji Leszno do wód (Kopanica, Rów Henrykowski) w ilości $Q_{\max.h} = 1\,500,00\text{ m}^3/\text{h}$; $Q_{\text{sr-d.}} = 18\,000,00\text{ m}^3/\text{d}$. Termin ważności pozwolenia został określony do dnia 18 grudnia 2025 r.

Spośród pozostałych miejscowości w trakcie budowy jest sieć kanalizacyjna w Niechłodzie, Piotrowicach i Trzebinach. Planowane zakończenie inwestycji – grudzień 2022 r. Na sieć kanalizacyjną w Długich Nowych został ogłoszony przetarg; określono czas realizacji na 16 miesięcy.

W przypadku posesji oddalonych od zwartych struktur zabudowy przewidziano rozwiązania indywidualne tj. przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe. Wg stanu na dzień 31.12.2021 r. na terenie gminy funkcjonują 124 przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz 190 zbiorników bezodpływowych, okresowo opróżnianych przez uprawnione podmioty.

2.6. Zasoby geologiczne

Gmina Świąciechowa leży w obrębie monokliny przedsudeckiej. Głębokie podłoże tworzy platforma paleozoiczna, na której zalegają młodsze skały osadowe – mezozoiczne, głównie iłowce i piaski jury dolnej. Na utworach mezozoicznych położona jest seria osadów: paleogenu (oligocen) i neogenu (miocen, pliocen) o łącznej miąższości dochodzącej do 200 m, a nad nimi osady czwartorzędowe.

Są to utwory plejstoceny – zlodowacenia środkowopolskiego i północnopolskiego oraz holoceny.

Osady plejstoceny to:

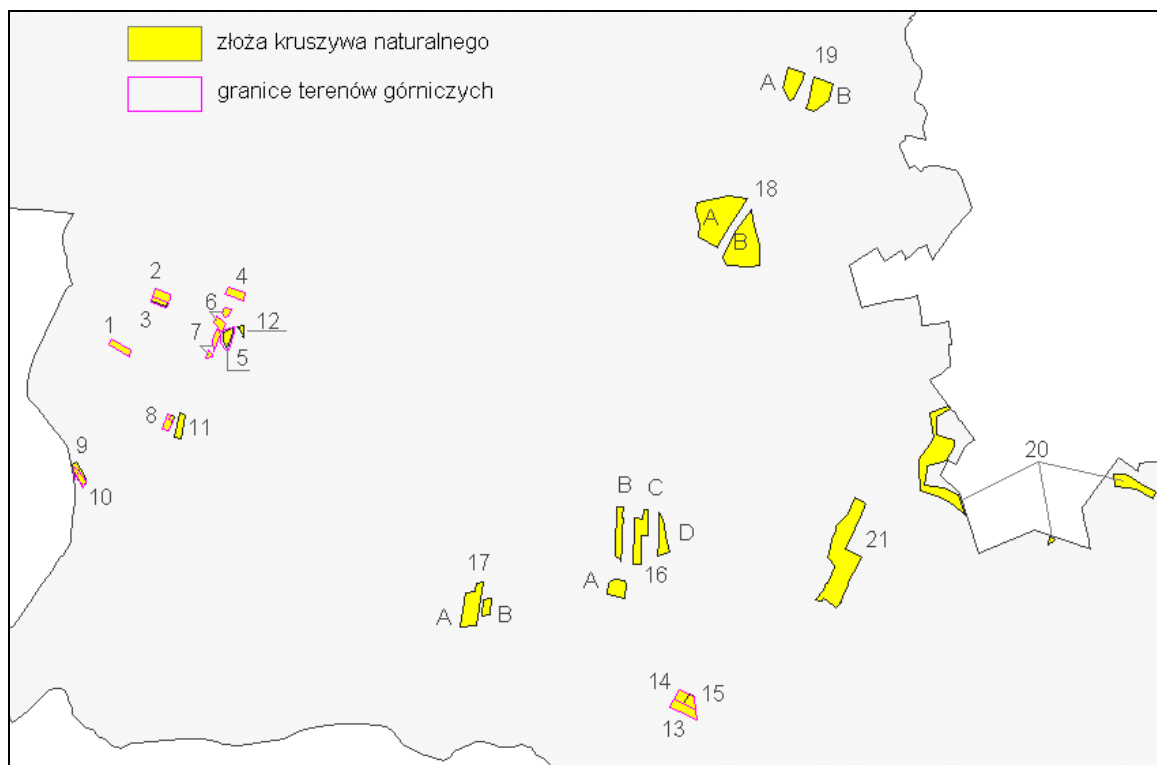
- glina zwałowa w części północnej i centralnej, na obszarach wysoczyznowych;
- piaski i żwiry wodnolodowcowe tworzące w większości powierzchnie sandrowe;
- piaski, żwiry, muły i mady rzeczne występujące w obrębie terasy nadzalewowej dolin rzecznych Polskiego Rowu i Krzyckiego Rowu.

Osady holoceny to:

- piaski, żwiry, mułki rzeczne występujące na terenie całej gminy wzdłuż cieków wodnych, dominują w dolinie Rowu Polskiego;
- namuły występujące w dolinach rzecznych i obniżeniach bezodpływowych, głównie na południu gminy;
- torfy występujące dość licznie w dolinie Polskiego Rowu.

Na terenie gminy występują kopaliny objęte prawem własności nieruchomości gruntowych. Są to złoża kruszywa naturalnego przedstawione na załączniku graficznym. Dla części złóż zostały wyznaczone obszary i tereny górnicze.

Zasoby geologiczne /4/

1 - Długie Nowe SO III (obszar i teren górniczy)	12 - Długie Stare
2 - Długie Nowe SO IV (obszar i teren górniczy)	13 - Henrykowo (obszar i teren górniczy)
3 - Długie Nowe SO VI (obszar i teren górniczy)	14 - Henrykowo I (obszar i teren górniczy)
4 - Długie Nowe SO V (obszar i teren górniczy)	15 - Henrykowo II (obszar i teren górniczy)
5 - Długie Nowe I (obszar i teren górniczy)	16 - Przybyszewo (A,B,C,D)
6 - Długie Nowe TT (obszar i teren górniczy)	17 - Przybyszewo III (A,B)
7 - Długie Nowe KS (obszar i teren górniczy)	18 - Świąciechowa I (A,B)
8 - Długie Nowe ML (obszar i teren górniczy)	19 - Świąciechowa II (A,B)
9 - Długie Nowe ML I (obszar i teren górniczy)	20 - Zaborowo
10 - Długie Nowe M L II (obszar i teren górniczy)	21 - Strzyżewice JB
11 - Długie Nowe WL	
- Źródło: CBDG, PIG-PIB (dostęp z dnia 28.02.2022 r.)

2.7. Gleby

Gleby gminy Świąciechowa należą do przeciętnych. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy wynosi 65,6 pkt. Dla porównania; dla powiatu leszczyńskiego – 65,7 pkt (gminy w powiecie od 53,7 do 81,8), a dla woj. wielkopolskiego wynosi on 63,4 pkt. (gminy w województwie od 41,4 do 94,9 pkt.).

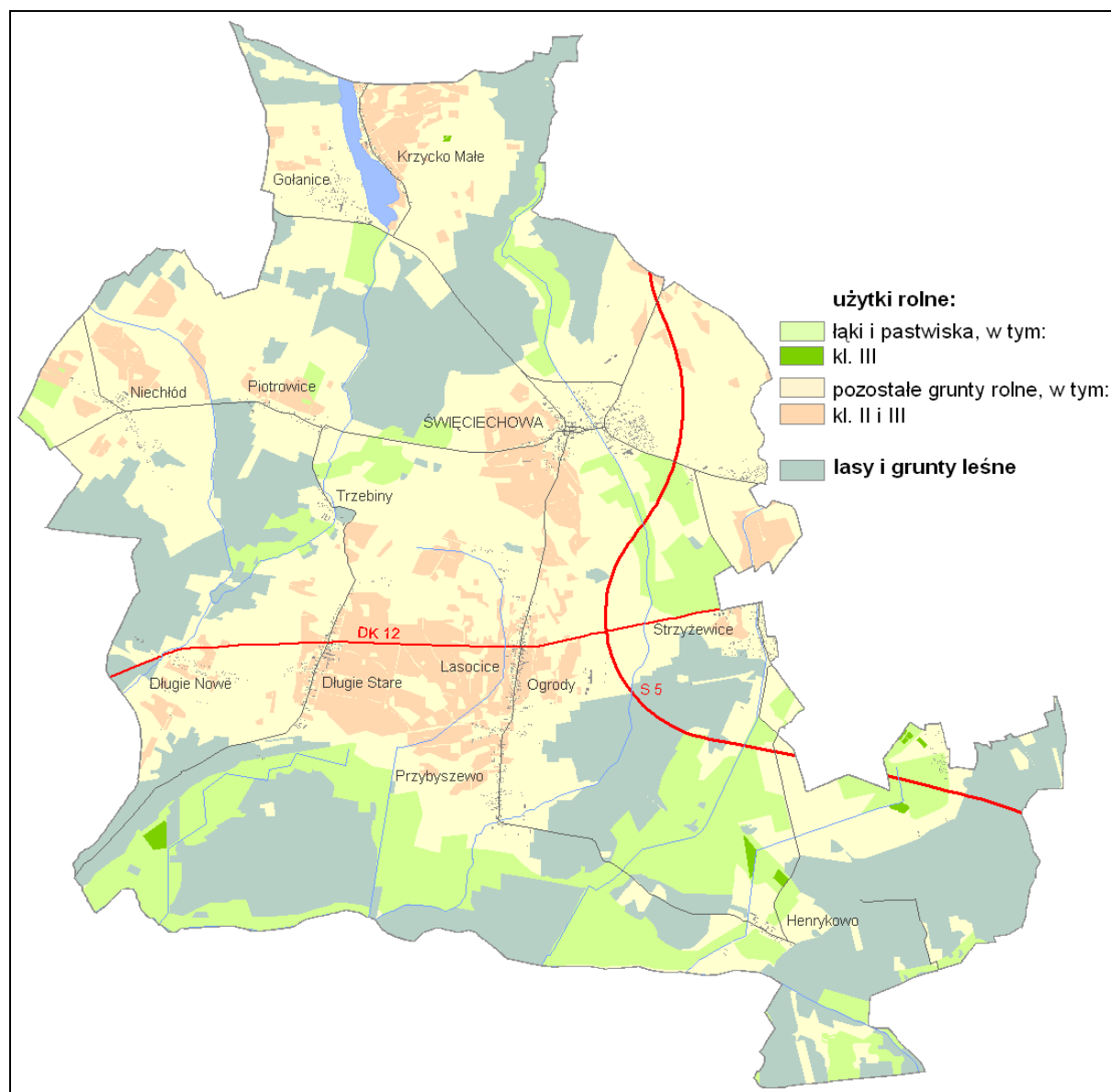
O sposobie użytkowania gruntów rolnych decyduje zdolność produkcyjna gleb, którą określają klasy bonitacyjne.

Tab. 5. Klasyfikacja gleboznawcza użytków rolnych

Użytki rolne-klasy	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Grunty orne (%)	0,03	9,6	9,4	24,0	9,4	31,9	15,7
Użytki zielone (%)	-	6,4		65,5		23,2	5,2

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. IUNiG Puławy

Gleby /5/

Wśród gruntów ornych na terenie gminy Święciechowa, 19,03 % stanowią gleby klas II, i III; 33,4 % to gleby klasy IV z przewagą klasy IVa. Gleby klasy V stanowią 31,9 %, a VI 15,7 %. Gleby klasy I nie występują. Jeśli chodzi o użytki zielone to ponad 65 % stanowią gleby klasy IV, 23,2 % gleby klasy V. Reszta to gleby klasy III (6,4 %), klasy VI - 5,2 %.

Niewłaściwy sposób użytkowania może prowadzić do degradacji gleb. Potencjalny wpływ na degradację gleb mogą mieć następujące czynniki: rodzaj skały macierzystej, konfiguracja

terenu, intensywne użytkowanie rolnicze, niewłaściwy dobór roślin uprawnych, niewłaściwy sposób nawożenia.

Degradacja fizyczna spowodowana jest erozją wodną lub wietrzną, która dotyczy terenów bezleśnych użytkowanych rolniczo.

Degradacja geomechaniczna dotyczy terenów zabudowanych oraz wyrobisk poeksploatacyjnych.

Degradacja hydrologiczna polegająca na przesuszeniu gruntów spowodowana jest obniżeniem poziomu wód gruntowych. Istotne znaczenie dla obiegu materii w krajobrazie rolniczym mają śródpolne oczka wodne. Mogą one magazynować dodatkowe ilości wód poza ich aktualny stan pojemności, stymulować ewapotranspirację, co może mieć znaczenie dla kształtowania małego obiegu wody, a także ograniczać spływy wody ze zlewni. Żyzne namuły wydobywane z dna oczek śródpolnych mogą być wykorzystane do nawożenia przyległych gruntów ornych.

Degradacja biologiczna spowodowana jest wprowadzaniem do gleby obornika, gnojowicy, osadów ściekowych.

Degradacja chemiczna polegająca na zanieczyszczeniu gleb przez alkalizację lub zakwaszanie, zanieczyszczenie substancjami toksycznymi i metalami ciężkimi - za gleby zdegradowane uznaje się gleby silnie zakwaszone i o bardzo niskiej zawartości przyswajalnych składników. Na terenie gminy gleby o odczynie kwaśnym stanowią 80% (8% - bardzo kwaśne, 34% kwaśne, 38% lekko kwaśne), gleby o odczynie obojętnym – 14%, a o odczynie zasadowym 6%. W związku z tym 8% stanowią gleby, gdzie konieczne jest wapnowanie, 15% stanowią gleby, których wapnowanie jest potrzebne, a w przypadku 20% gleb wapnowanie jest wskazane.³

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Badania te wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich. Gleby na terenie województwa wielkopolskiego zaliczono do niezanieczyszczonych, o naturalnych zawartościach metali śladowych.⁴

2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Zasady gospodarki odpadami reguluje ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 r. (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 1297) oraz Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Święciechowa.

Gmina Święciechowa wspólnie z innymi gminami utworzyła „Komunalny Związek Gmin Regionu Leszczyńskiego”, którego celem działania jest wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie tworzenia warunków niezbędnych do utrzymania czystości i porządku na terenach gmin uczestników związku, w dziedzinie gospodarki odpadami komunalnymi.

³ <http://poznan.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska>

Aktualnie, gminny system gospodarki odpadami komunalnymi opiera się na zorganizowanej zbiórce odpadów zmieszanych prowadzonej metodą pojemnikową i częściowo workową oraz na selektywnej zbiórce odpadów opakowaniowych (tworzywa sztuczne, szkło białe i kolorowe, papier) prowadzonej metodą pojemnikową i workową. Odbiór odpadów zmieszanych jak i segregowanych od mieszkańców gminy odbywa się zgodnie z ustaleniami harmonogramu odbioru odpadów komunalnych przez uprawnionego przedsiębiorcę (MZO w Lesznie).

W gminie w 2020 r. (GUS) zebrano około 2,6 tys. Mg odpadów komunalnych, z czego 54,5% stanowiły niesegregowane odpady komunalne. Około 86% zebranych odpadów zmieszanych pochodziło z gospodarstw domowych. W przeliczeniu na jednego mieszkańca zbieranych było około 173 kg odpadów zmieszanych, w tym 150 kg pochodziło z gospodarstw domowych

Selektywna zbiórka surowców wtórnych (odpady opakowaniowe i nieopakowaniowe), najczęściej szkła, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury prowadzona była na terenie całej gminy, w systemie pojemnikowym oraz w systemie workowym (głównie w zabudowie jednorodzinnej). W gminie funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (Święciechowa, ul. Kopernika 6), do którego mieszkańcy mogą bezpłatnie oddać zebrane selektywnie odpady. W punkcie tym, w 2021 roku (dane z Gminy) zebrano 1360,8 Mg odpadów stanowiących w większości surowce wtórne, w tym: 173,4 Mg tworzyw sztucznych; 191,1 Mg szkła; 76,3 Mg papieru i tektury; 7,8 Mg zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego zawierających 21,3 Mg w tym zawierający odpady niebezpieczne 11.2 Mg, 153,9 Mg odpadów wielkogabarytowych, 94,3 Mg zmieszanych odpadów budowlanych pochodzących z remontów 150,2 Mg, oraz 97,5 Mg odpadów zielonych ulegających biodegradacji. Odpady pochodzące z terenu gminy, w tym zebrane w sposób selektywny przekazywane są do unieszkodliwiania odzysku, w tym recyklingu do instalacji położonych poza jej terenem.

Na terenie gminy Święciechowa nie ma obecnie czynnej instalacji do unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Cały strumień odpadów komunalnych trafia do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Trzebani, gm. Osieczna – instalacji regionalnej zarządzanej przez Miejski Zakład Oczyszczania w Lesznie – Sp. z o.o. w budowie której partycypowało (udziały) 18 gmin regionu leszczyńskiego, w tym i gmina Święciechowa.

Odpady zawierające azbest powstają przede wszystkim podczas prac budowlanych związanych z demontażem pokryć dachowych, elewacyjnych i materiałów izolacyjnych. Azbest stanowi materiał niebezpieczny dla zdrowia ludzkiego o cechach kancerogennych.

Aktualnie według danych umieszczonych w Bazie Azbestowej (bazaazbestowa.gov.pl – dostęp 27.06.2022) na terenie gminy znajduje się 1517,8 Mg zinwentaryzowanych wyrobów

⁴ Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2015-2017. Puławy 2017.

azbestowych, z czego 70,1% należy do osób fizycznych. Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w gminie stanowi około 8,9% znajdujących się w powiecie leszczyńskim i około 0,18% w województwie. Według ww. źródła w gminie pozostaje do usunięcia 1386,2 Mg wyrobów, w tym 67,7% u osób fizycznych. Spośród masy odpadów pozostałych do usunięcia 86,6% stanowią płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa, tzw. eternit. Pozostałą część stanowią płyty płaskie.

Usuwanie materiałów konstrukcyjnych zawierających azbest z terenu nieruchomości osób fizycznych jest wspierane przez samorząd gminny środkami budżetowymi na zasadach określonych Uchwałą Rady Gminy Świąciechowa (Nr XLIII/398/2022 z dnia 26 kwietnia 2022r.). Dotacja udzielana jest w wysokości do 3 tys. zł. kosztów kwalifikowanych i obejmuje demontaż, załadunek i transport wyrobów zawierających azbest przez podmiot posiadający stosowne uprawnienia łącznie z przekazaniem odpadów do unieszkodliwiania.

Zgodnie z zaleceniami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” materiały te powinny być usunięte z użytku najpóźniej do końca 2032 roku. Kolejność usuwania wyrobów azbestowych powinna zależeć od ich stanu technicznego określanego na podstawie dokonywanych przeglądów. Im gorszy stan tym większe prawdopodobieństwo stwarzania zagrożenia i w związku z tym konieczność usunięcia z użytkowania w pierwszej kolejności.

2.9. Zasoby przyrodnicze

Szata roślinna gminy Świąciechowa jest dość urozmaicona. Lasy i tereny zadrzewione stanowią 33,75 %, łąki i pastwiska 16,81 %. Pozostałe elementy szaty roślinnej to parki wiejskie, zieleń cmentarna, wszelkiego rodzaju ciągi zadrzewień, sady, sezonowe uprawy polowe.

2.9.1. Ekosystemy leśne

Lasy porastają głównie powierzchnie sandrowe, gdzie w podłożu przeważają utwory gliniaste lecz przykryte utworami piaszczystymi, na których wykształciły się w dużej mierze słabe gleby należące do kompleksów rolniczych 6 i 7. Lasy występują również w dolinie Rowu Polskiego, w przeważającej części na terasie środkowej, którą budują piaski i żwiry rzeczne oraz mułki i torfy, na których dominują gleby słabe kompleksów 6, 7, 9.

Największy z kompleksów leśnych położony jest na wschód od Leszna, którego zachodnia część znajduje się na terenie gminy Świąciechowa. Przeważają tu drzewostany starsze niż 40 lat, głównie borów mieszanych świeżych oraz lasów mieszanych świeżych. W południowej części, gdzie równina sandrowa przechodzi w obszar doliny Rowu Polskiego pojawiają się siedliska wilgotne i mokre.

Nieco mniejszym kompleksem leśnym jest tzw. Las Strzyżewicki. Porasta on równinę sandrową. Drzewostan stanowi głównie bór mieszany świeży, częściowo ze starszym, ponad 40 – letnim drzewostanem. Podobny charakter cechuje niewielki kompleks leśny porastający fragment terasy środkowej Rowu Polskiego, położony na zachód od Henrykowa.

Lasy leżące na południe od Przybyszewa i Długich Starych porastają obniżenie dolinne Rowu Polskiego. Są to siedliska wilgotne i mokre, z lasami wilgotnymi oraz olsami. Dość znaczną część stanowią drzewostany starsze, powyżej 40 lat.

Lasy na południe od Długich Nowych porastają skarpę wysoczyznową. Przeważają tam lasy na siedliskach świeżych (bór mieszany świeży, las mieszany świeży, bór świeży) z drzewostanami powyżej 40 lat.

Na północny zachód od Święciechowy przeważają lasy o siedliskach świeżych, lokalnie wilgotnych. W większości są to drzewostany starsze (powyżej 40 lat).

Na południe od Piotrowic i Niechłodu występują lasy na siedliskach świeżych, a więc bór mieszany świeży i las mieszany świeży. Lokalnie w zachodniej części tego kompleksu pojawiają się siedliska wilgotne (las mieszany wilgotny, las wilgotny, ols jesionowy). Przeważają drzewostany starsze (powyżej 40 lat).

2.9.2. Ekosystemy nieleśne

Wśród ekosystemów nieleśnych można wydzielić zbiorowiska naturalne oraz zbiorowiska pochodzenia antropogenicznego. Zbiorowiska naturalne to głównie zespoły roślinności wodnej, błotnej i szuwarowej występującej w dolinach cieków. Zbiorowiska nieleśne pochodzenia antropogenicznego zawdzięczają swe istnienie działalności człowieka. Są to zbiorowiska półnaturalne i zbiorowiska synantropijne. Zbiorowiska półnaturalne reprezentowane są głównie przez łąki kośne skupione w dolinach rzecznych. Łąki i pastwiska zajmują 16,81 % powierzchni gminy. Towarzyszą one przeważnie dolinom cieków wodnych, przy czym ich największe skupisko koncentruje się w dolinie Rowu Polskiego. Zbiorowiska synantropijne to głównie chwasty, których istnienie uzależnione jest ściśle od zabiegów agrotechnicznych. Osobną grupę stanowi zieleń urządzone, do której można zaliczyć: zieleń cmentarną, zadrzewienia przydrożne, śródpolne i wzdłuż cieków, a także parki wiejskie. Parki wiejskie znajdują się w Święciechowie, Gołanicach, Trzebinach, Przybyszewie, Długich Starych, Niechłodziu i Krzycku Małym.

2.9.3. Świat zwierząt

Świat zwierzęcy na terenie gminy Święciechowa, to gatunki związane z terenami rolno - leśnymi i siedliskami ludzkimi, typowe dla terenów nizinnych. W części północno - zachodniej i południowej dobrze rozpoznana jest awifauna. Zostało wykonane opracowanie dotyczące obszarów ważnych dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego.⁵ Ostoje ptaków wyznaczano niezależnie od istniejących już obszarowych form ochrony przyrody.

Północno – zachodni fragment gminy, to obszar ważny dla ptaków „Pojezierze Sławskie”. Występują tu lęgowiska rzadkich gatunków ptaków: bąk, bączek, czapla siwa, bocian biały,

⁵ Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P. T. „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania i migracji na terenie województwa wielkopolskiego.” Poznań 2008.

łabędź niemy, gęgawa, kania czarna, kania ruda, bielik, błotniak stawowy, żuraw. Jest to również miejsce koncentracji ptaków w okresie migracji gromadzące kilka tysięcy gęsi, kaczek i łysiek, m.in. głowienka, czernica, gągoł, łyska. Granice opisanego obszaru ważnego dla ptaków pokrywają się z przyrodniczymi obszarami objętymi ochroną prawą.

Południowy fragment gminy to obszar ważny dla ptaków „Tarnowskie Łąki”. Występują tu łągowiska bielika, żurawia, błotniaka stawowego, błotniaka łąkowego, trzmielojada. Jest to również miejsce koncentracji perkozów, łysiek, kaczek i gęsi w okresie przelotu wiosennego oraz siewek. Omawiany obszar leży w granicach obszaru chronionego krajobrazu, „III Krzywińsko – Osieckiego wraz z zadrzewieniami gen. Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna – Góra”. Należy dodać, że wymienione gatunki ptaków dotyczą całych obszarów ważnych dla ptaków, których tylko niewielkie fragmenty znajdują się w granicach gminy.

2.9.4. Przyrodnicze obszary chronione

Północna i popołudniowo - wschodnia część gminy Świąciechowa leży w granicach przyrodniczych obszarów chronionych. Są to:

- Przemęcki Park Krajobrazowy;
- Obszary chronionego krajobrazu: Przemęcko - Wschowski i kompleks leśny Włoszakowice, Kompleks leśny Śmigiel – Świąciechowa, Krzywińsko – Osiecki wraz z zadrzewieniami gen. Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna – Góra;
- Obszar specjalnej ochrony ptaków Pojezierze Sławskie (kod: PLB300011).

Przemęcki Park Krajobrazowy został utworzony w drodze rozporządzenia nr 115a/91 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 25 listopada 1991 r. w sprawie Przemęckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Lesz. z 1991 r. Nr 12, poz. 108). Kolejny akt prawny to: rozporządzenie Nr 3/96 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 10 kwietnia 1996 r. zmieniającego rozporządzenie Wojewody Leszczyńskiego z dnia 25 listopada 1991 r. Nr 115a w sprawie powołania Przemęckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Leszczyńskiego Nr 12, poz. 45) i obwieszczenie Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie z dnia 13 maja 1996 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Wojewody Leszczyńskiego w sprawie powołania Przemęckiego Parku Krajobrazu (Dz. Urz. Województwa Leszczyńskiego nr 22, poz. 89). W związku z kolejnymi zmianami ustawy o ochronie przyrody brak jest przepisów wykonawczych, lecz omawiany obszar stał się obszarem parku krajobrazowego w rozumieniu aktualnie obowiązującej ustawy. Park nie posiada planu ochrony.

Obszary chronionego krajobrazu powołuje się w celu ochrony terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniących funkcję korytarzy ekologicznych. Na terenie gminy Świąciechowa są to:

- Obszar chronionego krajobrazu I Przemęcko - Wschowski i kompleks leśny Włoszakowice powołany w drodze rozporządzenia nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa leszczyńskiego (Dz.Urz. Woj. Leszcz. Nr 11, poz. 131). W związku z kolejnymi zmianami ustawy o ochronie przyrody brak jest przepisów wykonawczych, lecz omawiany obszar stał się obszarem chronionego krajobrazu w rozumieniu aktualnie obowiązującej ustawy. Obszar ten obejmuje północno – zachodni fragment gminy.
- Obszar chronionego krajobrazu „Kompleks leśny Śmigiel – Świąciechowa” ustanowiony Uchwałą Nr XXII/579/16 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 września 2016 w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Kompleks leśny Śmigiel – Świąciechowa” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 5.10.2016 r., poz. 5827). Uchwała wprowadza zakazy oraz zawiera ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów. Omawiany obszar obejmuje północną część gminy.
- Obszar chronionego krajobrazu, „III Krzywińsko – Osiecki wraz z zadrzewieniami gen. Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna – Góra” został powołany w drodze rozporządzenia nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa leszczyńskiego. W związku z kolejnymi zmianami ustawy o ochronie przyrody brak jest przepisów wykonawczych, lecz omawiany obszar stał się obszarem chronionego krajobrazu w rozumieniu aktualnie obowiązującej ustawy. Obszar ten obejmuje południowo – wschodnią część gminy.

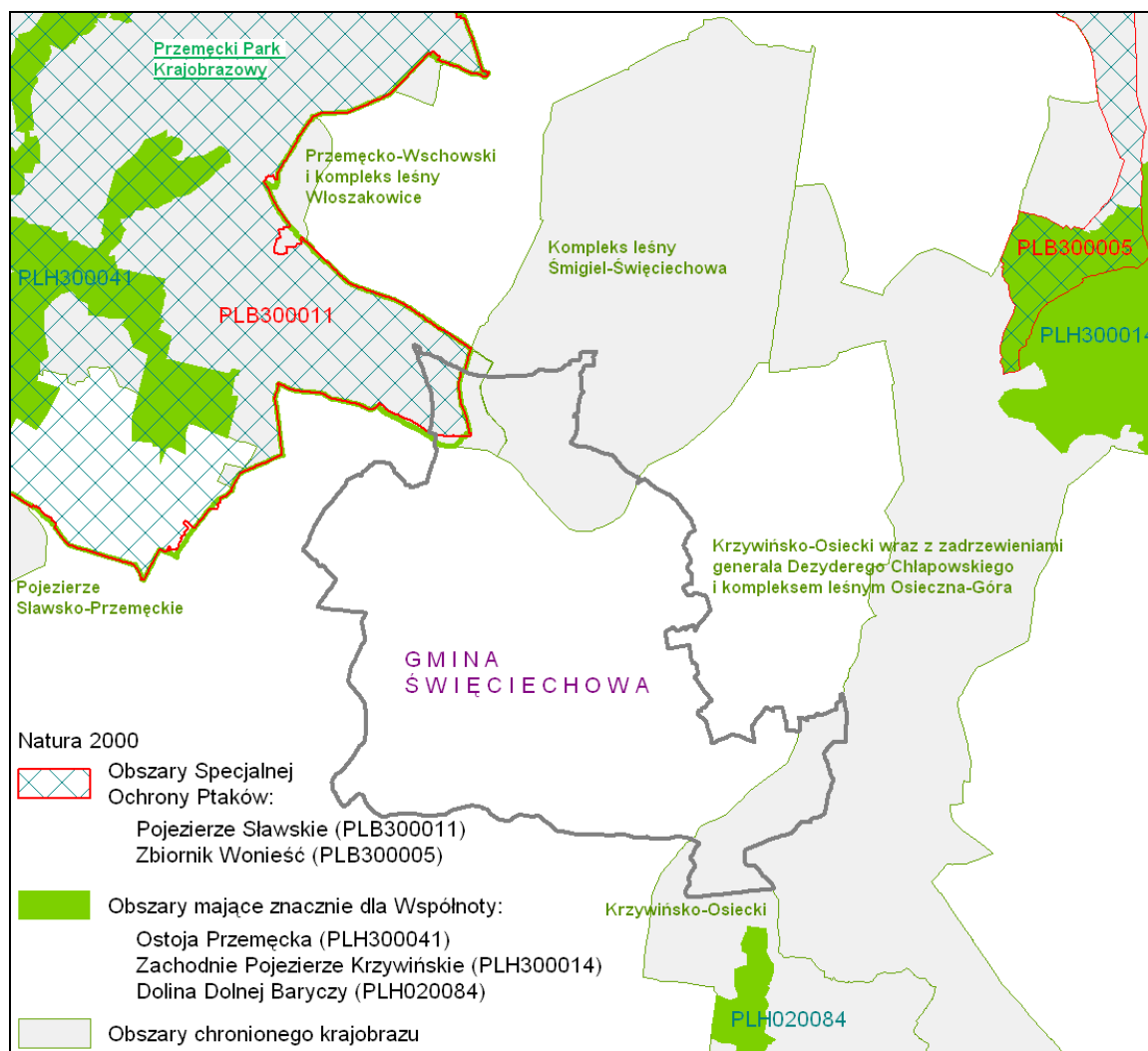
Natura 2000. Obszar specjalnej ochrony ptaków „Pojezierze Sławskie” wyznaczony został w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska z 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. Nr 25, poz. 133). Na obszarze został ustanowiony plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011 (Dz.Urz. z dnia 24 stycznia 2014 r., poz. 560). W planie zadań ochronnych zidentyfikowano potencjalne zagrożenia (istniejących nie stwierdzono) dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków, ptaków i siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000. Potencjalne zagrożenia dotyczą w większości ptaków wodno – błotnych bytujących w sąsiedztwie wód. Wyjątek stanowi kania ruda, dla której siedliskiem są świetliste lasy liściaste i mieszane ze starodrzewami (również leśne polany) w sąsiedztwie otwartych pól, łąk, często w okolicach dolin rzek czy stawów, ale gniazduje również z dala od wody. Celem działań ochronnych jest utrzymanie właściwego stanu ochrony, a w przypadku podróżniczka i kani rudej – rozpoznanie liczebności populacji i stanu siedlisk gatunku.

Pomniki przyrody. Na terenie gminy Święciechowa ochroną prawną w postaci pomników przyrody objęto okazałe drzewa oraz aleje drzew. Wykaz pomników przyrody zawiera poniższa tabela.

Tab. 6. Pomniki przyrody

Lokalizacja	Opis
Rozporządzenie Nr 9/98 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 8 grudnia 1998r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Leszczyńskiego z dn. 21 grudnia 1998 r. Nr 40, poz. 254)	
Długie Stare - park przy kościele	lipy drobnolistne - 5 drzew
Długie Stare-Trzebiny	aleja wielogatunkowa, składająca się z lip, dębów, jesionów i kasztanowców.
Gołanice – park	dęby szypułkowe - 5 drzew
	lipa drobnolistna
	lipa szerokolistna
	lipa drobnolistna
	klon srebrzysty
	jesion wyniosły
	sosna czarna
	olsza czarna
Krzycko Małe – park	dąb szypułkowy
	buk pospolity
	platan klonolistny
	lipa drobnolistna
Święciechowa – park	lipa drobnolistna
	klon srebrzysty
	klon srebrzysty
	kasztanowiec biały
	dąb szypułkowy
Święciechowa - przy kościele	lipy drobnolistne – 11 drzew
Trzebiny – park	dąb szypułkowy
	lipa drobnolistna
Trzebiny	aleja dębowa
Rozporządzenie Nr 39/2001 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 5 listopada 2001 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody i uchylecia ochrony nad niektórymi tworam przyrody (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2010 r. Nr 89 poz.1741)	
Leśnictwo Długie Stare - oddz. 224i	dąb szypułkowy
Leśnictwo Tarnowa Łąka - oddz. 124a	dąb szypułkowy
Leśnictwo Przybyszewo - oddz. 187f	dąb szypułkowy
Rady Gminy Święciechowa z dnia 25 lutego 2010r. W sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2010 r. Nr 89 poz.1741)	
Nadleśnictwo Długie Stare - oddz. 214g	dąb szypułkowy
	dąb szypułkowy
Nadleśnictwo Długie Stare -oddz. 215m	dąb szypułkowy
Nadleśnictwo Długie Stare -oddz. 215n	dąb szypułkowy
Nadleśnictwo Długie Stare -oddz. 218f	dąb szypułkowy
	dąb szypułkowy
Nadleśnictwo Długie Stare - oddz. 219h	dąb szypułkowy

Przyrodnicze obszary chronione /6/

2.10. Zagrożenie poważnymi awariami

Na terenie gminy nie ma zakładów dużego ryzyka (ZDR) oraz zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR). W ostatnich latach nie odnotowano poważnych awarii związanych z transportem lub magazynowaniem substancji niebezpiecznych. Inne potencjalne zagrożenia mogą być związane z pożarami lasów (zwarte kompleksy leśne położone w zachodniej, północnej i południowej części gminy).

2.11. Główne problemy ochrony środowiska

Środowisko przyrodnicze, w tym jego zasoby, walory, poszczególne elementy i cechy, poddawane jest różnym szkodliwym oddziaływaniom. Podstawowymi źródłami zagrożeń najczęściej są: urbanizacja, brak infrastruktury technicznej, przemysł, transport, rolnictwo. Zagrożenia antropogeniczne, zatem są one związane z różnymi sposobami korzystania ze środowiska przy jednoczesnym braku pełnego wyposażenia infrastrukturalnego.

Przedstawiona w poprzednim rozdziale analiza stanu środowiska gminy pozwoliła na wyodrębnienie czynników wewnętrznych i zewnętrznych (analiza SWOT) determinujących

identyfikację istotnych problemów środowiskowych, a tym samym określenie celów i kierunków działań umożliwiających ich rozwiązywanie w horyzoncie czasowym objętym programem.

2.11.1. Analiza SWOT

Tab. 7. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wdrażanie gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe; - realizacja gminnego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej; - korzystne warunki dla rozwoju OZE (możliwości wykorzystania biomasy, energii słonecznej i wiatru); - uruchomienie gminnego systemu wsparcia na wymianę źródeł ciepła opalanych węglem oraz na instalacje OZE; - różnorodne formy edukacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - niezadowalająca jakość powietrza atmosferycznego w sezonie grzewczym - niski stopień gazyfikacji gminy; - wysoki udział paliw stałych (węgla) w bilansie energetycznym, zwłaszcza w sektorze komunalnym przy równocześnie niskim stopniu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych; - duży udział zasobów mieszkaniowych wymagających prac termomodernizacyjnych; - niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie racjonalizacji zużycia energii.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie niskiej emisji; - rozwój gazyfikacji gminy; - wspieranie ekologicznych form transportu – budowa ścieżek rowerowych; - poprawa stanu technicznego dróg; - dostęp do funduszy krajowych i zagranicznych z programów pomocowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - małe zainteresowanie alternatywnymi źródłami pozyskania energii z uwagi na wysokie koszty inwestycyjne (długi okres zwrotu inwestycji); - stosowanie paliw niskiej jakości, spalanie odpadów w piecach domowych; - wzrost liczby pojazdów i tym samym ruchu samochodowego; - pogarszający się stan techniczny dróg niższej klasy.
Zagrożenia hałasem	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Identyfikacja obszarów zagrożonych ponadnormatywnym poziomem hałasu (droga krajowa nr 12). 	<ul style="list-style-type: none"> - przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu hałasu komunikacyjnego na terenach zabudowy mieszkaniowej położonych wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie ekologicznych form transportu – budowa ścieżek rowerowych; - poprawa stanu technicznego dróg; - rozwój rozwiązań technicznych wpływających na ograniczenie emisji hałasu; - stosowne ustalenia gminnych dokumentów planistycznych: suikzp oraz mpzp. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby pojazdów oraz ruchu samochodowego; - pogarszający się stan techniczny dróg niższej klasy.
Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. 	<ul style="list-style-type: none"> - nie zidentyfikowano.

SZANSE	ZAGROŻENIA
- stosowne ustalenia gminnych dokumentów planistycznych: suikzp oraz mpzp.	- nie zidentyfikowano.
Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wysoki stopień zwodociągowania; - identyfikacja terenów zagrożenia powodziowego (mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego).	- zły stan jakości wód powierzchniowych (JCWP); - niedobory wody w okresie wegetacyjnym; - nie stwierdzono zagrożeń powodziowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- zwiększenie retencji wodnej, zwłaszcza korytowej, programy gospodarowania wodami, w tym małej retencji; - program działań mający na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych - dotyczy całego kraju; - stosowne ustalenia gminnych dokumentów planistycznych: suikzp oraz mpzp.	- wzrost częstości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych (okresowe susze); - intensyfikacja produkcji rolniczej oraz zanieczyszczenia obszarowe pochodzenia rolniczego – nadmierny spływ związków azotu; - zurbanizowanych kosztów użytków rolnych – zmniejszanie się powierzchni biologicznie czynnej.
Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- realizacja programu sanitacji gminy (KPOŚK).	- odprowadzanie cieków w sposób niekontrolowany.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- realizacja programu sanitacji gminy (KPOŚK); - indywidualne rozwiązania – przydomowe oczyszczalnie ścieków; - dostępność funduszy zewnętrznych na realizację inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej.	- niewłaściwa eksploatacja indywidualnych systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków; - rozwój zabudowy rozproszonej, poza zwartymi obszarami wsi; presja na rozwój zabudowy letniskowej w najbliższym otoczeniu jeziora.
Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- stosunkowo duże zasoby kruszywa naturalnego;	- ingerencja w środowisko naturalne związana z eksploatacją kruszywa naturalnego;
SZANSE	ZAGROŻENIA
- racjonalna gospodarka złożami, minimalizacja strat zasobów; - ochrona złóż niezagospodarowanych na potrzeby ich przyszłej eksploatacji; - rekultywacja terenów poeksploatacyjnych; - stosowne ustalenia gminnych dokumentów planistycznych: suikzp oraz mpzp.	- nielegalne pozyskiwanie kopalin; - zagospodarowanie terenu uniemożliwiające eksploatację złoża; - wykorzystywanie wyrobisk do nielegalnego składowania odpadów.
Gleby	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wysoki udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy; - wysoki udział gruntów rolnych w dobrej kulturze;	- niski udział gleb najwyższej jakości; - stosunkowo wysoki udział gleb kwaśnych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - realizacja Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu obowiązującego na terenie całego kraju; - ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza. 	<ul style="list-style-type: none"> - zanieczyszczenia obszarowe pochodzenia rolniczego – nadmierny odpływ azotu; - intensyfikacja produkcji rolniczej.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - uporządkowany system gospodarki odpadami komunalnymi (KZGRL). 	<ul style="list-style-type: none"> - duży udział odpadów komunalnych unieszkodliwianych poprzez składowanie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - dalszy rozwój selektywnego zbierania odpadów; - zwiększenie stopnia odzysku i recyklingu. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost konsumpcji – wzrost strumienia odpadów, zwłaszcza opakowaniowych; - zbyt niska świadomość ekologiczna społeczeństwa.
Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - istniejące obszary chronione; - bogactwo zasobów przyrodniczych (bioróżnorodność); - znaczny udział powierzchni leśnej i zróżnicowanie gatunkowe lasów. 	<ul style="list-style-type: none"> - intensyfikacja produkcji rolnej - negatywne oddziaływanie na walory krajobrazowe oraz zmniejszenie bioróżnorodności.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - racjonalna gospodarka leśna; - rozwój zrównoważonego rolnictwa; - plan ochrony dla Przemęckiego Parku Krajobrazowego; - stosowne ustalenia gminnych dokumentów planistycznych: suikzp oraz mpzp. 	<ul style="list-style-type: none"> - presja urbanizacyjna; - presja rekreacyjna i turystyczna na obszary cenne przyrodniczo; - uprawy wielkopowierzchniowe; - chemizacja rolnictwa.
Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - brak zakładów zaliczanych do ZZR i ZDR; - brak zdarzeń o znamionach poważnych awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> - słabsze systemy bezpieczeństwa w zakładach niezaliczanych do ZZR i ZDR, mogących stwarzać zagrożenie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój systemów powiadamiania o zagrożeniach i ekstremalnych zjawiskach pogodowych; - poprawa stanu technicznego dróg. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost zagrożenia związanego z transportem towarów niebezpiecznych.

2.11.2. Główne problemy ochrony środowiska w gminie

Na podstawie diagnozy stanu środowiska zidentyfikowano główne problemy i zagrożenia na terenie gminy Świąciechowa oraz określono obszary interwencji.

Tab. 8. Główne obszary interwencji

Obszar interwencji	Zagrożenia środowiska
Ochrona klimatu i jakości powietrza	- przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 (faza II) oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu B(a)P w pyłe zawieszonym PM10, - mały udział wykorzystania OZE w produkcji energii,
Zagrożenie hałasem	- przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu wzdłuż dróg o najwyższym natężeniu ruchu,
Gospodarowanie wodami	- zły stan wód powierzchniowych (JCWP), nadmierny odpływ związków azotu pochodzenia rolniczego, - niedobory wody w okresie wegetacyjnym,
Gospodarka wodno-ściekowa	- zła jakość wód, - indywidualne systemy gromadzenia i odprowadzania ścieków,
Zasoby geologiczne	- ingerencja w środowisko związana z eksploatacją kruszywa naturalnego,
Gleby	- zakwaszenie gleb, - degradacja gleb w wyniku postępującej urbanizacji i eksploatacji kopalin,
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	- pozbywanie się odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych (zaśmiecanie środowiska),
Zasoby przyrodnicze	- presja urbanizacyjna i rekreacyjna na obszary cenne przyrodniczo.

3. Ocena dotychczasowych efektów realizacji POŚ

Zgodnie z zapisami Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świąciechowa na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 najważniejszymi celami w zakresie ochrony środowiska są:

- ochrona klimatu i jakości powietrza – osiągnięcie jakości powietrza spełniającej standardy poziomów dopuszczalnych i docelowych, ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń na warunki życia ludzi;
- zagrożenie hałasem – zapewnienie klimatu akustycznego odpowiadającego obowiązującym standardom;
- pola elektromagnetyczne – utrzymanie na względnie niskim poziomie oddziaływania pól elektromagnetycznych;
- gospodarowanie wodami – zachowanie zasobów wód powierzchniowych i podziemnych w odpowiedniej ilości i jakości;
- gospodarka wodno – ściekowa – zapewnienie dostępu do dobrej jakościowo wody dla społeczeństwa i gospodarki, zwiększenie stopnia sanitacji gminy;
- zasoby geologiczne – ochrona zasobów złóż kopalin, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko eksploatacji kopalin;
- gleby – utrzymanie stanu jakości gleb;
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów oraz zwiększenie ich odzysku;
- zasoby przyrodnicze – zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej;
- zagrożenia poważnymi awariami – minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnej awarii;
- edukacja ekologiczna.

Gmina Świąciechowa w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza realizowała zadania mające na celu ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę kotłów węglowych, realizację instalacji kolektorów słonecznych, pomp ciepła i paneli fotowoltaicznych. W zakresie zmniejszenia strat energii oraz racjonalnego gospodarowania energią zainwestowano w termomodernizację budynków oraz wymianę i instalowanie nowego oświetlenia dróg i ulic z wykorzystaniem urządzeń energooszczędnych.

W zakresie ochrony przed hałasem najważniejszym było wyprowadzenie ruchu tranzytowego (obwodnica Świąciechowy) poprzez budowę nowej drogi w ramach realizacji drogi S5. Ponadto wykonano szereg modernizacji nawierzchni dróg i ulic, chodników oraz wybudowano nowe. Systematycznie wprowadzano zielen izolacyjną wokół terenów mogących być źródłem hałasu.

Jeśli chodzi o utrzymanie na niskim poziomie oddziaływania pól elektromagnetycznych, to w tym zakresie dużą rolę odgrywa planowanie przestrzenne w gminie. Nie wyznacza się terenów pod zabudowę w zasięgu oddziaływania linii elektroenergetycznych, a planując lokalizację nowych urządzeń będących źródłem promieniowania bierze się pod uwagę istniejące i planowanie zagospodarowania terenu.

Kolejne cele, to gospodarowanie wodami polegające na zachowaniu zasobów wód powierzchniowych i podziemnych w odpowiedniej ilości i jakości sprowadzające się do zapewnienia wód dobrej jakości z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Gmina partycypowała również w kosztach utrzymania rowów i cieków, a także prowadziła rekultywację stawów. Były to działania zmierzające do poprawy warunków retencji. Priorytetowym zadaniem było zwiększenie stopnia sanitacji gminy. Wykonano wszystkie zaplanowane działania. Ponadto rozpoczęto budowę kanalizacji w miejscowościach: Piotrowice, Trzebiny, Niechłód. Pozostała do skanalizowania miejscowość Długi Nowe (etap przygotowania). W miejscach, gdzie budowa kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadniona pozostaje budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie gminy występują kopaliny objęte prawem własności nieruchomości gruntowych. Są to złoża kruszywa naturalnego. Ochrona złóż polega na zabezpieczeniu złóż przed zagospodarowaniem terenów uniemożliwiającym wykorzystanie tych złóż. W tym przypadku ważną rolę odgrywa planowanie przestrzenne. Wydanie koncesji jest możliwe, jeśli lokalizacja złoża jest zgodna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Gdy dany teren nie ma planu, wystarczy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Rekultywacja terenu po eksploatacji należy do przedsiębiorcy.

Gmina Świąciechowa jest gminą rolniczą. Utrzymanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest rzeczą istotną. Dobre gleby podlegają ochronie, co jest brane pod uwagę w trakcie planowania zagospodarowania przestrzeni. Działania gminy sprzyjające poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, to nasadzenia drzew przydrożnych i śródpolnych, w tym miododajnych.

Jeśli chodzi o gospodarkę odpadami to cały strumień odpadów komunalnych trafia do nowoczesnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Trzebani, gm. Osieczna, którego operatorem został Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o.w Lesznie. Funkcjonowanie zakładu wymusiło i zapewniło odpowiedni system zbiórki (przede wszystkim selektywnej) gromadzenia i transportu odpadów na terenie gmin nim objętych. Integracja gmin wokół tego zadania doprowadziła do powołania Komunalnego Związku Gmin Regionu Leszczyńskiego, którego celem jest wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie tworzenia warunków niezbędnych do utrzymania czystości i porządku na terenach gmin członków Związku, w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Gmina udziela dotacji na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

W zakresie ochrony przyrody działania polegały na pielęgnacji zieleni istniejącej, ale co ważne, dokonano wielu nasadzeń drzew miododajnych. Podczas renowacji stawów umieszczono budki dla kaczek bytujących w okolicy.

Gmina wiele zrobiła w zakresie edukacji ekologicznej. Przeprowadzono szereg imprez edukacyjnych (akcji, konkursów, szkoleń) związanych z ochroną przyrody i środowiska. W lokalnej prasie (Kurier Świąciechowski) ukazują się artykuły informacyjno edukacyjne. Na stronie internetowej gminy zamieszczono szereg informacji propagujących ekologiczny i przyjazny dla środowiska sposób życia między innymi: jak kompostować, co nam dają drzewa, jak chronić pszczoły, po co są zadrzewienia śródpolne, stop suszy. Wśród mieszkańców rozdysponowane zostały ulotki informujące o tzw. rządowym programie „Czyste powietrze”. W zakresie zagrożenia poważnymi awariami doposażono jednostki OSP, a także zorganizowano szkolenia strażaków.

Efekty realizacji programu POŚ przedstawiono przy pomocy zestawu wskaźników przyjętych do jego monitorowania. Ich dobór w każdym z obszarów interwencji pozwala na prostą ocenę nie tylko postępów realizacyjnych lecz również ocenę stanu poszczególnych elementów środowiska.

Tab. 9. Realizacja programu w latach 2017- 2020

Obszar interwencji/ Wskaźnik	2017	2018	2019	2020
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
Zanieczyszczenia, dla których stwierdzono klasę C według kryterium ochrony zdrowia w strefie Wielkopolskiej [-]	PM10, PM2,5 B(a)P	PM10, B(a)P PM2,5	PM10, B(a)P	B(a)P
Długość czynnej sieci dystrybucyjnej gazu [km]	32,5	35,3	36,3	37,8
Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej [%]	16,7	19,3	21,6	24,3
Liczba przyłączy sieci gazowej do budynków mieszkalnych [szt.]	392	436	512	554
Odsetek mieszkań wyposażonych w instalację gazu sieciowego [%]	8,8	11,8	14,3	17,4
Odsetek gospodarstw domowych ogrzewających mieszkanie gazem (w stosunku do gosp. dom. – odbiorców gazu) [%]	95,4	96,4	96,9	97,5

Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań na jednego korzystającego [MWh]	15,6	13,7	12,4	12,8
Odsetek mieszkań wyposażonych w instalację centralnego ogrzewania [%]	81,3	82,1	82,6	83,5
Liczba instalacji OZE [szt.] dotyczy mikroinstalacji fotowoltaicznych – dane 2021	-	-	-	214
Długość ścieżek rowerowych [km]	7,3	7,3	9,0	9,0
Zagrożenie hałasem				
Liczba miejsc/ przypadków przekroczeń krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu [szt.]	-	-	-	-
Liczba miejsc/ przypadków przekroczeń wartości długookresowych wskaźników poziomu hałasu L_{DWN} i L_N [szt.]	-	-	-	-
Pola elektromagnetyczne				
Liczba miejsc/ przypadków przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych [szt.]	0	0	0	0
Gospodarowanie wodami				
Odsetek JCWP rzecznych o stanie wód co najmniej dobrym – badanych w danym roku [%]	0	-	0	-
Liczba JCWP jeziornych o stanie wód co najmniej dobrym – badanych w danym roku [szt.]	0	-	-	-
Liczba obiektów małej retencji podstawowej/ szczegółowej [szt.]	7/3	7/3	7/3	7/3
Gospodarka wodno-ściekowa				
Długość czynnej sieci wodociągowej [km]	97,7	99,2	101,9	104,2
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]	97,4	97,5	97,6	97,7
Zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	83,2	91,6	84,1	84,9
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]	53,3	60,4	63,1	61,6
Zużycie wody na potrzeby przemysłu/ w tym zakup z wodociągów komunalnych [dam ³]	177/54	175/67	99/0	122/0
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	26,9	23,9	14,6	17,6
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	79,6	76,8	78,4	79,1
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]	68,1	63,8	64,1	65,0
Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji [%]	29,3	33,7	33,5	32,7
Ilość ścieków komunalnych odprowadzanych do kanalizacji i oczyszczanych [dam ³]	248	280	288	266
Odsetek ludności korzystających z komunalnych oczyszczalni ścieków [%]	87,3	90,1	90,1	86,2
Liczba oczyszczalni przydomowych [szt.]	87	89	91	122
Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.]	178	181	200	192
Udział ścieków komunalnych i przemysłowych oczyszczonych w ściekach wymagających oczyszczenia [%]	99,3	99,1	99,2	99,1

Gleby				
Powierzchnia terenów zrekultywowanych – na podstawie decyzji w sprawie rekultywacji terenów zdewastowanych i zdegradowanych wydanych w danym roku [ha]	0	21,96	9,19	0
Udział użytków rolnych w powierzchni gminy [%]	59,4	-	-	58,5
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych ogółem na mieszkańca na rok [kg]	252,3	246,4	251,5	173,3
Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych na mieszkańca na rok [kg]	219,6	215,0	225,9	149,6
Masa selektywnie zebranych odpadów w gminnym PSZOK [Mg]	14,5	17,5	18,4	45,5
Liczba dzikich wysypisk/ zlikwidowanych w danym roku [szt.]	0	0	0	0
Zasoby przyrodnicze				
Stopień lesistości gminy [%]	32,6	32,6	32,6	32,6
Powierzchnia odnowień i zalesień [ha]	12,7	0	0	0
Udział powierzchni obszarów prawnie chronionych do powierzchni gminy [%]	19,0	19,0	19,0	19,0
Liczba pomników przyrody [szt.]	34	34	34	34
Powierzchnia terenów zieleni [ha]	10,9	11,4	11,4	11,4
Udział terenów zieleni do powierzchni gminy [%]	0,1	0,1	0,1	0,1
Nasadzenia i ubytki zieleni - bilans [szt.]	73	145	2	176
Zagrożenie poważnymi awariami				
Liczba poważnych awarii i zdarzeń o znamionach poważnej awarii [szt.]	0	0	0	0
Edukacja ekologiczna				
Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych, akcji, szkoleń itp. [szt.]	3	3	7	8
Wszystkie obszary interwencji				
Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w tej grupie wydatków ogółem w działach budżetu gminy [%]:				
- rolnictwo	61,9	70,6	37,9	54,7
- transport i łączność	56,2	84,7	81,1	97,9
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska	51,6	41,7	57,5	42,3
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem [%]	2,4	2,4	3,5	4,3

Źródło: Dane GUS, obliczenia własne

- znak oznacza, że w danym roku nie monitorowano zagadnienia/problemu (nie prowadzono badań) lub brak danych

IV. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

1. Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych

W rozdziale tym przedstawiono odniesienia do formułowania celów polityki ochrony środowiska na szczeblu lokalnym wynikające z dokumentów strategicznych i programowych rangi krajowej i regionalnej i lokalnej zapewniając tym samym spójność z ich celami środowiskowymi. W związku z tym, że Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030 jako dokument nadrzędny do niniejszego programu implementuje cele środowiskowe najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych szczebla krajowego i wojewódzkiego, to w odniesieniu do nich ograniczono się do ich wskazania oraz przedstawienia najważniejszych celów i kierunków działań.

1.1. Krajowe dokumenty strategiczne i programowe

Spośród dokumentów strategicznych i programowych szczebla krajowego odnoszących się do zagadnień objętych programami ochrony środowiska wymienić należy następujące dokumenty:

nadrzędne dokumenty strategiczne:

- Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Polityka energetyczna Polski do 2040 roku;

krajowe dokumenty sektorowe:

- Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 (z perspektywą do 2030 r., oraz do 2040 r.);
- Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej;
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022;
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032.

1.1.1. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Polityka ekologiczna państwa 2030 to dokument przyjęty Uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r., którego celem jest rozwój zrównoważony. Oznacza to stabilny wzrost gospodarczy powiązany z racjonalną gospodarką zasobami środowiskowymi i respektowaniem praw człowieka. Rolą polityki ekologicznej jest więc zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego państwa. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w odpowiednich strukturach zarządzania państwem na szczeblu krajowym, wojewódzkim

i lokalnym. W dokumencie wyznaczono cele szczegółowe, których realizacja będzie wspierana przez cele horyzontalne. Dla realizacji celów wyznaczono kierunki interwencji.

Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie – poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Kierunki interwencji:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka – zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska. Kierunki interwencji:

- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
- zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.

Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat – łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych. Kierunki interwencji:

- przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja – rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa. Kierunki interwencji:

- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Cel horyzontalny: Środowisko i administracja – poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Kierunki interwencji:

- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

1.1.2. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Dokument został przyjęty Uchwałą Nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r.. Celem ww. strategii jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. Wyznaczono trzy cele szczegółowe, dla których wyznaczono kierunki interwencji.

Cel szczegółowy I: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej. Kierunki interwencji:

- nowe modele organizacji produkcji i rynków, krótkie łańcuchy rynkowe i uczciwa konkurencja;
- jakość i bezpieczeństwo żywności;
- rozwój innowacji, cyfryzacji i przemysłu w sektorze rolno-spożywcym oraz jego modernizacja;
- zarządzanie ryzykiem w sektorze rolno-spożywcym;

- poszerzanie i rozwój rynków zbytu na produkty i surowce sektora rolno-spożywczego (w tym biogospodarka).

Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska. Kierunki interwencji:

- rozwój liniowej infrastruktury technicznej;
- dostępność wysokiej jakości usług publicznych;
- rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast;
- zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska;
- adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. Kierunki interwencji:

- odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa;
- rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy;
- wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi;
- budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym;
- rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.

1.1.3. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Główny cel, to zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Zrealizowanie ww. celu wymaga osiągnięcia następujących kierunków interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;
- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Poprawa dostępności transportowej w wymiarze regionalnym i lokalnym jest i będzie głównym celem w poszczególnych strategiach rozwoju województw w zakresie transportu. Realizowane inwestycje i prace modernizacyjne spowodują zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich i subregionalnych na obszarach o najniższej dostępności i najbardziej oddalonych od tych ośrodków. Nacisk musi być również położony na dostępność komunikacyjną na obszarach wiejskich. Polityka transportowa powinna koncentrować się na zapewnieniu mobilności pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi oraz na mobilności na obszarach wiejskich.

1.1.4. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku

Transformacja energetyczna zostanie oparta na trzech filarach:

Filar I: Sprawiedliwa transformacja:

- transformacja rejonów węglowych;
- ograniczenie ubóstwa energetycznego;
- nowe gałęzie przemysłu związane z OZE i energetyką jądrową.

Filar II: Zeroemisyjny system energetyczny:

- morska energetyka wiatrowa;
- energetyka jądrowa;
- energetyka lokalna i obywatelska.

Filar III: Dobra jakość powietrza:

- transformacja ciepłownictwa;
- elektryfikacja transportu;
- dom z klimatem.

Celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Cele szczegółowe PEP 2040:

- optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych;
- rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej;
- dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych;
- rozwój rynków energii;
- wdrożenie energetyki jądrowej;
- rozwój odnawialnych źródeł energii;
- rozwój ciepłownictwa i kogeneracji;
- poprawa efektywności energetycznej.

1.1.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cele szczegółowe to:

- zwiększenie spójności rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Określono wyzwania rozwojowe, wśród których między innymi wymienić należy: adaptację do zmian klimatu, oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska, zachowanie bogactwa przyrodniczego regionów.

1.2. Wojewódzkie dokumenty strategiczne i programowe

Odniesienia do celów środowiskowych określonych w niniejszym programie mają następujące dokumenty:

- Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030;
- Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego 2030;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym;
- Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej.

Istotne znaczenie ma Wojewódzki program ochrony środowiska jako dokument „nadrzędny” do programu gminnego, którego cele i kierunki działań powinny zostać uwzględnione w programie gminnym – stosownie do uwarunkowań, zakresu i skali problemów.

1.2.1. Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030

Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego został opracowany do roku 2030 i przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XXV/472/20 z dnia 21 grudnia 2020 r. Program został sporządzony w celu realizacji polityki ochrony środowiska, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Na podstawie diagnozy stanu środowiska województwa sformułowano główne problemy i zagrożenia środowiska w województwie, a ich identyfikacja stanowiła jeden z punktów wyjścia do sformułowania celów programu do 2030 roku. W określeniu celów programu uwzględnione zostały cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych szczebla krajowego i wojewódzkiego.

Cele i kierunki interwencji Programu oraz działania zmierzające do poprawy stanu środowiska zostały wskazane w ramach poszczególnych obszarów interwencji:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenie hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenie poważnymi awariami.

Poza głównymi obszarami interwencji w strategii ochrony środowiska uwzględniono również zagadnienia horyzontalne takie jak działania edukacyjne oraz monitoring środowiska. Dla poszczególnych obszarów interwencji zdefiniowano cele oraz kierunki interwencji.

Tab.10. Cele i kierunki interwencji programu wojewódzkiego

Cele	Kierunki interwencji
1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	
<p>1.1. Dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm w strefach.</p> <p>1.2. Adaptacja do zmian klimatu.</p> <p>1.3. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczenie emisji niskiej, ▪ osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji: pyłu PM10, benzo(a)pirenu, ▪ redukcja emisji gazów cieplarnianych, ▪ zwiększenie efektywności energetycznej budynków i systemów oświetlenia, ▪ rozwój odnawialnych i alternatywnych źródeł wytwarzania oraz magazynowania energii, ▪ rozwój zrównoważonego transportu, ▪ rozwój systemów ostrzeżeń,
2. Zagrożenie hałasem	
<p>2.1. Dobry stan klimatu akustycznego, brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.</p> <p>2.2. Zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona przed hałasem, ▪ zmniejszanie hałasu,
3. Pola elektromagnetyczne	
<p>3.1. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,
4. Gospodarowanie wodami	
<p>4.1. Zwiększenie retencji wodnej województwa.</p> <p>4.2. Racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody.</p> <p>4.3. Przeciwdziałanie skutkom suszy.</p> <p>4.4. Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie retencji wodnej, ▪ ochrona przed powodzią, ▪ ograniczenie negatywnych skutków niedoboru wody, ▪ ochrona przed suszą i deficytem wody, ▪ rekultywacja wód,
5. Gospodarka wodno-ściekowa	
<p>5.1. Poprawa jakości wody.</p> <p>5.2. Wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozbudowa infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków, ▪ zapewnienie dostępu do wody dobrej jakości,
6. Zasoby geologiczne	
<p>6.1. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas wydobywania kopalin.</p> <p>6.2. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż, ▪ monitoring zagrożeń geologicznych, ▪ ograniczanie presji środowiskowej wywieranej przez górnictwo,
7. Gleby	
<p>7.1. Ochrona gleb przed degradacją, utrzymanie dobrej jakości gleb.</p> <p>7.2. Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona gleb, ▪ zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi, ▪ rekultywacja gleb,

8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
<p>8.1. Redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych.</p> <p>8.2. Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania.</p> <p>8.3. Ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez wspieranie wdrażania innowacyjnych i pro-środowiskowych technologii na etapie projektowania produktów, ▪ rozbudowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych, ▪ rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów, ▪ ograniczenie oddziaływania odpadów na środowisko,
9. Zasoby przyrodnicze	
<p>9.1. Zwiększenie lesistości województwa i zachowanie dobrego stanu terenów leśnych.</p> <p>9.2. Zachowanie różnorodności biologicznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona form ochrony przyrody i innych obszarów cennych przyrodniczo, tworzenie nowych form ochrony przyrody, ▪ ochrona gatunkowa i opieka nad zwierzętami, ▪ trwale zrównoważona gospodarka leśna, ▪ ochrona korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, ▪ ochrona krajobrazu, ▪ tworzenie zielonej infrastruktury,
10. Zagrożenie poważnymi awariami	
<p>10.1. Brak incydentów o znamionach poważnej awarii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom, ▪ działania wspierające sprawność służb publicznych, w tym rozwój systemów ratownictwa chemiczno-ekologicznego,
11. Edukacja	
<p>11.1. Świadome ekologicznie społeczeństwo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ edukacja ekologiczna mieszkańców, ▪ tematyka dotycząca wszystkich obszarów interwencji,
12. Monitoring środowiska	
<p>12.1. Zapewnienie aktualnych i wiarygodnych informacji o stanie środowiska.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ monitoring środowiska, ▪ kontrola podmiotów korzystających ze środowiska.

Program zawiera harmonogram rzeczowo-finansowy działań planowanych do realizacji do 2030 roku z określeniem źródeł finansowania, z podziałem na zadania własne samorządu województwa wielkopolskiego oraz zadania monitorowane, realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i inne instytucje odpowiedzialne za realizację polityki w zakresie ochrony środowiska w województwie wielkopolskim. Według tego harmonogramu oszacowano nakłady finansowe, jakie mogą zostać poniesione do 2030 r. w wysokości około 30,7 mld złotych. Program określa proces jego wdrażania, system monitorowania i raportowania.

1.3. Program ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego

Polityka ochrony środowiska w powiecie leszczyńskim prowadzona jest na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla powiatu leszczyńskiego na lata 2019 – 2022 z perspektywą do roku 2026, przyjętego uchwałą Nr XV/84/2019 Rady Powiatu Leszczyńskiego z dnia 26 września 2019 roku.

Na podstawie oceny stanu środowiska oraz prognozy stanu środowiska na lata obowiązywania programu sformułowano główne problemy i zagrożenia środowiska, a ich identyfikacja stanowiła jeden z punktów wyjścia do sformułowania celów programu na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026.

W określeniu celów programu uwzględnione zostały cele zawarte w powiatowych dokumentach strategicznych i programowych, a także w dokumentach strategicznych i programowych szczebla krajowego i wojewódzkiego.

Cele i kierunki interwencji Programu oraz działania zmierzające do poprawy stanu środowiska zostały wskazane w ramach poszczególnych obszarów interwencji:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenie hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenie poważnymi awariami.

Harmonogram zadań został podzielony na zadania własne i zadania monitorowane.

Tab. 11. Cele i kierunki interwencji programu powiatowego – zadania własne na lata 2019-2022

Cele	Kierunki interwencji (zadania)
1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	
Poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.	<p>Działania systemowe realizowane przez powiat w zakresie ochrony powietrza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie bazy pozwoleń zawierających informacje o wprowadzaniu gazów i pyłów do powietrza, bazy instalacji podlegających zgłoszeniu; ▪ utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych poprzez powołanie osoby odpowiedzialnej za koordynację realizacji działań ujętych w Programie ochrony powietrza; ▪ uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez: odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem (np. zakup środków transportu spełniających odpowiednie normy emisji spalin; prowadzenie prac budowlanych w sposób ograniczający niezorganizowaną emisję pyłu do powietrza; ▪ spójna polityka na szczeblu lokalnym uwzględniająca priorytety poprawy jakości powietrza; ▪ koordynacja realizacji działań naprawczych określonych w POP wykonywanych przez poszczególne jednostki.
2. Zagrożenie hałasem	
Zmniejszenie oddziaływania hałasu i ochrona przed hałasem.	<p>Ograniczenie emisji hałasu przemysłowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wydawanie decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu.

3. Pola elektromagnetyczne	
Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.	Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym: <ul style="list-style-type: none"> ▪ gromadzenie informacji o źródłach wytwarzających pola elektromagnetyczne (zgłoszenia instalacji).
4. Gospodarowanie wodami	
Zwiększenie retencji wodnej powiatu, ograniczenie wodochłonności gospodarki.	Zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego; minimalizacja ryzyka powodziowego: <ul style="list-style-type: none"> ▪ plany operacyjne ochrony przed powodziami oraz plany zarządzania kryzysowego. Optymalizacja zużycia wody: <ul style="list-style-type: none"> ▪ działania edukacyjne oraz akcje. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed: powodzią, suszą, deficytem wody, zwiększenie retencji wodnej: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dotacje dla spółek wodnych.
6. Zasoby geologiczne	
Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni; rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni ze źródeł: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni: <ul style="list-style-type: none"> ▪ rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych.
7. Gleby	
Zachowanie dobrej jakości gleb poprzez jej ochronę i racjonalne wykorzystanie terenu.	Działania systemowe w zakresie ochrony gleb i właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kontrola w zakresie wydawanych decyzji w sprawach rekultywacji i zagospodarowania terenu.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
Racjonalna gospodarka odpadami.	Działania systemowe w zakresie właściwej gospodarki odpadami: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kontrola podmiotów w zakresie wydawanych zezwoleń, w zakresie wytwarzania, zbierania, przetwarzania odpadów (odzysk lub unieszkodliwianie), transportu odpadów.
Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko.	Minimalizacja składowanych odpadów: <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami (warsztaty ekologiczne; zielone szkoły).
9. Zasoby przyrodnicze	
Zwiększenie lesistości powiatu, zachowanie różnorodności biologicznej.	Trwale zrównoważona gospodarka leśna: <ul style="list-style-type: none"> ▪ nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa; ▪ wykonanie uproszczonych planów urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasu dla lasów niestanowiącymi własności Skarbu Państwa, położonych na terenie powiatu leszczyńskiego. Tworzenie zielonej infrastruktury: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zakup sadzonek w ramach akcji „Zadrzewiamy Powiat”; ▪ zieleń drogową, osłonową, izolacyjną.
Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.	Działania systemowe w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kontrola w zakresie wydawanych pozwoleń na usunięcie drzew i krzewów z terenów gminnych i Skarbu Państwa.

10. Zagrożenie poważnymi awariami	
Utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii.	<p>Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ doposażenie jednostek OSP. <p>Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii i zagrożeń środowiska dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wprowadzenie systemu alarmowania ostrzegania dla mieszkańców o nadzwyczajnych zagrożeniach.
11. Edukacja ekologiczna	
Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.	<p>Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców i zmiana ich zachowań na proekologiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizowanie warsztatów ekologicznych oraz programu edukacyjnego „Zielona szkoła” dla uczniów szkół z terenu powiatu leszczyńskiego; ▪ dofinansowanie akcji: „Czyścimy Jezioro Dominickie”, „Sprzątanie Świata” oraz konkursów wiedzy ekologicznej w placówkach kształcenia specjalnego.

Tab.12. Cele i kierunki interwencji programu powiatowego - zadania monitorowane

Cele	Kierunki interwencji (zadania)
1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	
Osiągnięcie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza.	<p>Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ modernizacja budynków w celu poprawy efektywności energetycznej, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów, budownictwo pasywne; ▪ modernizacje kotłowni, modernizacja kogeneratorów; wymiana kotłów opalanych węglem na wykorzystujące bardziej ekologiczne nośniki energii (olej, gaz, biomasa); ▪ ograniczenie niskiej emisji ze źródeł mobilnych poprzez przebudowę układu komunikacyjnego, wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg, budowę ścieżek rowerowych. <p>Rozwój i modernizacja zbiorowych systemów ciepłowniczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiana sposobu ogrzewania z piecy indywidualnych na centralne ogrzewanie z kotłowni lokalnych. Rozbudowa sieci ciepłowniczych. <p>Ocena stanu jakości powietrza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ monitoring stanu jakości powietrza na stacjach pomiarowych na terenie powiatu; ▪ kontrola zakładów emitujących do powietrza benzo(a)piren oraz pył zawieszony PM 2,5, PM10.
Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego	<p>Produkcja energii elektrycznej z OZE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ budowa farm/elektrowni/ciepłowni z wykorzystaniem OZE.

2. Zagrożenie hałasem	
Zapewnienie dobrego klimatu akustycznego.	<p>Ograniczenie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ obniżanie ponadnormatywnego poziomu hałasu poprzez stosowanie nowoczesnych technologii. <p>Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego, zwłaszcza na terenach zabudowanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja szlaków komunikacyjnych, zieleń osłonowa, izolacyjna, budowa ekranów akustycznych, stosowanie tzw. cichych nawierzchni podczas remontów i przebudów istniejącej sieci drogowej). <p>Ocena stanu klimatu akustycznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku; ▪ bieżąca kontrola zakładów pracy w zakresie emisji hałasu; ▪ identyfikacja miejsc szczególnie narażonych na oddziaływanie hałasu komunikacyjnego w tym sporządzanie map akustycznych.
3. Pola elektromagnetyczne	
Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	<p>Ocena oddziaływania pól elektromagnetycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ monitoring pól elektromagnetycznych; ▪ prowadzenie rejestru zawierającego informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności; ▪ inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji pól elektromagnetycznych.
4. Gospodarowanie wodami	
Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.	<p>Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczenie szybkiego spływu wód opadowych i roztopowych poprzez ich zagospodarowanie na terenie nieruchomości (zachowanie powierzchni biologicznie czynnej na terenach zurbanizowanych poprzez odpowiednie zapisy w mpzp); ▪ wprowadzanie do mpzp ograniczeń wynikających z występowania na terenie powiatu terenów zalewowych; ▪ rozbudowa i modernizacja systemów ujmowania i dystrybucji wody; ▪ zachowanie oraz odbudowa istniejących zbiorników wodnych (stawów, oczek wodnych); ▪ prowadzenie prac konserwacyjnych i regulacyjnych oraz zabezpieczenie koryt rzek, cieków, rowów, zwiększenie retencji korytowej; ▪ zalesianie nieużytków i gruntów najsłabszych; ▪ przeciwdziałanie zagrożeniom powodziowym poprzez modernizację i rozbudowę wałów powodziowych oraz zbiorników retencyjnych; ▪ przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych; ▪ działania edukacyjne oraz akcje promujące oszczędzanie wody.

Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.	<p>Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego; minimalizacja ryzyka powodziowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przegląd i aktualizacja planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Środkowej Odry; ▪ przegląd i aktualizacja planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty.
Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.	<p>Ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ weryfikacja wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych (OSN), z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć oraz opracowanie programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na OSN. <p>Monitorowanie środowiska wodnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.
5. Gospodarka wodno - ściekowa	
Zapewnienie odpowiedniej jakości wód powierzchniowych i podziemnych.	<p>Zwiększenie ilości przyjmowanych do oczyszczania ścieków:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ budowa i rozbudowa systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków; ▪ wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nie objętych zbiorowymi systemami kanalizacji. <p>Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nadzór sanitarny wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności przeznaczonej do spożycia oraz wody w kąpieliskach i ocena jej jakości. <p>Zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń w ściekach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bieżąca kontrola jakości ścieków odprowadzanych odbiorników zwłaszcza pod kątem substancji szkodliwych dla środowiska wodnego; ▪ przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z wprowadzaniem ścieków do wód lub gleby; ▪ kontrole w zakresie gromadzenia i oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa.
6. Zasoby geologiczne	
Racjonalna gospodarka surowcami naturalnymi.	<p>Ochrona zasobów naturalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona złóż kopalin poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w mpzp; ▪ inwentaryzacja miejsc nielegalnego wydobycia kopalin; ▪ wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin. <p>Nadzór nad zasobami kopalin:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kontrola uprawnień przedsiębiorców w zakresie przestrzegania wydanych koncesji na wydobycie kopalin.
7. Gleby	
Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania ziemi.	<p>Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona dobrych gleb przed zmianą sposobu użytkowania (konieczność uwzględnienia w studium i mpzp); ▪ wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej (szkolenia, publikacje); ▪ realizacja programu rolno - środowiskowego (prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych);

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona udokumentowanych złóż kopalin przed niezgodnym z przeznaczeniem zagospodarowaniem (uwzględnienie w studium i mpzp); ▪ przeciwdziałanie erozji gleb poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych oraz upraw. <p>Ocena jakości gleb:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ monitoring chemizmu gleb ornych na terenie powiatu. <p>Rekultywacja gruntów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych przez użytkowników; ▪ rekultywacja gleb zdegradowanych oraz zdewastowanych i przywracanie im funkcji rolnej, przyrodniczej lub rekreacyjnej.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
Racjonalna gospodarka odpadami.	<p>Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnych systemów ich zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów; ▪ promocja budowy przydomowych kompostowników; ▪ zagospodarowanie osadów ściekowych; ▪ budowa/modernizacja PSZOK; ▪ rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów. <p>Monitoring w zakresie właściwej gospodarki odpadami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie kontroli podmiotów zajmujących się zagospodarowaniem osadów ściekowych; ▪ prowadzenie kontroli podmiotów zajmujących się zbieraniem, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów; ▪ kontrole stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji; ▪ kontrole w zakresie przestrzegania przepisów o odpadach.
9. Zasoby przyrodnicze	
Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie.	<p>Ochrona zasobów przyrody oraz zachowanie lokalnego systemu powiązań przyrodniczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona, pielęgnacja i odtwarzanie poprzez tworzenie nowych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych tworzących korytarze ekologiczne; ▪ odbudowa istniejącej zieleni, w tym konserwacja lub rewitalizacja i prace pielęgnacyjne parków, terenów rekreacyjnych, zieleni miejskiej; ▪ rozwój terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych; ▪ zieleń drogowa, osłonowa, izolacyjna przy realizacji nowych inwestycji: S5 Poznań-Wrocław odc. Radomicko-Kaczkowo; ▪ prowadzenie remontów i inwestycji uwzględniając potrzeby gatunków zwierząt towarzyszących człowiekowi (np. przy pracach termoizolacyjnych, m.in. ochrona wróbli, jerzyków); ▪ ustanawianie planów i realizacja zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. <p>Realizacja zrównoważonej gospodarki leśnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ realizacja Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictw w zakresie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w myśl ustawy z 28 września 1991 r. o lasach; ▪ realizacja Planów Zadań Ochronnych i Projektów Zadań Ochronnych zawartych w Planach Urządzenia Lasu dla obszarów Natura 2000; ▪ opracowanie przez Nadleśnictwa planów zalesień dla gruntów niestanowiących własności Skarbu Państwa;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększanie naturalnej, właściwej dla siedlisk leśnych bioróżnorodności obszarów Natura 2000; ▪ powiększanie powierzchni leśnej poprzez zalesianie gruntów porolnych i nieprzydatnych rolniczo (bez zajmowania cennych ekosystemów nieleśnych). <p>Utrzymanie i odtworzenie ekosystemów i ich funkcji, w tym ochrona krajobrazu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrażanie programu małej retencji na terenach leśnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych; ▪ restytucja gatunków chronionych: jarzęba, brekinii i cisa pospolitego.
10. Zagrożenie poważnymi awariami	
Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.	<p>Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz aktualizacja rejestru tych zakładów; ▪ kontrola zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR) i zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR); ▪ zakup samochodów pożarniczych: ratowniczo-gaśniczych ciężkich i średnich, rozpoznawczo-ratowniczych, operacyjnych, kwatermistrzowskich, innych specjalnych; ▪ informowanie i ostrzeganie społeczeństwa o wystąpieniu poważnych awarii; ▪ kontrole pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne.
11. Edukacja ekologiczna	
Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.	<p>Pobudzenie odpowiedzialności za stan środowiska u lokalnej społeczności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie zajęć edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży zwiększających świadomość ekologiczną; ▪ prowadzenie ośrodków edukacji leśnej oraz utrzymanie obiektów edukacyjnych (ścieżki dydaktyczne, Izby Edukacyjne; ▪ działania informacyjno-edukacyjne.

1.4. Powiązania programu z dokumentami gminnymi

1.4.1. Strategia Rozwoju Gminy Świąciechowa na lata 2020–2024

Strategia Rozwoju Gminy Świąciechowa na lata 2020–2024 została przyjęta uchwałą Nr XV/125/2019 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 19 grudnia 2019 r. Dokument ten poprzez analizę uwarunkowań rozwojowych gminy identyfikuje jej problemy rozwojowe ustalając priorytetowe obszary działań. Główne priorytety dla gminy Świąciechowa to aktywne społeczeństwo, przyjazne środowisko i rozwój gospodarczy. Na podstawie priorytetów wyznaczono cele szczegółowe, a dla każdego celu zostały wybrane działania, niezbędne do realizacji.

Priorytet I „Aktywne społeczeństwo”. W ramach priorytetu będą podejmowane działania, mające na celu rozszerzenie oferty edukacyjnej, kulturowej i rozrywkowej, jak i również zwiększenie i rozwój współdziałania mieszkańców w podejmowaniu decyzji dotyczących przyszłości gminy. Cele szczegółowe:

- I.I. Wsparcie osób starszych będzie polegało na zapewnieniu osobom starszych odpowiednich warunków w zakresie opieki zdrowotnej, dostępu do usług opiekuńczych oraz zapewnieniu odpowiedniej oferty edukacyjnej, rekreacyjnej i integracyjnej.
- I.II. Dzieci i młodzież. Celami Rady są między innymi: upowszechnienie idei samorządowej wśród młodzieży oraz zwiększenie aktywności społecznej młodych ludzi.
- I.III. Aktywizacja społeczna polegać będzie między innymi na angażowaniu społeczności lokalnej w życie gminy, udział mieszkańców w podejmowaniu decyzji oraz integracja międzypokoleniowa.

Priorytet II „Przyjazne środowisko”. W ramach priorytetu zostaną podjęte działania w zakresie edukacji ekologicznej, problemów zanieczyszczonego powietrza i promowania postaw proekologicznych. Cele szczegółowe:

- II.I. Świadomość ekologiczna. W ramach niniejszego celu szczegółowego została podjęta decyzja o zorganizowaniu coraz większej liczby zajęć dodatkowych oraz warsztatów praktycznych dotyczących ochrony środowiska w szkołach. Ponadto zostaną przeprowadzone działania informacyjne i edukacyjne zachęcające mieszkańców gminy oraz działających na terenie gminy przedsiębiorców do dokonania eliminacji kotłów (kopciuchów) i zastępowania ich piecami zasilanymi paliwem gazowym. Planuje zmodyfikowanie strony internetowej ułatwiającej dotarcie informacji na temat ekologii. Zakłada się kontynuację gminnej akcji sadzenia drzew oraz akcji sprzątania.
- II.II. Ochrona Środowiska polegać będzie na zwiększeniu liczby kontroli budynków mieszkalnych dotyczących spalania odpadów, wymianie oświetlenia (LED), termomodernizacji gminnych budynków użyteczności publicznej, kontynuacji przyłączania budynków mieszkalnych do kanalizacji sanitarnej, propagowanie alternatywnych środków transportu (rower) – montaż stojaków rowerowych, utworzeniu ścieżki ekologicznej (Długie Stare) uzupełniającej wiedzę w zakresie przyrody.

Priorytet III „Rozwój administracyjny i gospodarczy”. Najważniejszym wyzwaniem będzie wzrost dostępności usług świadczonych przez samorząd gminny, budowanie pozytywnej opinii o nim oraz zwiększenie możliwości rozwoju biznesu na terenie Święciechowy dla przedsiębiorców. Cele szczegółowe:

- III.I. Zagospodarowanie przestrzenne. Stabilne zarządzanie gospodarką przestrzenną oraz infrastrukturą ma pozytywny wpływ na stabilny rozwój gospodarki. W celu umożliwienia prowadzenia biznesu zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które w swoich ustaleniach zawierają również ustalenia dotyczące ochrony poszczególnych komponentów środowiska. Mając na uwadze możliwe susze oraz potencjalny brak wody w studniach, rozpoczęto badania związane z poszukiwaniem lokalizacji nowych ujęć.
- III.II. Przyjazny urząd i dialog z przedsiębiorcami. Uznano, iż rozwój gospodarczy nie jest możliwy bez rozpoczęcia otwartego dialogu z przedsiębiorcami i mieszkańcami poprzez zainicjowanie panelu dyskusyjnego. Cel ten jest powiązany z celem III.1 między innymi w zakresie gospodarki przestrzennej.

1.4.2. Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Święciechowa

Głównym dokumentem dla władz samorządowych gminy, na podstawie którego powinna być prowadzona polityka przestrzenna gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Pierwotny dokument został przyjęty uchwałą nr VII/58/99 Rady Gminy Święciechowa z dnia 30 sierpnia 1999 roku. Aktualne Studium (kolejna zmiana) zostało przyjęte uchwałą Rady Gminy Święciechowa Nr XXI/190/2020 z dnia 23 lipca 2020 roku.

Głównym zadaniem studium jest określenie celów i kierunków polityki przestrzennej dla zapewnienia gminie warunków rozwoju zgodnych z istniejącymi uwarunkowaniami, tendencjami rozwojowymi oraz ustaleniami wynikającymi z ponadlokalnych (ponadgminnych) celów i kierunków polityki przestrzennej.

Cele szczegółowe studium sprowadzają się do:

- określenia wartości środowiska przyrodniczego i zagrożeń środowiskowych oraz obszarów objętych lub wskazanych do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych;
- dążenia do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju poprzez zintegrowanie działań społecznych i gospodarczych z zachowaniem równowagi przyrodniczej;
- określenia obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączonej z zabudowy oraz określenia kierunków rozwoju rolnictwa i otoczenia rolnictwa;
- racjonalnego kształtowania układu osadniczego gminy przez określenie obszarów zabudowanych i przeznaczonych pod nową zabudowę oraz, w miarę potrzeb, wymagających przekształceń bądź rehabilitacji zabudowy istniejącej;
- polepszenia warunków życia ludności poprzez zabezpieczenie odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym określenia terenów pod zabudowę mieszkaniową; poprawy warunków obsługi w systemy infrastruktury technicznej i komunikacji;
- określenia obszarów przewidzianych do realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz sformułowania zasad polityki przestrzennej w odniesieniu do gospodarki gruntami.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy koncentrować będą się na przygotowaniu terenów przeznaczonych na realizację zadań własnych gminy, na wyznaczeniu terenów dla rozwoju jej funkcji ponadlokalnych i lokalnych oraz na udostępnianiu różnorodnej oferty terenów inwestycyjnych, w tym także dla budownictwa mieszkaniowego – w poszanowaniu ochrony środowiska.

1.4.3. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Świąciechowa

Sporządzenie gminnego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej związane było z ratyfikowanym przez Polskę Protokołem z Kioto oraz przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku pakietem klimatyczno - energetycznym. Dokumenty te skutkują szeregiem obowiązków, w tym w szczególności koniecznością redukcji emisji gazów cieplarnianych i zużycia energii, a także zwiększenia udziału wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Obecnie obowiązujący dokument przyjęto do realizacji Uchwałą Nr XXIII/201/2020 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 10 września 2020 r.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej pozwoli zaplanować na najbliższe lata działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy, pozwalającego osiągnąć długofalowe korzyści środowiskowe, społeczne i ekonomiczne. Kluczowym elementem Planu jest wyznaczenie celów strategicznych i szczegółowych, realizujących określoną wizję gminy w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz wdrożenia nowych technologii zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Celem strategicznym jest redukcja emisji dwutlenku węgla, a jego osiągnięcie jest możliwe poprzez realizację celów operacyjnych, dla których określono kierunki działań.

Cel operacyjny nr 1 - Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej obiektów komunalnych. Kierunki działań:

- termoizolacja obiektów użyteczności publicznej;
- modernizacja oświetlenia wewnętrznego obiektów użyteczności publicznej;
- produkcja energii elektrycznej na połaciach budynków użyteczności publicznej;
- produkcja energii elektrycznej przy energochłonnej infrastrukturze wod-kan;
- modernizacja oświetlenia ulic.

Cel operacyjny nr 2 - Modernizacja źródeł ciepła oraz wzrost zastosowania OZE w produkcji energii użytkowej w sektorze mieszkalnym i rolnym. Kierunki działań:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby centralnego ogrzewania;
- przygotowanie ciepłej wody użytkowej za pomocą alternatywnych sposobów pozyskania energii pierwotnej;
- produkcja energii elektrycznej w instalacjach prokonsumenckich.

Cel operacyjny nr 3 - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych. Kierunki działań:

- modernizacja dróg gminnych oraz budowa i modernizacja ścieżek pieszo-rowerowych;
- modernizacja oświetlenia ulicznego oraz zastosowanie oświetlenia wykorzystującego odnawialne źródła energii;
- wprowadzenie nowych usług w zakresie mobilności oraz promowanie zachowań energooszczędnych w transporcie.

Cel operacyjny nr 4 - Promocja i edukacja oraz wspieranie idei proekologicznych. Kierunki działań:

- szkolenia interesariuszy projektu w zakresie gospodarki niskoemisyjnej;
- promocja i edukacja postaw proekologicznych;
- zielone zamówienia publiczne.

Według założeń planu jego realizacja do 2022 powinna przynieść efekt w postaci redukcji dwutlenku węgla o około 4,1 tys. Mg w 2022 r. Gmina przystąpiła do aktualizacji omawianego programu.

2. Cele programu ochrony środowiska w gminie

Polityka ochrony środowiska powinna polegać na zapewnieniu zrównoważonego rozwoju poprzez ochronę i poprawę stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody sprzyjające rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Na podstawie diagnozy stanu środowiska w gminie, zidentyfikowanych problemów oraz osiągniętych efektów realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska sformułowano cele środowiskowe przewidziane do osiągnięcia.

Wyznaczone cele i działania przedstawione w niniejszym dokumencie powinny służyć tworzeniu warunków dla takich zachowań społecznych, które polegać będą w pierwszej kolejności na niepogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego na danym terenie, a następnie na jego poprawie. Realizacja wytyczonych celów w programie powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy, poprawę warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy.

Główne cele ekologiczne dla gminy Świąciechowa wynikają z uwarunkowań lokalnych i są spójne z dokumentami strategicznymi i programowymi szczebla krajowego i wojewódzkiego, przede wszystkim z Programem Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego, Programem Ochrony Środowiska Powiatu Leszczyńskiego. Dla celów tych określono kierunki działań warunkujących ich osiągnięcie - działań możliwych do podjęcia przez gminę, stosownie do uwarunkowań środowiskowych i prawno-organizacyjnych.

Wyboru proponowanych działań dokonano na podstawie kryteriów:

- środowiskowych obejmujących przede wszystkim zgodność z celami i kierunkami działań w ww. dokumentach „nadrzędnych” i gminnych dokumentach o charakterze strategicznym, możliwość ograniczenia zagrożeń dla środowiska i zdrowia mieszkańców, spełnienie międzynarodowych zobowiązań Polski, w tym przede wszystkim wynikających z Traktatu Akcesyjnego;
- organizacyjnych obejmujących głównie efektywność ekologiczną najważniejszych przedsięwzięć, ich ponadlokalne znaczenie, spełnienie określonych wymagań prawnych oraz możliwość pozyskania środków zewnętrznych na ich realizację.

Proponowane działania tak jak w programie wojewódzkim odniesiono do obszarów interwencji obejmujących zagadnienia:

- ochrony klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- zagrożeń pól elektromagnetycznych,
- gospodarowania wodami,
- gospodarki wodno-ściekowej,
- zasobów geologicznych,
- ochrony gleb,
- gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów,
- ochrony zasobów przyrodniczych,
- zagrożeń poważnymi awariami.

Dodatkowo sformułowano zadania w zakresie edukacji ekologicznej odnoszącej się do wszystkich obszarów interwencji oraz zadania dotyczące monitorowania realizacji programu. Sporządzając program ochrony środowiska skoncentrowano się na zadaniach priorytetowych dla gminy, wynikających ze zidentyfikowanych problemów i zadaniach, których realizacja wpłynie bezpośrednio na osiągnięcie założonych celów i może w istotny sposób wpłynąć na poprawę stanu środowiska.

Bieżący program ochrony środowiska opiera się głównie na zadaniach własnych, nad którymi gmina ma w pełni kontrolę oraz posiada instrumenty prawne, organizacyjno-techniczne i finansowe by je zrealizować. Przede wszystkim zadania te (konkretne inwestycje) znalazły się w harmonogramie rzeczowo-finansowym.

Tab. 13. Cele i kierunki interwencji programu

Lp.	Kierunki interwencji/ zadań	Realizatorzy	Okres realizacji
I. Ochrona klimatu i jakości powietrza			
	Cele: Osiągnięcie jakości powietrza spełniającej standardy poziomów dopuszczalnych i docelowych, Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń na warunki życia ludzi.		
1.	Zmniejszenie strat energii i racjonalne gospodarowanie energią:		
	- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych;	Gmina, właściciele, zarządcy obiektów	2022 - 2029
	- budowa i modernizacja oświetlenia dróg i ulic z wykorzystaniem urządzeń energooszczędnych oraz systemów „inteligentnego” sterowania oświetleniem;	Gmina, zarządcy dróg	2022 - 2029
	- modernizacja oświetlenia budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych na systemy energooszczędne.	Gmina, właściciele, zarządcy obiektów	2022 - 2029
2	Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych:		
	- wymiana kotłów węglowych na urządzenia spełniające normy emisyjne;	właściciele, zarządcy obiektów	zadanie ciągłe
	- rozbudowa sieci dystrybucyjnej gazu ziemnego;	PSG	2022 - 2029
	- zmiana rodzajów paliw, zastępowanie węgla paliwem gazowym, biomasą, itp.;	właściciele, zarządcy obiektów	zadanie ciągłe
	- kontynuowanie systemu zachęt (dotacji) dla osób fizycznych wymieniających piece/kotły węglowe na opalane paliwami niskoemisyjnymi.	Gmina	2022 - 2029
3.	Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń ze źródeł mobilnych:		
	- wymiana taboru w jednostkach organizacyjnych gminy na pojazdy z silnikami niskoemisyjnymi;	Gmina	2022 - 2029
	- budowa i modernizacja dróg i ulic, w tym budowa ścieżek rowerowych;	Gmina, zarządcy dróg	2022 - 2029
	- promocja komunikacji zbiorowej.	Gmina	zadanie ciągłe
4.	Zwiększenie udziału źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym gminy:		
	- uwzględnienie w gminnych dokumentach planistycznych ustaleń dotyczących upowszechnienia wykorzystania OZE;	Gmina	zadanie ciągłe
	- wyznaczanie terenów rozmieszczenia urządzeń produkujących energię z OZE o mocy powyżej 100 kW;	Gmina	2022 - 2029
	- wykorzystanie instalacji hybrydowych do zasilania urządzeń infrastruktury dróg i ulic (energia słońca i wiatru).	Gmina, zarządcy dróg	2022 - 2029
Zagrożenia hałasem			
	Cel: Zapewnienie klimatu akustycznego odpowiadającego obowiązującym standardom.		
1.	Budowa i modernizacja dróg:		
	- budowa dróg i ulic, w tym budowa chodników i ciągów pieszo – jezdnych;	Gmina, zarządcy dróg	2022 - 2029
	- modernizacja dróg, w tym wymiana nawierzchni (stosowanie tzw. cichych nawierzchni).	Gmina, zarządcy dróg	2022 - 2029
2.	Wprowadzanie zieleni osłonowej i izolacyjnej wokół terenów mogących być źródłami hałasu.		
		Gmina, zarządcy dróg, podmioty gospodarcze	zadanie ciągłe

3.	Zapewnienie standardów akustycznych w środowisku na etapie planowania przestrzennego:		
	- lokalizacja terenów i obiektów wymagających ochrony akustycznej poza zasięgiem źródeł hałasu, szczególnie drogowego.	Gmina	zadanie ciągłe
Pola elektromagnetyczne			
	Cel: Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.		
1.	Wprowadzenie do gminnych dokumentów planistycznych zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.	Gmina	zadanie ciągłe
2.	Przestrzeganie zasady lokalizacji obiektów emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z obowiązującymi przepisami (mpzp, decyzje lokalizacyjne i o uwarunkowaniach środowiskowych).	Gmina	zadanie ciągłe
Gospodarowanie wodami			
	Cel: Zwiększenie małej retencji wodnej; Zachowanie zasobów wód powierzchniowych i podziemnych w odpowiedniej ilości i dobrej jakości.		
1.	Zachowanie oraz odbudowa istniejących zbiorników wodnych (stawów i oczek wodnych).	Gmina, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
2.	Prowadzenie prac konserwacyjnych i regulacyjnych oraz zabezpieczenie koryt, cieków, rowów, zwiększenie retencji korytowej, minimalizowanie zagrożenia powodziowego.	PGWWP, Gmina, spółki wodne, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
3.	Uwzględnienie w dokumentach planistycznych gminy obszarów zagrożenia powodziowego, przeciwdziałanie w zabudowie tych obszarów.	Gmina	zadanie ciągłe
4.	Promowanie racjonalnego gospodarowania wodą, obniżenie strat wody w systemie dystrybucji.	Gmina, MPWiK, ZUW, odbiorcy	zadanie ciągłe
5.	Wdrażanie programu działań mającego na celu ograniczenie spływu związków azotu do wód.	Gmina, ODR, rolnicy	2022 – 2029
6.	Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniami obszarowymi, w tym wspieranie budowy zbiorników na gnojowicę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych.	Gmina, ODR, rolnicy	zadanie ciągłe
Gospodarka wodno-ściekowa			
	Cel: Zapewnienie dostępu do dobrej jakościowo wody dla społeczeństwa i gospodarki		
1.	Rozbudowa i modernizacja systemów ujmowania i dystrybucji wody.	Gmina, MPWiK, ZUW	2022 – 2029
2.	Budowa i rozbudowa systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków.	Gmina, MPWiK	2022 – 2029
3.	Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej wraz z niezbędnymi urządzeniami podczyszczającymi.	Gmina	2022 – 2029
Zasoby geologiczne			
	Cel: Ochrona zasobów złóż kopalin; Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko eksploatacji kopalin.		
1.	Ochrona terenów udokumentowanych złóż kopalin poprzez stosowne ustalenia w gminnych dokumentach planistycznych.	Gmina	zadanie ciągłe
2.	Kontrole prawidłowości eksploatacji złóż kopalin zgodnie z udzielonymi koncesjami, eliminowanie nielegalnej eksploatacji kruszyw naturalnych.	Powiat, Gmina	zadanie ciągłe
3.	Rekultywacja wyrobisk po eksploatacji kopalin.	Powiat, Gmina, przedsiębiorcy	zadanie ciągłe

Gleby			
	Cel: Utrzymanie stanu jakości gleb.		
1.	Zapewnienie ochrony gleb wysokich klas bonitacyjnych poprzez stosowną politykę przestrzenną.	Gmina	zadanie ciągłe
2.	Wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej (szkolenia, publikacje).	Gmina, ODR	zadanie ciągłe
3.	Rekultywacja terenów zdegradowanych.	Gmina, Powiat, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
	Cel: Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów oraz zwiększenie ich odzysku.		
1.	Likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów – przeciwdziałanie powstawaniu dzikich wysypisk śmieci.	Gmina	zadanie ciągłe
2.	Promowanie zagospodarowania odpadów biodegradowalnych we własnym zakresie na terenach zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej w przydomowych kompostowniach.	Gmina, KZGRL	zadanie ciągłe
4.	Ograniczenie masy składowanych odpadów poprzez zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu.	Gmina, KZGRL, Powiat przedsiębiorcy	2022 – 2029
5.	Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami odzysku i przemysłem w celu stymulowania rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne.	Gmina, KZGRL, Powiat przedsiębiorcy	zadanie ciągłe
6.	Eliminowanie tzw. szarej strefy w gospodarce odpadami, np. kontrole punktów złomu.	Gmina, Powiat, jednostki kontrolne	zadanie ciągłe
7	Realizacja zadań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest określonych w programach krajowym i wojewódzkim poprzez uruchomienie systemu wsparcia (dotacji) na usuwanie wyrobów azbestowych z terenu nieruchomości.	Gmina, użytkownicy wyrobów, przedsiębiorcy	zgodnie z programem krajowym
Zasoby przyrodnicze			
	Cel: Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej.		
1.	Zachowanie i rewitalizacja charakterystycznego dla regionu krajobrazu wiejskiego z właściwą dla niego naturalną różnorodności – wprowadzenie stosownych zapisów do dokumentów planistycznych.	Gmina	zadanie ciągłe
2.	Zachowanie lokalnych korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość ekosystemów związanych z dolinami cieków.	Gmina, LP, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
3.	Zalesianie gruntów porolnych i nieprzydatnych rolniczo (bez zajmowania cennych ekosystemów nieleśnych).	Gmina, właściciele gruntów, LP	zadanie ciągłe
4.	Odbudowa istniejącej zieleni, w tym parków wiejskich, a także uzupełnienie o nowe obszary, dobrze powiązane funkcjonalnie i krajobrazowo z otoczeniem.	Gmina, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
5.	Ochrona starego drzewostanu na terenach zurbanizowanych.	Gmina, zarządcy dróg, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
6.	Utrzymanie istniejących oraz tworzenie nowych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych.	Gmina, zarządcy dróg, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
7.	Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych, dydaktycznych na terenach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.	gmina, powiat, LP	zadanie ciągłe
8.	Prowadzenie remontów i inwestycji uwzględniając potrzeby gatunków zwierząt towarzyszących człowiekowi (np. ochrona różnorodności przy pracach termomodernizacyjnych).	Gmina, właściciele obiektów, podmioty gospodarcze	zadanie ciągłe
9.	Współpraca z podmiotami zarządzającymi przyrodniczymi obszarami chronionymi w ochronie gatunkowej roślin i zwierząt.	Gmina, RDOŚ, ZPKWW, LP	zadanie ciągłe

Zagrożenia poważnymi awariami			
	Cel: Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnej awarii.		
1.	Monitoring potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez nich wymogów bezpieczeństwa.	WIOŚ, PSP, Policja, Gmina	zadanie ciągłe
2.	Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnej dla lokalnej społeczności odnośnie postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii.	Gmina, PSP, służby ratownicze	zadanie ciągłe
3.	Doposażanie jednostek OSP m.in. poprzez zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego, pojazdów, itd.	Gmina	2022 - 2029
Edukacja ekologiczna			
	Cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców		
1.	Prowadzenie i wspieranie działań z zakresu edukacji ekologicznej (konkursy, wystawy, szkolenia, itp.) podejmowanych przez różne instytucje i organizacje.	Gmina, KZGRL, ODR, LP, NGO	zadanie ciągłe
2.	Zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie w gminie.	Gmina	zadanie ciągłe
3.	Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich dokumentów gminnych o charakterze strategicznym.	Gmina	zadanie ciągłe
Monitoring środowiska			
	Cel: Zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska		
1.	Monitoring, ocena (raporty z realizacji) i aktualizacja programu ochrony środowiska.	Gmina	zgodnie z przepisami

3. Harmonogram rzeczowo - finansowy

Realizacja programu ochrony środowiska, określonych w nim celów i kierunków działań wymaga wykonania konkretnych przedsięwzięć obejmujących zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne, wskazanie ich wykonawców oraz źródeł finansowania.

Wykaz przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na terenie gminy sporządzono dla zadań własnych gminy oraz dla zadań monitorowanych. Został on podporządkowany głównym celom ekologicznym i przypisanym im kierunkom działań (tab. 14.1-14.8).

Tab. 14.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Lp.	Nazwa i rodzaj zadania (okres realizacji)		Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
					2022	2023	2024	2025	2026- 2029
I.	Ograniczenie emisji niskiej ze źródeł komunalnych				40,0	40,0	40,0	40,0	160,0
1.	Udzielenie dotacji na ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby c.o.	W	Gmina	budżet gminy	40,0	40,0	40,0	40,0	160,0
II.	Zmniejszenie strat energii i racjonalne gospodarowanie energią				626,4	1408,2	195,4	195,4	989,6
1.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Długiem Starem	W	Gmina	budżet gminy	11,8	-	-	-	-
2.	Modernizacja oświetlenia ulic – modernizacja punktów świetlnych	W	Gmina	budżet gminy	31,0	170,8	195,4	195,4	989,6
3.	Budowa oświetlenia – poprawa efektywności i jakości oświetlenia	W	Gmina	budżet gminy	324,5	1237,4	-	-	-
4.	Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne typu LED na terenie gminy Święciechowa	W	Gmina	budżet gminy, pożyczka WFOŚiGW	259,1	-	-	-	-

Tab. 14.2 Zagrożenie hałasem

Lp.	Nazwa i rodzaj zadania		Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
					2022	2023	2024	2025	2026-2029
I.	Budowa i modernizacja dróg gminnych i chodników				9480,0	1798,9	-	-	-
1.	Budowa ul. Leszczyńskiej w m Długie Stare	W	Gmina	budżet gminy	30,0	-	-	-	-
2.	Budowa chodnika na ul. Leśnej w Gołanicach	W	Gmina	budżet gminy	104,2	-	-	-	-
3.	Projekt chodnika od ul. Święciechowskiej w kierunku Ogrodów (w tym Fundusz sołecki: 20.000,00 zł)	W	Gmina	budżet gminy	-	27,6	-	-	-
4.	Wykonanie drogi wraz z odwodnieniem ul Akacyjowa w Święciechowie – inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	-	670,0	-	-	-
5.	Budowa drogi wraz z odwodnieniem ulic: Gen. Kutrzeby, Komandora Mieszковского i Gen. Grota Roweckiego w Święciechowie	W	Gmina	budżet gminy, fundusze krajowe	8442,5	137,9	-	-	-
6.	Budowa nawierzchni drogi wraz z odwodnieniem ul. Leszczyńskiej i Warzywnej w Święciechowie	W	Gmina	budżet gminy	-	145,8	-	-	-
7.	Budowa nawierzchni drogi wraz z odwodnieniem ul. Jantara, Balonowej, Samolotowej, Latawcowej i Spadochronowej w Strzyżewicach	W	Gmina	budżet gminy	-	139,7	-	-	-
8.	Budowa nawierzchni drogi wraz z odwodnieniem ul. Zielonej w Święciechowie, Kwiatowej w Przybyszewie, ul. Lipowej od nr 22 do 32 w Święciechowie	W	Gmina	budżet gminy	-	97,9	-	-	-
9.	Budowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Długim Starem	W	Gmina	budżet gminy	903,3	-	-	-	-
10.	Pomoc finansowa dla powiatu na zadanie "Przebudowa chodnika wzdłuż drogi nr 4772P w m. Lasocice" *	M	Powiat leszczyński	budżet gminy	-	180,0*	-	-	-
11.	Pomoc finansowa dla gminy Lipno na zadanie "Budowa drogi dojazdowej do działek 1049, 1048, 1047/1, 1047/3, 1047/4, 1050, 1051 w Święciechowie"	M	Gmina Lipno	budżet gminy	-	400,0*	-	-	-
II	Wprowadzanie zieleni				5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
1.	Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół terenów mogących być źródłem emisji hałasu	W	Gmina	budżet gminy	5,0	5,0	5,0	5,0	20,0

* kwoty dotyczą dotacji gminy

Tab. 14.3. Gospodarowanie wodami

Lp.	Nazwa i rodzaj zadania		Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
					2022	2023	2024	2025	2026-2029
	Konserwacja cieków i wałów przeciwpowodziowych				40,0*	40,0*	40,0*	40,0*	160,0*
1.	Konserwacja cieków Rów Strzyżewicki w km 0+750	M	PGWP	PGWWP, budżet gminy					
2.	Konserwacja cieków Rów Kopanica w km 9+600 – 22+300	M	PGWP	PGWWP, budżet gminy					
3.	Konserwacja cieków Rów Ściekowy w km 0+000 – 6+520	M	PGWP	PGWWP, budżet gminy					
4.	Konserwacja cieków Rów Święciechowski w km 0+000 – 10+310	M	PGWP	PGWWP, budżet gminy					
5.	Konserwacja cieków Rów Polski w km 0+000 - 032	M	PGWP	PGWWP, budżet gminy					
6.	Konserwacja wałów przeciwpowodziowych Rowu Polskiego w km 0+000 – 2+032	M	PGWP	PGWWP, budżet gminy					

Wymienione zadania są przewidziane przez PGWWP do realizacji w 2022 r.(nie podano kosztów). W latach 2023 -25 z perspektywą do 2029 r. nie przewidziano żadnych inwestycji.

* kwota dotyczy dotacji gminy

Tab. 14.4. Gospodarka wodno - ściekowa

Lp.	Nazwa i rodzaj zadania		Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
					2022	2023	2024	2025	2026-2029
I.	Rozbudowa i modernizacja systemu ujmowania i dystrybucji wody				1267,5	208,5	-	-	-
1.	Budowa ujęcia w Świąciechowie	W	Gmina	budżet gminy, dotacje krajowe	931,0	-	-	-	-
2.	Świąciechowa – rozbudowa SUW	W	Gmina, ZUW	ZUW	332,5				
3.	Świąciechowa – budowa zbiorników retencyjnych	W	Gmina, ZUW	ZUW	-	208,5	-	-	-
II.	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej				340,4	-	208,5	-	-
1.	Budowa sieci wodociągowej w działce nr 1135/6 w Świąciechowie - inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	80,4	-	-	-	-
2.	Budowa sieci wodociągowej w okolicach ul. Lipowej i Jesionowej w Świąciechowie – inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	128,6	-	-	-	-
3.	Budowa rozdzielczej sieci wodociągowej w Piotrowicach – inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	66,4	-	-	-	-
4.	Budowa sieci wodociągowej w ul Zjazdowej w Henrykowie	W	Gmina	budżet gminy	7,0	-	-	-	-
5.	Budowa przyłącza wodociągowego do Przedszkola w Świąciechowie	W	Gmina	budżet gminy	20,0	-	-	-	-
6.	Budowa sieci wodociągowej na dz. nr 137 w Niechłodzie -inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	4,5	-	-	-	-
7.	Budowa sieci wodociągowej w Henrykowie - inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	6,0	-	-	-	-
8.	Budowa sieci wodociągowej w dz. nr 1135/6 w Świąciechowie - inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	4,5	-	-	-	-
9.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej przy ul. Balonowej w Strzyżewicach - inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	7,0				
10.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w m. Gołanice - inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	7,0	-	-	-	-
11.	Budowa rozdzielczej sieci wodociągowej dz. nr 56/8 i 152 w Długim Starem - inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	4,0	-	-	-	-
12.	Budowa sieci wodociągowej w m. Długie Nowe dz. nr 103	W	Gmina	budżet gminy	5,0	-	-	-	-
13.	Świąciechowa – przebudowa infrastruktury wodociągowej (wymiana sieci AC)	W	Gmina, ZUW	ZUW	-	-	208,5	-	-

III.	Budowa i modernizacja systemu odprowadzania ścieków				20664,5	8163,6			
1.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Krasickiego w Święciechowie – inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	22,2	-	-	-	-
2.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Długie Nowe	W	Gmina	budżet gminy, dotacje krajowe	-	8153,1	-	-	-
3.	Przebudowa przepustu w ul. Produkcyjnej w Święciechowie	W	Gmina	budżet gminy	124,5	-	-	-	-
4.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Niechód, Piotrowice i Trzebiny	W	Gmina	budżet gminy, pożyczka WFOŚiGW	20380,3	-	-	-	-
5.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w dz. 61 w Święciechowie	W	Gmina	budżet gminy	122,0	-	-	-	-
6.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Długiem Starem - inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	4,0	-	-	-	-
7.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w dz. nr 1303 do wys. Dz. 1313/1 w Święciechowie - inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	4,0	-	-	-	-
8.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej na dz. nr 7 i 54 w Gołanicach - inicjatywa lokalna	W	Gmina	budżet gminy, środki własne mieszkańców	7,5	-	-	-	-

Tab. 14.5. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Lp.	Nazwa i rodzaj zadania		Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
					2022	2023	2024	2025	2026-2029
Gospodarka odpadami					30,0	35,0	35,0	35,0	140,0
1.	Likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów	W	Gmina	budżet gminy	5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
2.	Dotacje na usuwanie wyrobów zawierających azbest	W	Gmina	budżet gminy, pożyczka WFOŚiGW	25,0	30,0	30,0	30,0	120,0

Tab. 14.6. Zasoby przyrodnicze

Lp.	Nazwa i rodzaj zadania	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł					
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	
Zasoby przyrodnicze				2549,3	1550,3	-	-	-	
1.	Odbudowa i wprowadzanie istniejącej zieleni, w tym parków wiejskich, nowe nasadzenia	W	Gmina, właściciele obiektów	budżet gminy, samorząd wojewódzki	77,0	-	-	-	-
2.	Budowa instalacji automatycznego nawadniania terenów zielonych -	W	Gmina	budżet gminy, samorząd wojewódzki	128,1	-	-	-	-
3.	Utworzenie parku rodzinnego - miejsca integracji w Świąciechowie (1000 drzew i krzewów)	W	Gmina	budżet gminy, dotacje krajowe	2 139,1	1 550,3	-	-	-

Tab. 14.7. Edukacja

Lp.	Nazwa i rodzaj zadania	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł					
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	
1.	Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców gminy, w tym wdrażanie programów: gospodarki niskoemisyjnej	W	Gmina	budżet gminy	10,0	10,0	10,0	10,0	40,0

Tab. 14.8. Monitoring środowiska

Lp.	Nazwa i rodzaj zadania	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł					
				2022	2023	2024	2025	2026-2029	
1.	Monitoring, ocena i aktualizacja programu ochrony środowiska	W	Gmina	budżet gminy	7,5	-	-	-	20,0

4. Koszty i źródła finansowania programu

Inwestycje infrastrukturalne, w tym związane z ochroną środowiska należą do bardzo kapitałochłonnych. Ograniczone możliwości finansowe gminy nie pozwalają na finansowanie tych przedsięwzięć wyłącznie z własnych środków, chociaż to najczęściej gmina ponosi największy ciężar przy ich finansowaniu (np. gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami). Inwestycje komercyjne podejmowane przez podmioty gospodarcze (np. budowa źródeł energii wykorzystujących zasoby odnawialne) będą finansowane ze środków własnych i kredytów bankowych, w części także mogą być finansowane z funduszy ochrony środowiska jak i dotacji z funduszy unijnych.

Obok własnych środków z budżetu gminy, innymi dostępnymi źródłami finansowania inwestycji realizowanych przez samorządy są:

- kredyty i pożyczki ze środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (najczęściej wojewódzkiego) oraz kredyty i pożyczki komercyjne udzielane przez banki;
- obligacje komunalne;
- dotacje bezzwrotne pochodzące z funduszy krajowych i zagranicznych, w tym z UE (programy sektorowe i regionalne finansowane przy znacznym udziale środków unijnych);
- dotacje z budżetu państwa.

Koszty zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w latach 2022-2025 określone zostały przez gminę na podstawie posiadanych przez nią dokumentów (budżet i WPF, programy, projekty techniczne, kosztorysy, itp.), a te przewidziane do realizacji w latach późniejszych zostały określone szacunkowo, a najczęściej nie określono ich wcale ze względu na ryzyko popełnienia błędu. Szacunkowe koszty realizacji zadań objętych programem przedstawiono w harmonogramie rzeczowo-finansowym.

Realizacja planowanych przedsięwzięć (o ustalonych i szacunkowych kosztach, w tym wynikających z WPF), w których gmina będzie uczestniczyć całkowicie lub częściowo pochłonie blisko 124 mln zł, z czego ponad 99% stanowią zadania własne. W kwocie tej w przypadku zadań monitorowanych realizowanych przez PGWWP uwzględniono tylko dotacje gminy, podobnie jak w przypadku dotacji dla powiatu (budowa chodnika) i gminy Lipno (droga dojazdowa).

Zadania realizowane przez gminę finansowane będą głównie z jej budżetu, wspomagane dotacjami ze środków pomocowych (krajowych, dotacji samorządu wojewódzkiego, pożyczek z WFOŚiGW podlegających częściowemu umorzeniu, kredytów). Ponad 76% kosztów w ramach zadań własnych pochłonie finansowanie projektów związanych z realizacją zadań związanych z gospodarką wodno – ściekową.

Wiele zadań realizowanych będzie w ramach inicjatywy lokalnej, gdzie część kosztów ponoszą mieszkańcy w formie pracy społecznej, wkładu rzeczowego lub finansowego.

Tab. 15. Koszty sumaryczne realizacji programu

Obszar interwencji	Przewidywane koszty w tys. zł				
	2022	2023	2024	2025	2022-25
Koszt zadań własnych	34998,4	86189,0	493,9	285,4	121966,7
Ochrona klimatu i jakości powietrza	666,4	1448,2	235,4	235,4	2585,4
Zagrożenie hałasem	9485,0	1803,9	5,0	5,0	11298,9
Gospodarka wodno-ściekowa	22250,2	81361,6	208,5	-	103820,3
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	30,0	35,0	35,0	35,0	135,0
Zasoby przyrodnicze	2549,3	1530,3	-	-	4079,6
Edukacja ekologiczna	10,0	10,0	10,0	10,0	40,0
Monitoring środowiska	7,5	-	-	-	7,5
Koszt zadań monitorowanych	40,0	620,0	40,0	40,0	740,0
Ochrona klimatu i jakości powietrza	-	580,0	-	-	580,0
Gospodarowanie wodami	40,0	40,0	40,0	40,0	160,0
Koszty ogółem	35038,4	86809,0	533,9	325,4	122706,7

V. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

1. Zasady i organizacja zarządzania

Zarządzanie Programem powinno odbywać się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania, zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających. W gminie zarządzanie środowiskiem prowadzone jest przez samorząd gminny oraz przez instytucje im podporządkowane. Cele ochrony przyrody są realizowane przez uwzględnianie wymagań ochrony w programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, planach zagospodarowania przestrzennego, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Samorząd gminny dysponuje m.in. następującymi instrumentami:

- uchwała plany zagospodarowania przestrzennego jako prawo miejscowe;
- uchwała regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie;
- uchwała plany i programy związane z ochroną środowiska;
- realizuje zadania własne określone w ustawie o samorządzie gminnym.

Instrumenty kontroli i monitoringu znajdują się w dyspozycji administracji specjalnych, które kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring sanitarny stanu środowiska. Departament Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska opracował „Strategiczny program państwowego monitoringu środowiska na lata 2020-2025”, który jest kluczowym elementem państwa w obszarze krótko i średnioterminowych badań stanu środowiska. W PMS są wytwarzane i gromadzone dane i informacje o stanie elementów przyrodniczych w zakresie:

- jakości powietrza;
- wód;
- gleby i ziemi;
- klimatu akustycznego;
- pól elektromagnetycznych;
- promieniowania jonizującego
- przyrody.

W ramach PMS dostęp do informacji o środowisku, w tym o jego stanie, zapewniony jest między innymi poprzez stale aktualizowane tematyczne strony internetowe/serwisy informacyjne lub bardziej rozbudowane portale tematyczne. Informacja o środowisku zapewniona jest również poprzez: raporty o stanie środowiska, raporty opracowywane w ramach poszczególnych komponentów środowiska, specjalistyczne publikacje i opracowania oraz w szczególnych przypadkach komentarze bądź komunikaty.

Głównym wykonawcą programu jest wójt gminy. Współdziała on z organami administracji samorządowej i rządowej oraz podległymi im służbami. Bezpośrednim odbiorcą programu będzie społeczność lokalna gminy Świąciechowa.

2. Monitoring realizacji programu

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje programu. Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach: monitoring środowiska, monitoring programu.

Monitoring środowiska to źródło informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska, czyli podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska, natomiast monitoring programu to ocena zaplanowanych zamierzeń.

Wójt gminy, co dwa lata sporządza raport z wykonania programu i przedstawia go radzie gminy. Podstawą oceny realizacji programu będą zauważalne efekty odniesione do założonych celów. Jasne sformułowanie zadań umożliwia łatwy monitoring i kontrolę ich realizacji poprzez odpowiedni dobór mierników ilościowych i jakościowych. Te z kolei dobrano w taki sposób, by były mierzalne, odzwierciedlały wprost stopień realizacji zadania, gwarantowały możliwość ich łatwego pozyskania oraz dawały się porównywać w kolejnych latach realizacji programu (tab. 16).

Tab. 16. Wskaźniki monitorowania Programu w latach 2022-2025 i w perspektywie do 2029 r.

Obszar interwencji/ Wskaźnik	Źródło informacji	Wartość wskaźnika dla roku bazowego
Ochrona klimatu i jakości powietrza		
Zanieczyszczenia, dla których stwierdzono klasę C według kryterium ochrony zdrowia w strefie Wielkopolskiej_2 [-]	GIOŚ	B(a)P
Długość czynnej sieci dystrybucyjnej gazu [km]	GUS	37,8
Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej [%]	GUS	24,3
Liczba przyłączy sieci gazowej do budynków mieszkalnych [szt.]	GUS	554
Odsetek mieszkań wyposażonych w instalację gazu sieciowego [%]	GUS	17,4
Odsetek gospodarstw domowych ogrzewających mieszkanie gazem (w stosunku do gosp. dom. – odbiorców gazu) [%]	GUS	97,5
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań na jednego korzystającego [MWh]	GUS	12,8
Odsetek mieszkań wyposażonych w instalację centralnego ogrzewania [%]	GUS	83,5
Liczba instalacji OZE [szt.] dotyczy mikroinstalacji fotowoltaicznych	UG	214
Długość ścieżek rowerowych [km]	UG, GUS	9,0
Zagrożenie hałasem		
Liczba miejsc/ przypadków przekroczeń krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu [szt.]	GIOŚ	-
Liczba miejsc/ przypadków przekroczeń wartości długookresowych wskaźników poziomu hałasu L_{DWN} i L_N [szt.]	GIOŚ, zarządcy dróg	-
Pola elektromagnetyczne		
Liczba miejsc/ przypadków przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych [szt.]	GIOŚ	0
Gospodarowanie wodami		
Odsetek JCW rzecznych o stanie co najmniej dobrym – badanych w danym roku [%]	GIOŚ	-
Liczba JCW jeziornych o stanie co najmniej dobrym – badanych w danym roku [szt.]	GIOŚ	-
Liczba obiektów małej retencji podstawowej/ szczegółowej [szt.]	PGW WP, gmina	7/3
Gospodarka wodno - ściekowa		
Długość czynnej sieci wodociągowej [km]	GUS	104,2
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]	GUS	97,7
Zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	GUS	84,9
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]	GUS	61,6
Zużycie wody na potrzeby przemysłu/ w tym zakup z wodociągów komunalnych [dam ³]	GUS	122/0
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	GUS	17,6
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	GUS	79,1
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]	GUS	65,0
Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji [%]	GUS	32,7
Ilość ścieków komunalnych odprowadzanych do kanalizacji i oczyszczanych [dam ³]	GUS	266

Odsetek ludności korzystających z komunalnych oczyszczalni ścieków [%]	GUS	86,2
Liczba oczyszczalni przydomowych [szt.]	GUS, UG	122
Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.]	GUS, UG	192
Udział ścieków komunalnych i przemysłowych oczyszczonych w ściekach wymagających oczyszczenia [%]	GUS	99,1
Gleby		
Powierzchnia terenów zrehabilitowanych – na podstawie decyzji w sprawie rekultywacji terenów zdewastowanych i zdegradowanych wydanych w danym roku [ha]	Starostwo Powiatowe	0
Udział użytków rolnych w powierzchni gminy [%]	GUS, Starostwo Powiatowe	58,5
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych ogółem na mieszkańca na rok [kg]	GUS, KZGRL	173,3
Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych na mieszkańca na rok [kg]	GUS, KZGRL	149,6
Masa selektywnie zebranych odpadów w gminnym PSZOK [Mg]	UG, KZGRL	45,5
Liczba dzikich wysypisk/ zlikwidowanych w danym roku [szt.]	UG	0
Zasoby przyrodnicze		
Stopień lesistości gminy [%]	GUS	32,6
Powierzchnia odnowień i zalesień [ha]	GUS	0
Udział powierzchni obszarów prawnie chronionych do powierzchni gminy [%]	GUS	19
Liczba pomników przyrody [szt.]	GUS, UG	34
Powierzchnia terenów zieleni [ha]	GUS, UG	11,4
Udział terenów zieleni do powierzchni gminy [%]	GUS, UG	0,1
Nasadenia i ubytki zieleni - bilans [szt.]	GUS, UG	176
Zagrożenie poważnymi awariami		
Liczba poważnych awarii [szt.]	GIOŚ, PSP	0
Edukacja ekologiczna		
Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych, akcji, szkoleń itp. [szt.]	UG	8
Wszystkie obszary interwencji		
Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w tej grupie wydatków ogółem w działach budżetu gminy [%]:		
- rolnictwo	UG, GUS	54,7
- transport i łączność		97,9
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska		42,3
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem [%]	UG, GUS	4,3

- znak oznacza, że w danym roku nie monitorowano zagadnienia/problemu (nie prowadzono badań) lub brak danych.

Za rok bazowy przyjęto rok 2020, ponieważ w czasie sporządzania programu dane za rok 2021 nie były dostępne (głównie te pochodzące z GUS).

VI. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Podstawowe przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz.U. z 2020, poz. 2028).
2. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2021 r., poz. 1057 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2022, poz. 1029).
4. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tj. Dz.U. z 2021, poz. 1326 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 1634 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 503).
7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.).
8. Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 724).
9. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2022 r. poz. 1378 ze zm.).
10. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. (tj. Dz.U. z 2021 r., poz. 2233 ze zm.).
11. Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 673.).
12. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 916).
13. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 699 ze zm.).
14. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 1297 ze zm.).
15. Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 listopada 2003 r. (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 2267).
16. Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. z 2016 r., poz. 138).
17. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi z 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311).
18. Rozporządzenie Rady Ministrów z 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019, poz. 1839).
19. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448).
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r., poz. 1408).
21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r., poz. 1409).
22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r., poz. 845).

23. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r., poz. 2183).
24. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. (tj. Dz.U. z 2014 r., poz. 112).
25. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395).
26. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. Nr 25, poz. 133 ze zm.).
27. Rozporządzenie Ministra Środowiska dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 16, poz. 87).
28. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. z 2020 r., poz. 2279).

2. Wykorzystane materiały

1. Aktualizacja krajowego programu ochrony powietrza do 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r). Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Warszawa 2021 r.
2. Aktualizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla województwa wielkopolskiego przyjęty uchwałą nr XXXVII Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 23 października 2017 r.
3. Bank Danych Lokalnych GUS.
4. Dane dotyczące środowiska GIOŚ.
5. Dane z Urzędu Gminy Świąciechowa.
6. Działania Gminy Świąciechowa w zakresie ochrony powietrza. Świąciechowa 2022 r.
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 przyjęty przez Rady Ministrów w dniu 17 września 2019 r. (M.P. 2019, poz. 1060).
8. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022, przyjęty przez Radę ministrów uchwałą nr 88 z dnia 1 lipca 2016 r. (M.P. z 2016 r., poz. 784).
9. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych VI aktualizacja. PGW WP Warszawa 2022.
10. Mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000 (SMGP), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.
11. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:100 000. IUNG Puławy 1982.
12. Mapy hydrograficzne w skali 1:50000; oprac. z 1990 r. (OPGK Poznań) i 2000 r. (Główny Geodeta Kraju).
13. Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego. Przemysław Wylegała, Stanisław Kuźniak, Paweł T. Dolata. Poznań 2008 r.
14. Plan Gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Świąciechowa. Świąciechowa 2020 r.
15. Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019 - 2025 wraz z planem inwestycyjnym. Poznań 2020 r. przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XXII*/405/20 z dnia 28 września 2020 r.
16. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęty uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.
17. Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego człowieka. Sołowiej Daniela. Wydawnictwo Naukowe UAM. Poznań 1992.
18. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej przyjęta przez Rady Ministrów w dniu 16 lipca 2019 r. (M.P. 2019, poz. 794).
19. Polityka energetyczna Polski do 2040 r. przyjęta w drodze obwieszczenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. (M.P. z 10 marca 2021 r., poz. 264).
20. Program ochrony powietrza dla strefy Wielkopolskiej przyjęty uchwałą nr XXI/391/0 Sejmiku Województw Wielkopolskiego z dnia 23 lipca 2020 r.
21. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świąciechowa na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024 przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XXXV/267/2017 z dnia 26 października 2017 r.
22. Program ochrony środowiska dla powiatu leszczyńskiego na lata 2019 – 2022 z perspektywą do roku 2026 przyjęty uchwałą Rady Powiatu Leszczyńskiego z dnia 26 września 2019 roku.

23. Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030. przyjęty uchwałą nr XXV/472/20 z dnia 21 grudnia 2020 r.
24. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 przyjęty w dniu 14 lipca 2009 r. uchwałą Rady Ministrów Nr 122/2009.
25. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Świąciechowa na lata 2018 -2032. Świąciechowa 2018 r.
26. Raporty z wykonania POS 2017 r., 2018 r., 2019 r., 2020 r.
27. Strategia Rozwoju Gminy Świąciechowa na lata 2020-2024. (Uchwała Nr XV/125/2019 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 19 grudnia 2019 r.
28. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr XVI/287/20 z dnia 27 stycznia 2020 r.
29. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku przyjęta uchwałą Rady Ministrów nr 195, poz. 1054 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r., poz. 1054).
30. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 przyjęta uchwałą nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. (MP z 2019 r., poz. 1150).
31. Strategiczny program państwowego monitoringu środowiska na lata 2020-2025", Departament Monitoringu Środowiska GIOŚ, Warszawa 2020 r.
32. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do 2020 z perspektywą do 2030 r. przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r.;
33. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świąciechowa przyjęte uchwałą Rady Gminy Świąciechowa z dnia 30 sierpnia 1999 roku z późniejszymi zmianami. Aktualne Studium (kolejna zmiana) zostało przyjęte uchwałą Rady Gminy Świąciechowa Nr XXI/190/2020 z dnia 23 lipca 2020 roku.
34. Wytyczne do opracowań wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Ministerstwo Środowiska. Warszawa 2015 r.
35. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Świąciechowa. Świąciechowa 2019 r.
36. Złoża surowców mineralnych. Bazy: Infogeoskarb, MIDAS; Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.

3. Spis tabel

	str.
1 Struktura użytkowania gruntów (powierzchnia geodezyjna)	11
2 Struktura zużycia paliw	17
3 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych	23
4 Wykaz obiektów hydrotechnicznych	29
5 Klasyfikacja gleboznawcza użytków rolnych	32
6 Pomniki przyrody	39
7 Analiza SWOT	41
8 Główne obszary interwencji	44
9 Realizacja programu w latach 2017- 2020	46
10 Cele i kierunki interwencji programu wojewódzkiego	54
11 Cele i kierunki interwencji programu powiatowego - zadania własne na lata 2019-2022	56
12 Cele i kierunki interwencji programu powiatowego - zadania monitorowane	58
13 Cele i kierunki interwencji programu gminnego	67
Harmonogram rzeczowo – finansowy:	71-
14.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza	70
14.2 Zagrożenie hałasem	71
14.3 Gospodarowanie wodami	72
14.4 Gospodarka wodno – ściekowa	73
14.5 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	74
14,6 Zasoby przyrodnicze	75
14.7 Edukacja	75
14.8 Monitoring środowiska	75
15 Koszty sumaryczne realizacji programu	77
16 Wskaźniki monitorowania Programu w latach 202-2025 i w perspektywie do 2029 r.	79

4. Spis rycin

	str.
1 Powiązania hydrograficzne i hydrogeologiczne	25
2 Wody podziemne	26
3 Zagrożenie powodzią	27
4 Zasoby geologiczne	31
5 Gleby	32
6 Przyrodnicze obszary chronione	40

Zał. do programu – *mapa główna.jpg* w skali 1:25000 (tylko w wersji elektronicznej)